

29, 2.
X

Zu der
öffentlichen Prüfung der Schüler

des hiesigen

Gymnasiums zu St. Maria Magdalena,

welche zum Beschluss des Schuljahres

am 17. und 18. März

im grossen Hörsaale veranstaltet werden soll,

so wie

zu der Redeübung am 19. März

ladet ehrerbietigst ein

Dr. Carl Schönborn,

Director, Rector und Professor.

- I. Panyasidis Halicarnassei Heracleadis fragmenta praemissis de Panyasidis vita et carminibus commentationibus edidit Dr. Ioh. Pisto. Tzschirner.
- II. Schulnachrichten, verfasst vom Rector.

Breslau, 1842.

Gedruckt bei Grass, Barth und Comp.

96r
27 (1842)

111

No 401

Öffentlichen Prüfung der Schüler

Gymnasium zu St. Maria Magdalena

am 17. und 18. März

zur Herabsetzung am 18. März

Dr. Carl Rosenborn

I. Vorlesung: Lateinische Grammatik
II. Vorlesung: Griechische Grammatik

St. Maria Magdalena

PROOEMIUM.

FRIDERICI RITSCHELII impulsu atque auctoritate commotus ego septem abhinc annis disputationem de Panyaside, epico poeta, institueram eiusque carminis reliquias conquisieram, quae etiam tum multis locis disiectae exstabant. Quod prius C. G. Muellerus Cycl. Epic. p. VII. praestitutum sese promiserat, id ego tum peculiari dissertatione persecutus eram, cuius prior pars academica auctoritate Vratislaviae 1836. prodit: posteriorem in aliam occasionem seposui. Nunc utramque in hoc libello coniunctam edidi.

Eodem fere tempore in eadem materia versatus est C. Ph. Funckius, qui eodem consilio dissertationem suam Bonnae 1837. edidit. In singulis quibusdam rebus, ut natura rei fert, Funckium vidi mecum consentientem, in plerisque non item. Post meas et Funckianas disquisitiones F. A. Ecksteinius denuo eandem materiam in Encyclopaedia Universali Hal. 1838. retractavit.

Is igitur poeta, qui tam diu prorsus fere neglectus erat, identidem nostra memoria tractatus et retractatus est: ita ut ei materiae iam possit videri abunde satisfactum esse. Sed etiam nunc valet, quod iam tum valuit semperque valebit, nihil exoptatius esse, quam ut si qua quaestio sit in tanta rerum dubitatione posita, ut qui eandem iteret ea, quae iam alii ante iisdem de rebus senserint, diversa argumentandi ratione confirmare aut refutare possit aut posse sibi videatur, identidem instituat, ut quid sit aut ipsum verum aut saltem veri simile indagetur. Atque de Panyaside quaestio ea est conditione et natura. Itaque quae ante a me scripta erant, iterum recognovi et si quid ab aliis rectius dictum inveni in usum meum converti: quae probabilia aut saltem non improbabilia mihi videbantur, ea intacta reliqui.

Cuiusmodi dissertationum ratio cum duplex esse soleat, altera quae de vita scriptoris agat, altera quae sit de scriptis: ego quoque eam secutus sum. Sed cum quam maxime referat ad scriptorem recte iudicandum, nosse eius vitam et publicam et privatam, mores, institutionem, consuetudinem, et quidquid aliud huc pertinet, eas res constitui eo copiosius perscribere, quo parciores in his eos vidi, qui eandem materiam tractaverunt.

Prius tamen quam ad rem ipsam accedo, recentiorum eos indicabo, qui de Panyaside vel in transcurso vel dedita opera scripserunt. Sunt autem fere hi:

- Lil. Gyraldus De hist. poet. Gr. Dialog. III. p. 300. sq. Bas. = Opp. omn. Vol. II. p. 100. Bas.
 G. J. Vossius De hist. Gr. IV, 6. p. 367. Lugd. B. = p. 34. sq. Westerm.; De poet. Gr. 5. p. 27. Amst.
 Thomas de Pinedo in Commentariolo auctorum, quos ad testimonium vocat Stephanus, in Steph. Byzant. ed. Lips.
 Vol. IV. p. 62.
 J. A. Fabricius in Bibl. Gr. Vol. I. p. 734. sqq. Harl.
 Tanaquil Faber in Vit. poet. Gr. in Gronov. Thes. Gr. Antiquit. Vol. X. p. 771. sqq.
 J. G. Heynius ad Apollod. Bibl. ed. 2. Tom. II. p. 161. 177. 327. 370.
 P. H. Larcherus in libro Histoire d'Hérodote traduite de Grec. Tom. I. p. LXVI. sqq.
 Fr. Schlegelius in libro Studien des class. Alterth. I. Sämmtl. Werke. Tom. III. p. 228. sqq.
 Anonymus in C. P. Funkii libro Real-Schul-Lexicon. Tom. IV. p. 71. sq.
 A. Ferd. Naekius in libro qui inscribitur Choerili Samii quae supersunt. p. 14. sqq.
 A. Weichertus Ueber das Leben und Gedicht des Apollon. v. Rhodus. p. 245. sqq.
 C. O. Muellierus in libris Dié Dorier. Tom. II. p. 471. sqq.; Geschichte der Gr. Litt. Tom. II. p. 296.
 C. Heysius De Herodoti vita et itineribus. p. 12. sqq.
 A. Vogelius de Hercule secundum Graec. poet. et histor. antiq. descript. Progr. Hal. Sax. 1830. p. 17. sqq.
 J. Tranér de Panyasid. Halic. Symposiac. Gr. poet. Upsal. 1833. Hoc libello non usus sum.
 H. Ulrichus in libro Geschichte der Hellenischen Dichtkunst. Tom. I. p. 501. sqq.
 F. P. Funckius De Panyasid. Halic. vita ac poesi. Dissert. inaug. Bonn. 1837.
 H. Bodius in libro Geschichte der Hellenischen Dichtkunst. Tom. I. p. 504. sqq.
 F. A. Ecksteinus in Erschii et Gruberi Encyclop. Univers. Hal. Sect. III. P. I. p. 8. sqq.
 J. G. Th. Graessius in libro Lehrbuch der Litteraturgeschichte. Vol. I. P. I. p. 161. sq.
 J. Ch. G. Schinckius in libro Geschichte der Griech. Litteratur. p. 98.
 F. Duebnerus in ed. fragm. epic. adj. ed. Hesiod. Didot. p. 13. sq.

Aliorum doctorum libros inspicere non potui. Sed eos omnes, quos nominavi, quamquam in disquisitione instituenda, ut debui, diligenter consului, nunquam tamen temere secutus sum, sed semper ad ipsos antiquitatis testes provocavi. De Panyaside autem quae ab antiquis scriptoribus perscripta accepimus, pauca tantum sunt. Quam ob causam maximopere est dolendum, quod Photius eo despicientiae poetarum processit, ut ex trecentis fere libris, quos excerptis, Procli Chrestomathiae Grammaticae, unius qui de poetis est libri, ne iustam quidem epitomen conficeret, praesertim cum ipse Procli Chrestomathia in brevius contracta ute retur. Scripsit enim Euty chius Proclus Siccensis, Grammaticus alterius p. Chr. n. saeculi*), Chrestomath. Gram. libb. IV., in qua de diversis poesis generibus disputavit deque optimis in quoque genere poetis ita egit, ut eorum vitas et carmina carminumque argumenta exponeret: quae pauca Photius in Bibliothecam suam recepit. De Panyaside nihil nisi nomen servavit. Dicit enim cod. 239. *Γεγόνασι δὲ τοῦ ἔπους ποιηταὶ [πέντε], κράτιστος μὲν Ὀμηρος, Ἡσίοδος, Πείσανδρος, Πανύασις, Ἀντίμαχος. διέρχεται δὲ τούτων, ὡς οἶόν τε καὶ γένος καὶ πατριῶδας καὶ τινὰς ἐπὶ μέρους πράξεις.* Alios Suidas nominat, quorum tamen nihil praeter id, quod ille affert, aetatem tulit. Quare quem ad modum in multis aliis eiusmodi quaestionibus, ita in quaestione de Panyaside est ab unius Suidae memoria proficiscendum, cuius verba, ut omnis disputatio ad maiorem firmitatem adducatur, integra huc apponam, ut Gaisfordius edidit. *Πανύασις, Πολύαρχου, Ἀλικαρνασσεύς, τερατοσκοπὸς καὶ ποιητὴς ἐπῶν ὃς σβεσθεῖσαν τὴν ποιητικὴν ἐπανήγαγε. Δοῦρις δὲ Διοκλέους τε παῖδα ἀνέγραψε, καὶ Σάμιον ὁμοίως δὲ καὶ Ἡρόδοτος Θούριον. Ἰστορεῖται δὲ Πανύασις Ἡροδότου τοῦ ἱστορικοῦ ἐξάδελφος.*

*) Vid. Welcker. Epic. Cycl. p. 3. sqq.

Γέγονε γὰρ Πανύασις Πολυάρχου, ὃ δὲ Ἡρόδοτος Ἀύξου, τοῦ Πολυάρχου ἀδελφοῦ. τινὲς δὲ οὐ
 Ἀύξην, ἀλλὰ Ροιδῶ, τὴν μητέρα Ἡροδότου, Πανύασιδος ἀδελφὴν ἰστόρησαν. Ὁ δὲ Πανύασις
 γέγονε κατὰ τὴν οἴ᾽ Ὀλυμπιάδα, κατὰ δὲ τινὰς πολλῶν πρεσβύτερος· καὶ γὰρ ἦν ἐπὶ τῶν Περσικῶν.
 Ἀνηρέθη δὲ ὑπὸ Ἀργυράμειδος τοῦ τρίτου τυραννήσαντος Ἀλικαρνασσοῦ. Ἐν δὲ ποιηταῖς τάττε-
 ται μεθ' Ὀμηρον κατὰ δὲ τινὰς καὶ μεθ' Ἡσίοδον καὶ Ἀντίμαχον. Ἐγραψε δὲ καὶ Ἡρακλειάδα
 ἐν βιβλίοις ἰδ' εἰς ἔπη θ. Ἰωνικὰ ἐν πενταμέτρῳ, ἔστι δὲ τὰ περὶ Κόδρον, καὶ Νηλέα, καὶ τὰς
 Ἰωνικὰς ἀποικίας εἰς ἔπη ζ. Haec verba Eudocia, ut fere solet, in Viol. ap. Villos. Anecd.
 Gr. Vol. I. p. 357. ita in brevius contraxit: Πανύασις, Πολυάρχου, Ἀλικαρνασσοῦ, ποιητὴς
 ἐπῶν καὶ τετρατοσόπιος, ὃς σβεσθεῖσαν τὴν ποιητικὴν ἐπανήγαγε. γέγονε κατὰ τὴν οἴ᾽ Ὀλυμ-
 πιάδα· κατὰ δὲ τινὰς ἐπὶ τῶν Περσικῶν. Ἀνηρέθη ὑπὸ Ἀργυράμειδος τρίτου τυραννήσαντος Ἀλι-
 καρνασσοῦ. Ἐν δὲ ποιηταῖς τάττεται μεθ' Ὀμηρον, κατὰ δὲ τινὰς μετὰ Ἡσίοδον καὶ Ἀντίμα-
 χον. Ἐγραψε δὲ καὶ Ἡρακλειάδα ἐν βιβλίοις ἰδ' εἰς ἔπη θ. Ἰωνικὰ ἐν πενταμέτρῳ. ἔστι δὲ τὰ
 περὶ Κόδρον καὶ Νηλέως, καὶ τὰς Ἰωνικὰς ἀποικίας εἰς ἔπη ζ.

Cum hac narratione ea sunt coniungenda atque comparanda, quae apud alios scriptores
 deprehenduntur, praesertim cum Suidae verbis diversae et inter se repugnantis sententiae
 contineri videantur, ut cognoscamus, quantum de hoc poeta omnino scire possimus. Sed
 singula singillatim disputemus.

CAPVT I.

DE NOMINE POETAE.

Primum inquirendum est, quae vera nominis scriptura esse videatur. Propria quidem
 nomina saepenumero librorum negligentia depravata esse, ii non ignorant, qui antiquos
 scriptores tractare critica ratione solent: cuius rei vel innumerabilia fere possent exempla afferri,
 si, ubi res ipsa loquitur, omnino opus esset exemplis. Sed non facile invenias quemquam,
 cuius nomen magis corruptum sit, quam huius poetae, de quo agimus. Idem iam L. Gyr-
 aldus hisce verbis affirmat Nomen in plerisque Quintiliani et Hygini aliorumque
 codicibus inverse legitur. Nam praeter primam litteram P omnes reliquae diversis locis
 non raro incredibiliter corruptae inveniuntur, qui loci si codices etiam ob has leviculas res ac-
 curatius inspecti erunt, sine dubio facile augeri poterunt. Sed in eiusmodi rebus priores edi-
 tores non multum curae posuerunt, et ipse quoque hoc loco rem silentio praeterirem, nisi mihi
 persuaderem, de nominis scriptura vulgata et apud nos ab omnibus recepta non sine aliqua
 probabilitate ambigi posse. Quemadmodum autem non incuriosi in nostris ipsi nominibus vel
 scribendis vel pronuntiandis solemus esse: sic de alteris, quantum id fieri potest, libidinem
 vitamus. Itaque etiam in Panyasidis nomine eandem aequitatem exercere debemus. Sed cum
 nominis formam in discrimen voco, id non ita intelligi volo, ut protinus pro subdubitata forma
 in usum vulgarem recipiatur altera, quae fortasse non minus incerta potest videri: sed
 ut per dubitationem veritas inveniatur vulgataque forma aut una vera prodeat, aut alteram

non falsam propter se patiat. Quæritur enim, num sit scribendum simplici duplicine $\bar{\alpha}$ *Πανιάσις* an *Πανιάσσις*. Ad alterutram formam omnes corruptelae referri possunt. Vulgaris scriptura *Πανιάσις* aut integra servata est aut facile ex corruptelis cognosci potest in his locis: ap. Dionys. Halic. cens. vett. poet. II, 4.; Quint. X, 1, 54. Panesium Paris. I., Panyasin Paris. 2. sec. m.; Athen. II, 36. D. *Παννιάσις* Paris. C., ib. 37. A., XI, 498. D.; Apollod. Bibl. I, 5, 2.; Clem. Alex. Strom. VI, 2, 25.; Steph. Byz. vv. *Ἀσπις*, *Βεμβίνη*, *Τρεμίλη*; Suid. vv. *Πανιάσις*, *Ἀντίμαχος*, *Χοιρίλος*, *οἶνος*; Phot. Bibl. cod. 239., *Παννιάσις* fragm. in Bibl. vett. litt. Gotting. I. p. 7.; Hesych. v. *Ῥοίην* (Phav. Lex.); Hieronym. interp. Euseb. Chron. Ol. 72. 4. Paniasus; Syncell. Eclog. Chronogr. p. 248. C. *Πανοίας* teste Goario, qui nomen mutari iubet in *Πανιάσος*, *Πανίας* teste Aucher. in Euseb. Chr. Armenic. interp. Vol. II. p. 207., *Πανιάσις* Dindorf. Vol. I. p. 472. num ex codd. Paris. an ex Scaligeri coniectura non liquet*); Eratosth. Catast. XI. (Phav. Lex. v. *καρκίνος*); Schol. Germ. Arat. Phaen. 146., 64. Pannasis; Prob. Virg. Ecl. II, 24. Pannyasis Mediol. 1511., Panniasis Venet. 1514., Pamnyasis Duentz., Panocus Cod. bibl. Reg. ap. Duebn. p. 19b.; Io. Tzetz. in iambis editis a Duebn. in Mus. Rh. IV, 3. p. 393 sqq. v. 171. *Πάνσις*, quam eandem formam exhibent codd. Meerman. B. et Barrocc. ap. Cramer. in Anecd. Ox. III, 340, 1. Cramerus edidit *Πανιάσις*; eund. in Proleg. ad Hes. Vol. II. p. 13. Gaisf. *Πανιάσις* Vulg., *Πάνσις* Paris. G. Trinc., *Πανίας* Paris. F.; Andronic. in Bekk. Anecd. Gr. Vol. III. p. 1461. *Πάνσις*; Is. Tzetz. ad Lycophr. Vol. III. p. 251. Mueller. *Πανιάσις* Vulg. (sed cf. Phavor. Lex. v. *ποιητής*); Schol. Il. I, 591. *Πανιάσις* Villos. Bekk. Bachm. Cod. Leidens. teste Wassenb. *Παννιάσις* Venet. Lips., *Παννιάσιος* Amstel. Reg. Paris.; Etym. M. v. *βηλός* *Πανιάσις*; Schol. Il. XXIV, 616; Schol. Od. XII, 301.; Schol. Pind. Pyth. III, 177.; Schol. Eurip. Alcest. 1. *Παννιάσις*; Schol. Apoll. Rhod. Paris. IV, 1149. *Πάνσις*; Gramm. Byzant. Anonym. Epist. XXI. in Cramer. Anecd. Ox. III. p. 189, 22. *Πανιάσις*; Schol. Oppian. p. 8. Rittersh. *Πανιάσις*. Sylburgius si ad Etym. M. 266, 16. in *πᾶσι* opinatus est latere *Πανιάσις*, non recte fecit. Vid. fragm. fals. 5.

Altera forma apparet aut facile restitui potest in his locis: ap. Apollod. Bibl. III, 10, 3. 13, 4.; Clem. Alexand. Protrept. II, 35. 36. bis.; Schol. Paris. ad h. l. Vol. IV. p. 107. Klotz; Arnob. Disp. adv. Gent. IV, 29.; Gramm. Bibl. Coisl. p. 597.; Schol. Vulg. Apoll. Rhod. IV, 1149. *Πανιάσσις*; Hygin. Poet. Astr. II, p. 65. A. Paniasis teste Ecksteinio; Macrob. Saturn. V, 21. Pimastis. Eodem ducit alterius Panyasidis nominis forma, quae exstat in Codd. Artemid. Oneirocr. I, 2. teste Reiffio Tom. II. p. 218. *Πανυσσίδη*. In reliquis locis scriptura inter utramque formam fluctuat: ap. Athen. IV, 172. D. *Πανιάσιν* Vulg. *Πανιάσιν* cod. Laurent.; Stob. Floril. tit. XVIII, 22. *Παννιάσιδος* Froben., *Πανυσσίδου* Trinc.; Pausan. IX, 11, 1. *Πανιάσις* Vulg., *Πανιάσσις* codd. Ald. Vindebon. a. Lugdun. b., X, 8, 5. *Πανιάσσις* Vulg. et codd. Mosquens. Paris. c. Lugdun. b., *Πανιάσις* Vindeb. ab. Angelic. Lugdun. a., X, 29, 4. *Πανιάσσις* Vulg. et cod. Mosq. (*Πάνσις*?) codd. Paris. c. Angelic. Lugdun. b., *Πανιάσσις* Vindeb. b., *Πανιάσις* Vindeb. a. Lugdun. a.

* Paniasus habet etiam Aucher. Quo modo nomen in A. Maii Scriptt. Vet. Tom. VIII. scriptum sit nescio.

Videmus non modo diversos scriptores sed etiam unum eundemque diversis locis diversam scribendi rationem sequi. Sed quoniam orthographia non omni tempore eadem est quaeri potest, num posterioris antiquitatis scriptorum usus certis finibus circumscribendus sit. Fieri enim potuit, ut illi in scribendis nominibus propriis, quorum variae formae exstabant, prout vel ipsum antiqui scriptoris librum ante oculos haberent, vel eius notitiam aliunde peterent, vel nomen memoriter afferrent, aut antiquam aut suae aetatis consuetudinem sequerentur. Quam ob causam Schubartii et Walzii rationem probare non possum, qui Pausaniae constanter unam eandemque scripturam etiam si non sine aliquibus codicibus obtrudunt. In peculiari autem scriptione unam formam dicere genuinam debemus. Optio data est utrum malimus Πανίας an Πανιάσσις. Sed res difficilis est ad eligendum. Codices nihil decernunt. Ex etymologia nominis scripturam constituere res anceps atque lubrica est. Tum, cum primum de nomine quaestionem instituebam, formam quaerebam, ex qua diversitas scripturarum deduci posset, et collatis nominibus Εὐτροχίσις, Ἀνάξις, Παῖξις, Ζεῦξις, Σῶσις, Ἀσίσις aut Αῖσις cogitabam, nomen a verbo quodam duci posse. In mentem mihi venit verbum λίσσμαι et adiectivum πᾶσις, a quibus nomen appellativum fuisset ductum πανιάσις [~--~]*), et ab hoc ortum esset Πανιάσις [~--~] et propter pronuntiationem ᾱ longi Πανιάσσις mutato ῖ in ῡ, quae mutatio in nominibus propriis non est insolita. Eius rei exempla assumpsi a Welckero Ep. Cycl. p. 219. n. 334. 335. Κρεώφυλος, Ἐριφύλη, Κυλλαρός, Ἀμφικτύων, Ἀνταύλης, τρυφάλεια; contraria Κιναιθων, Φιλλυρίδης. Exempla quadrare negat Ecksteinus. Rationem non perspicio. Etiam minus intelligo, quid Ecksteinus his sibi exemplis velit ἄροσις, ἔμβασις, ἄφροσις, ἀγαλλίασις, ἀκρόασις, δειλίασις, ἐστίασις, θυμίασις, ἰασις, ἐπιμειδίασις, πυρίασις, ὄχρειασις, in quibus ᾱ ob etymologiam producitur, aut talia γεινίασις, ἐνδοίασις, ἠλίασις, ἐνθείασις, σκείασις, quae ob eandem causam ᾱ breve habent. Praeterea tum comparavi nomina Ἀμασίσις [Lucan. Phars. IX, 154. Non mihi pyramidum tumulis avulsus Amasis.], Φᾶσις [Hes. Th. 340. Φᾶσιν τε Ῥησόν τ' Ἀχελώϊον ἀργυροδίνην.], quamquam neque in his vocalis ante ᾱσις syllabas legitur aut id genus διπλογραφίας observatur, neque in illis, quae fortasse etiam minus recte**) adiunxi: Ὑφασίσις, Αἶσισίσις (Ὑασίσις, Ὀασίσις), Εὐτροχίσις, Τίγασίσις. Propter Panyssam, fluvium Thraciae, et Panyassum, fluvium Illyridis Graecae, cogitari posset de verbo ὕω. Sed missam facio etymologiam. Aliam originis vocabuli repetendae rationem iniiit Sturzus qui, teste Ecksteinio, in Opusc. p. 105. nomen ita interpretatur, ut sit valde sordidus et ad Copronymi nomen provocat. Si cogitat de nomine ὕς, conferri possunt Porcius, Suillius.

Nomen Panyasidis videtur iis nominibus adnumerandum esse, quae eadem modo simplici, modo duplici ᾱ scribuntur, qualia sunt Παρνᾶσός, Κᾶσανδρος, Αἶσος, Βῆσα, Ἰνῆσα, Κηρισία, Γλιῆσας, Κριῆσων, Ἀμβροῆσος et sescenta alia et huius et alius generis. Sunt quidem haec et

*) Noli formam Πανιάσις reliquis praeferi aut etymologiam defendi forma πανιάσις, ut Ecksteinus dicit.

**) Ecksteinus vituperat, quod nomina Amasis, Phasis, Hyphasis comparavi, cum haec sint peregrina nomina, quibus nihil de pronuntiatione Graecorum nominum possit decerni. Sed Graeci peregrina nomina ad exempla suorum pronuntiarunt, ita ut ex his retro concludi possit de illis.

horum similia exempla inter se diversa ad accentum, ad etymologiam, ad alias rationes, omniaque eo recedunt a Panyasidis nomine, quod hoc in antepenultima syllaba vocalem habet. Proxime accedit fluvii nomen Panyasus sive Panyassus. Sed quamvis sint diversa, in duabus rebus inter se consentiunt: in $\bar{\sigma}$ vel semel, vel bis posito et si quid video in longa vocali ante $\bar{\sigma}$. Priorem etiam in Panyasidis nomine observatam videmus: alteram si coniecimus ipsam quoque locum habere, non vereor, ne quis hoc temere dictum esse iudicet. Fac hoc sit verum, tum nomen, sive Πανύασις sive Πανύασσις scribas, pronunties Panyāsis aut Panyāssis. Sic ratio alterius $\bar{\sigma}$ perspicitur. Scriptores enim ut syllabam producendam esse significarent, $\bar{\sigma}$ duplicabant. Aliam causam alterius $\bar{\sigma}$, quod in eiusmodi nominibus legitur, Bastius affert in Hemsterh. Plut. ed. Schaef. p. 520. Graeci recentiorum temporum simplex $\bar{\sigma}$ legunt ut duplex: ideo toties confusa $\bar{\sigma}$ et $\bar{\sigma}\bar{\sigma}$.

Ceterum veri simillimum videtur, diversas formas eiusmodi nominum pertinere ad diversas Graecorum aetates: alteram esse antiquiorem, alteram posteriorem. Sed utram dices antiquiorem? De uno illorum nominum certum exstat testimonium. Eustathius enim ad Od. XIX, 466. Παρηγόδιον ἐλθόντα p. 1872, 52 = 706. haec dicit: ἡ δὲ διὰ τῶν δύο $\bar{\sigma}\bar{\sigma}$ γράφη τοῦ Παρηγόσιου κατήγγηται παρὰ τοῖς ὕστερον. Ipse Eustathius et in Homeri verbis et in suo commentario posteriorem rationem sequitur, quamquam prioribus aliam consuetudinem planis verbis assignat. Quod de Parnasso dicit, id pertinet ad totum genus nominum in ἠσός exeuntium. Vid. Spitzn. ad II, 690. Fortasse hic usus etiam latius patebat.

Obiecerit forsitan quispiam, si verum esset, $\bar{\alpha}$ producendum esse, nomen, cum poeta Ionica dialecto uteretur, $\bar{\eta}$ vocali scribendum fuisse Πανῆσις. Recte quidem, si poeta fuisset Ion. Ionem autem non fuisse, sed Dorium infra videbimus. Ceterum poetas genere Dores, etiamsi Ionica dialecto uterentur, nomina sua non immutasse Agiae Troezenii, Agesiae Salaminii, Eugamonis Cyrenaici, Stasini Cyprii exemplis probatur.

Unum tantum restat, quo sententia, $\bar{\alpha}$ esse longum, ultro corrui videtur. Rufi Festi Avieni dico auctoritatem, qui Arat. Phaen. 175. sq. $\bar{\alpha}$ corripit:

Panyasi sed nota tamen, cui longior aetas

Eruit excussis arcana exordia rebus.

Huius auctoritate Frotscherus in ed. Quint. p. 301. et Forcellin. in Lex. uti debebant, qui $\bar{\alpha}$ breve esse significant. Sed Avieno in eiusmodi rebus nihiltribuendum est, cum exemplis probari possit illum in Graecis nominibus pronuntiandis eam rationem sequi, quam Priscianus p. 1287. sq. Putsch. Tom. II. p. 363. Krehl. his verbis tradit: in interiectionibus et in peregrinis verbis et barbaris nominibus nulli sunt certi accentus ideoque in potestate uniuscuiusque consistunt, ut, quod necessarium videat, sic in metro ponat. Praeter cetera duo exempla afferam: Hellanici nomen et adiectivum Chius: quorum prius apud Graecos hoc metrum habet: ---υ, apud Avienum Or. mar. 43.: --υυ; posterius apud Graecos: -υ, apud Avienum Arat. 251. 1179.: υυ. Si Avienum sequeremur, prius $\bar{\alpha}$ nobis producendum esset, quod nemini puto probatum iri. Sed missam faciamus hanc questionem: ad aliam eamque graviorem transgrediamur.

CAPVT II.

DE PATRIA ET GENTE PANYASIDIS.

De patria et gente Panyasidis cum ipsos veteres in contrarias discedere sententias reperiamus, ad certum quoddam iudicium pervenire difficile est. Primum enim de patre ambigitur, cui Suidas Polyarcho *) nomen fuisse dicit: contra Duris Suida auctore Panyasim Dioclis filium fuisse affirmat. Suidae vero testimonium, quod de patre Pausaniae auctoritate confirmatur, a quo X, 8, 5. Πανύσις ὁ Πολυάρχου appellatur; de patria approbatur a Clemente Alexandrino, qui Strom. VI, 2, 25. haec habet Πανύσις τε ὁ Ἁλικαρνασσεύς — Suidae igitur testimonium praeferendum esse videtur, quamquam hoc mirum est, quod Duris, qui diligens scriptor habetur, tam insigniter erravit. Duris enim cum ipse Samius esset et de Panyaside sine dubio in Samiorum Annalibus scriberet, verum reliquis scriptoribus facilius invenire potuit. Sed cum nomen utrumque Polyarchi et Halicarnassei pari modo cum Panyasidis nomine coniungatur: veri est simillimum, a Pausania cum Polyarchi nomine simul Halicarnassei nomen, et a Clemente Polyarchi nomen cum nomine Halicarnassei agnoscī, ita ut contra unum Durim tres auctores existant adversarii. Itaque nihil relinquitur, nisi ut a Duride aut errorem commissum aut alium quendam Panyasim significatum esse statuamus. De errore cogitari nequit, cum Duris rerum auctor haberetur gravissimus**). Alius Panyasis a Suida commemoratur: Πανύσις, Ἁλικαρνασσεύς, νεώτερος (quam poeta), φιλόσοφος, περὶ ὄνειρων βιβλία β'. Sed hic quoque Halicarnasseus vocatur. Attamen Suidas, quem saepius scriptores eiusdem nominis temere permutasse constat, horum quoque Panyasidum personas confundere potuit, ita ut, cum a Duride philosophum Panyasim cogitante Panyasidis Samii, Dioclis filii, mentionem fieri legeret, poetam Panyasim illustriorem significari crederet. Sed Suidae propugnator existit Artemidorus, qui in Oneirocriticis hunc Panyasim ter nominat, eumque, quamquam non ipsis verbis auctorem libri de somniis significat, tamen propter materiam utriusque eandem solum intelligere potest, et, ut loci illi demonstrant, vere intellexit. Bis (I, 2. 64.) Halicarnasseum appellat, semel (II, 35.) eius mentionem facit sine patriae significatione. Inde tamen nondum sequitur, Dioclis filium et Panyasim philosophum non unum eundemque esse posse. Poterat enim alterutro loco natus, altero versatus esse et ab utroque cognomentum trahere. Nam qui ortu fuit Halicarnasseus, is propter habitationem Sami etiam Samius vocari, et vicissim qui Samo oriundus fuit, is ob eandem causam Halicarnasseus quoque dici poterat. Sed qui Polyarchi filius fuit, is simul Dioclis filius esse nullo modo potuit, et contra Dioclis filius nominari non poterat filius Polyarchi.

Quoniam bina nomina patris et patriae Panyasidis tradita sunt, et de fide et auctoritate Duridis et Pausaniae Clementisque et Suidae sine gravissima causa detrahere quidquam ne-

*) Polyarchus quidam pater fuit Antimachi poetae. Vid. Suid. v. Ἀντίμαχος.

**) Cic. Epist. ad Att. VI, I, 14. Num idcirco Duris Samius, homo in historia diligens, quod cum multis erravit, irridetur? Cf. Droysen. Hist. Diadoch. p. 672.

fas est: ideo, ne ulli iniuria inferatur, nihil est reliquum, quam ut a Duride non eundem Panyasim atque a Pausania cum Clemente significatum esse credamus. Qui poetam indicaverint, hoc decerni facile potest. Nam apud Pausaniam l. c. haec verba legimus: Πανύασις δὲ ὁ Πολυάρχου πεποικηκὸς ἐξ Ἡρακλέα ἐπη, apud Clementem l. c. haec: τὰ ἐτέρων ὑφελόμενοι ὡς Ἰδία ἐξηγεῖται, καθάπερ ... Πανύασις τε ὁ Ἀλικαρνασσεὺς παρὰ Κλεοφύλου τοῦ Σαμίου τὴν Οἰχάλιας Ἄλωσιν. Oechaliae autem Halosis epicum carmen fuit. Est igitur Panyasis, qui Polyarchi filius et Halicarnasseus appellatur, epicus poeta. Par testimonium Duridis non exstat. Attamen propter Duridis fidem quod is dicit, Panyasim Dioclis filium esse, pro vero habere debemus, cum idonea caussa afferri nequeat, cur tandem hoc sua sponte commentus fuerit. Ac possumus etiam pro vero habere, modo Durim alium Panyasim significasse comprobemus: a qua comprobatione unius tantum Suidae auctoritas si qua est abhorret. Lexicographus autem tam saepe eiusdem nominis personas confudit, ut non possimus dubitare, quin hoc quoque loco idem ei acciderit. Hoc si manet, Dioclis filium non esse poetam Heracleae, nullus alius esse potest nisi philosophus. Nam tertium quendam praeter poetam et philosophum non novimus. Quin etiam longius sine metu, ne temerarii esse videamur, possumus in coniiciendo procedere, et philosophum Panyasim poetae Panyasidis nepotem et Dioclem eiusdem filium fuisse suspicari, cum nominis et aequalitas et raritas eiusmodi opinioni potius suffragetur quam refragetur. Quae res quamquam prorsus incerta, per se tamen non ita improbabilis est, ut primo aspectu videtur. Etenim si Duris de Samio Panyaside loquitur, quod non est dubitandum, et si ad veri similitudinem adduci potest, propter civiles perturbationes nonnullos e Panyasidea familia domicilium sibi Sami constituisse, qua de re infra dicentur plura: minime contortam ac minutam facere nobis videmur conclusionem, si utrumque Panyasim et Halicarnasseum et Samium fuisse statuimus cognatum, cum Samius Panyasis Halicarnassi natus esse potuerit. Cui rei si fidem tribuimus, nonnulla explicare sine negotio possumus, quae aliter magnis difficultatibus obstructa sunt. Nam quod non cadit in poetam, id fortasse in philosophum conveniet. Atque haec opinio, a Suida utriusque Panyasidis personas esse confusas aliis quoque rebus nobis confirmatur. Polyarchi enim filius appellatur τερατοσκόπος, prodigiorum speculator atque interpret*). Iam Fabricius vidit, hoc epitheton maiore iure alteri Panyasidi tribuendum esse et Suidam quod huic deberet ad illum transtulisse. Ac profecto quam maxime hoc cognomentum cadit in philosophi naturam, qui de somniis scripsit, propter quem librum haud dubie illud ei inditum est, ut a poeta secerneretur. Nam non inusitatum est eiusdem nominis scriptores inter se distinguere cognominibus, quae ex eorum scriptis tracta sunt. Posset quidem epitheton δνειροκρίτης tanquam aptius expectari, cum Panyasis περὶ δνείρων scripserit, et hoc modo sententia nostra impugnari. Sed cum studium τοῦ τερατοσκόπου et τοῦ δνειροκρίτου in unum fere concurrant, ea dubitatio nullam vim exercet. Iam Hermogenes De form. orat. II. p. 497. Antiphonti sophistae utrumque cognomentum τερατοσκόπου et δνειροκρίτου tribuit, quorum prius Tzetza in Schol. Msc. apud Spanium De Antiph. c. I. ita interpretatur, ut τερατοσκόπος sit δνείρων τε καὶ τέρατα πολλοῖς ἐφερημνέων. Adde Hesych. v. τερατοσκόποι, δνειροκρίται. Sed Suidas, prout diversos

*) Bodius iudicat, hoc epitheto indicari, Panyasim ad sacerdotium quoddam educatum esse.

auctores sequatur, Antiphontem tum *τετρατοσκόπον*, tum *ὄνειροκρίτην* appellat, quod utrumque epitheton sine ulla dubitatione pertinet ad Antiphontis librum *περὶ κρίσεως ὄνειρων*. Hoc ipso quoque exemplo confirmatur, quam temere Suidas lexicon suum compilarit, cum Antiphontem *τετρατοσκόπον* et Antiphontem *ὄνειροκρίτην* tanquam diversos scriptores enumerat. Vid. Reiff. ad Artem. Tom. I. p. 442. Neque in temporis ratione quidquam inest, quod offendant. Nam si statuimus, philosophum Panyasim esse nepotem poetae Panyasidis, et avum circiter quinquaginta annos nepote maiorem esse (vid. infra), incidit Panyasis *φιλόσοφος* vel potius *τετρατοσκόπος* vita sua in tempus, quod huiusmodi ingeniorum ferax fuit eademque aetate vixit, qua Antiphon *τετρατοσκόπος* et *ὄνειροκρίτης* et Lampo *Θουρίομαντις*. De Antiphontis aetate disputavit Spaanius De Antiph. c. 4.

Itaque mihi quidem non dubium videtur, quin Suidas hoc quoque loco Panyasidum personas confuderit, id quod etiam posteriore tempore nonnullis accidit, ut Rigalto ad Artemid. Oneirocr. I, 2. p. 10., quem errorem neque Reiskius neque Reiffius perspexerunt, et Lil. Gyrardo, quem erroris G. J. Vossius arguit, sed se ipsum in eundem errorem incidisse non vidit. Dicit enim de poeta: Fuit aruspex sive ut Suidas dicit *τετρατοσκόπος*, unde et Artemidorus eius testimonio utitur in *Ὀνειροκριτικοῖς*. Et infra: Alius est ac iunior Panyasis is, quem de somniis duos scripsisse libros idem Suidas docet. Atque is est, cuius somniorum interpretamenta citat Artemidorus in *Ὀνειροκριτικοῖς*. Nam ratio fugit doctissimum Gyrardum cum superiorem intelligit Panyasim. Hanc discrepantiam A. Westermannus si noluit corrigere at indicare potuit. Graessius Rigaltum secutus librum somniorum poetae adscribit.

Sed ut revertar, unde dicendi initium feci, diversae de patria Panyasidis sententiae apud veteres circumlatae esse videntur: nam Suidas verbis *Δούρις δὲ Διοκλέους τε παῖδα ἀνέγραψε, καὶ Σάμιον* haec addit: *ὁμοίως δὲ καὶ Ἡρόδοτος Θούριον**). Quo loco Io. Bouhierus in Dissert. Herod. ita abusus est, ut apud Suidam Herodotei quiddam legi opinaretur, quod in vulgatis libris non inveniretur: quam opinionem iam P. Wesselingius in Dissert. Herod. p. 9. redarguit et sic scribendum h. l. esse coniecit *ὁμοίως δὲ Ἡρόδοτον Θούριον* ut Panyasim domo Samium, Herodotum Thurium Duris fuisse affirmaverit. Atque haec coniectura Naekii aciem fugit, apud quem illa verba adeo aliquantum videntur ponderis habere, cum sic scribit: Quod Panyasin Herodoti avunculum tradiderunt, patrocinatur ei sententiae, quae multo antiquiorem faciebat. Adde quod Herodotus testimonium edidit de Panyasi teste Suida. Eodem errore etiam nunc captus est Bodius p. 504. n. 4. Naekianae sententiae levitatem ut confutaret Heysius exstitit, qui Suidae verba denuo sub examen vocavit et corrupta esse censuit. Corrupta autem verba esse duobus argumentis comprobare studet, quorum alterum versatur in verbis *ὁμοίως καί*, alterum in verbo *Θούριον*. Dicit: Quomodo in his plane diversis voce *ὁμοίως*

*) O. Muellerus Dor. II, 496. Panyasim Rhodium significavit, quem errorem credo ex permutatione Pisandri et Panyasidis ortum. Idem in hist. litt. Gr. Samum patriam praefert. Funckius p. 4. duplicem patriam sic explicat, ut Panyasim opinetur natione Samium fuisse, civitate Halicarnasseum. Refutavit Ecksteinus.

καὶ uti potuerit Suidas? Et quis unquam Thurios patriam Panyasi tribuit? Contra Herodotus saepissime Thurinus audit. ... Itaque ne longus sim in re satis expedita dubium esse non potest, quin dicere voluerit Suidas: Duris quidem Panyasin Samium facit, at simili ratione etiam Herodotus Thurinus fertur. Legendum igitur aut *ὁμοίως δὲ καὶ Ἡρόδοτον Θούριον* sc. *ἀνέγραψε Δοῦρις*, aut *Ἡρόδοτος Θούριος ἀναγράφεται, καλεῖται*: quarum prior ratio praestare videtur. Infirmat Suidas Duridis Panyasin Samium ferentis auctoritatem ostendendo eundem etiam de Herodoti patria minus accurate tradidisse. In eandem igitur coniecturam Heysius incidit atque multo ante Wesselingius. Sed quia haec quam maxime ad nostram quaestionem pertinent, Heysii rationem argumentandi percensere debemus. Primum igitur, in quo offendit, hoc est, quod Suidas in rebus plane diversis dicere *ὁμοίως καὶ* non potuerit. Sed non adest ea quam dicit diversitas: immo similitudo adest, cum verba *ὁμοίως καὶ Ἡρόδοτος* nihil aliud significare possint, nisi Simili modo etiam Herodotus h. e. quod Herodotus dicit, id simile quid habet eius, quod a Duride traditur. Similitudo autem posita est in eo, quod patrem eundem afferunt: de patria tantummodo inter se dissentiunt, quam Duris Samum, Herodotus Thurios appellat. Haec si est verborum sententia, de altero Panyaside cogitari debet. Sed duae difficultates remanent, quarum una cernitur in *δέ* particula, altera in nomine Herodoti. Priorem Heysius ita removet, ut *δέ* secundum cod. Vossian. eiici iubeat. Sed in codice Vossiano illud *δέ* non omissum esse ex Gaisfordii editione nunc apparet. Particula autem quamquam non omni ex parte tuta est: omittitur enim codice Parisiensi B.: causa tamen est nulla, quare eam eiiciamus, cum explicari nequeat, qua ratione in ordinem verborum venerit, praesertim cum sit inepta. Itaque aliter statuendum est. Mihi particula non rectum locum obtinere videtur. Debet enim ea post verbum *Θούριον* posita esse: *ὁμοίως καὶ Ἡρόδοτος* sc. *ἀνέγραψε, Θούριον δέ*. Cuius transpositionis causa ex eo potest repeti, quod cum librarius per errorem particulam omiserit et, errore intellecto, eam margini adscripserit, alius librarius eandem in ordinem verborum denuo recepit, sed, quod saepissime factum est, in falso loco collocavit. Quod deinde Heysius addidit, a nemine Thurios patriam Panyasidi tributos esse, id nihil probat: nam eodem iure quaeri potest, numquis unquam praeter Durim Samum patriam Panyasidi tribuerit. Altera difficultas ab Heysio ita tollitur, ut nominativum *Ἡρόδοτος* in accusandi casum immutet, et Durim, hominem in historia diligentem, indigentiae a Suida, homine negligentissimo, incusari patiat. Sed non est, cur Suidas Duridis confirmationem diluat, cum ipsum quoque praeterire non potuerit, Herodotum non ab uno Duride, sed a multis, quos Heysius p. 70. nominavit, vocari Thurinum, quorum ipse unum Iulianum Apostatam commemorat. Suidas deinde si Durim reprehendere voluit, etiam supra v. *Ἡρόδοτος* debebat, quo non minus id pertinet, quod ex Heysii sententia habuit propositum. Tum in quo scripto Duris Herodotum Thurinum cognominaverit? Scripsit enim praeter cetera historiam Macedonum et Samiorum annales. Poterat quidem in altero scripto Herodotum attingere, quia Herodotus per aliquod tempus Sami habitabat: sed Samium potius, quam Thurinum dixisset, ut Panyasin Samium dixit. Denique non apparet, cur postea Suidas ad eiusdem Herodoti nomen addiderit *τοῦ Ἱστορικου*, cum is iam semel ita fuerit significatus, ut

praeter rerum scriptorem de alio Herodoto cogitari nequeat*). Adde quod librarii in nomine Herodoti Thurini exercitatiores erant, quam ut *Ἡρόδοτος Θούριον* scripsissent. Ob has causas mihi quidem res etiam nunc non ita expedita videtur, ut Heysio et omnibus iis visa est, quibus Wesselingii emendatio probatur. In eo tamen iis accedo, quod ego quoque nomen *Ἡρόδοτος* corruptum esse existimo. Equidem puto scribendum esse *Νυμφόδοτος***): *ὁμοίως καὶ Νυμφόδοτος, Θούριον δέ*. Contrarium errorem Suidas commisit v. *αἰγίς*, ubi in locum Herodoti Nymphodorum substituit: quem errorem primus Maussacus ad Harpocr. indicavit. Vid. Kust. ad Suid. Vol. I. p. 642. Hic Nymphodorus scripsit de Siciliae et Sardiniae miraculis, in qua descriptione potuit Panyasim *ὄνειροκρίτην* sive *τερατισκόπον* commemorare, quamquam mirum videri potest, cur Thuringum eum appellaverit. Sed iam supra p. 8. opinionem attulimus, utrumque Panyasim arcta propinquitate inter se coniunctum fuisse, quam ob rem Herodotum cum communes haberet cum poeta origines, philosophi quoque consanguineus fuit. Aliam opinionem infra c. III. proponemus, Herodotum ob poetae necem cum pluribus cognatis patria relicta Sami consedis: inter quos philosophus erat, cum Duris, opinor, eum Samium appellaret. Ut autem Herodotus postea se coloniae Thurios deducendae applicavit, ita etiam nonnulli e Panyasidea familia aut simul cum Herodoto aut postea emigraverint: inter quos philosophus quoque esse poterat: cui deinde Thurino cognomen eodem modo quo Herodoto inditum fuerit. Nam praeter Herodotum, Empedoclem, Lysiam cum fratribus, Dionysium Aeneum, Cleandridam etiam eiusmodi homines, qualis fuit Panyasis *ὄνειροκρίτης* inter colonos fuisse, apparet ex iis, quae Phot. Lex. p. 93. Cantabr. *Θουριομάντις· τοὺς περὶ Λάμπωνα* cll. Hesych. v. *Θουριομανίς, ὁ σοφός· οὗ ἐπὶ τὸ κτίσαι τὴν Θουρίαν πόλιν μάντις σοφοὶ ἐπεπέμφθησαν*, et Etym. M. 453, 47. leguntur. Sic omnia plana ac perspicua esse videntur, si Panyasim philosophum fuisse Dioclis filium et Halicarnasseum natione; Samium et Thuringum habitatione statuimus***).

Hac ratione ea, quae apud Suidam falsa sunt perspicue et inter sese vehementer repugnantia, expediri quadam cum probabilitate posse videntur. Recentiores hac in re omnes fere ex Suidae auctoritate pendent et in iudicio modo huc modo illuc, prout cuique libido est, distrahuntur. Aliter Io. Tzetzta egit, qui in Proleg. ad Hes. Theog. unius Panyasidis nomini nihil addidit, quo insigniretur, id quod apud reliquos poetas fecit. Dicit enim Vol. II, 13. Gaisf. haec: *Ὀμηρος ὁ παλαιός, Ἀντίμαχος ὁ Κολοφώνιος, Πανύσις (Πάνυσις?), Πείσανδρος ὁ Καμειρεὺς, καὶ ὁ Ἀσκηάος οὗτος Ἡρόδοτος*. Plane consentit Andronicus *περὶ τάξεως ποιητῶν* in Bekk. Anecd. Vol. III, 1461.

*) Ecksteinus p. 10b. cl. p. 15a. dicit, difficultatem, quae me in nomine Herodoti offendat, facillime posse explicari, cum Suidas Herodotum propter necessitatem, quae ei cum Panyaside sit, adiecerit. Idem dicit, me cum hanc sententiam non perspexissem, de permutatione Panyasidum cogitasse.

**) Prius conieceram *Ἡρόδοτος*. Doleo quod non potui Eberti Dissert. Sic. III. et IV. inspicere.

***) Bodius p. 504. de poeta mira et inter se repugnantia tradit: Er (Panyasis) ging diesem (Herodoto) unter Lygdamis ... schon in der Auswanderung nach Samos voran ... Vielleicht folgte Herodot seinem Oheime auch nach dem neugegründeten Thurioi in Unteritalien. Aber noch ehe es diesem gelang, seine Vaterstadt von dem Tyrannen Lygdamis zu befreien, scheint Panyasis, vielleicht an einem ähnlichen Versuche scheiternd, von Lygdamis getödtet worden zu sein.

Doleo quod neque Ecksteinio neque Schneidewino (Gotting. Ind. 1839. 128. p. 1278.) probare potui, ea ratione, quam ingressus sum, quidquid diversitatis de Panyasidis patre et patria traditum sit, non sine aliqua probabilitate explicari posse. Uterque sequitur Wesselingianam emendationem, etiam receptam a Larcher. Herod. I, 106. Zander. Annal. Ienens. 1828, 187. p. 50. Funck. p. 3. Duebn. p. 13a. Bernhard. ad Suidam, qui tamen dicit: Mirus profecto tenor verborum *δμ. κτλ.*, quasi possint *Σάμιον* et *Θούριον* eodem loco haberi. Omnes hi difficultates, quae et in re et in verbis insunt, non modo non remouent, sed etiam augent coniectura, quae iis probatur. Zanderus et Ecksteinus diversos patres agnoscunt. Istud opinor est nimis credere Suidae. De *τερατοσκοπίω* Ecksteinus et Schneidewinus (Bernhardus) si Panyasides a Suida confusus esse concedant, cur de patre idem statui posse recusent equidem non intelligo. De particula *δέ* tacent. Duebnerus expellendam eam censet, ut Heysius. De Duride, ubi et cur Herodotum ab eo significatum esse cogitent Thuringum, non Samium potius nihil dicunt. Suidas si scripsisset *Ἡρόδοτον* et si *δέ* illud abesset, id credere possemus, quod dixisset: cum non scripsit et *δέ* particula eiici non potest, desideramus argumentationem. Vereor, ne quod Schneidewinus simplicissimum esse opinetur, id ipsum sit coniunctissimum.

Qua quaestione absoluta ad aliam rem transgrediamur, cui proxima eiusdem Suidae verba dant materiam: *Ἰστορήται δὲ Πανύσις Ἡροδότου τοῦ ἱστορικοῦ ἐξάδελφος. Γέγονε γὰρ Πανύσις Πολυάρχου, ὃ δὲ Ἡρόδοτος Αὔξου, τοῦ Πολυάρχου ἀδελφοῦ. τινὲς δὲ οὐ Αὔξην, ἀλλὰ Ροιῶ τὴν μητέρα Ἡροδότου Παννᾶσιδος ἀδελφὴν ἱστόρησαν.* Duplex igitur secundum Suidam inter Panyasim et Herodotum propinquitatis genus est, alterum agnationis, cognationis alterum. Prius si verum esse cum Suida arbitramur, Panyasis et Herodotus fratres patruelis erant, sin alterum, Panyasis Herodoti avunculus, non patruus, ut H. Clinto Fast. Hell. ed. Krueg. p. 27. dicit, neque fuit filius sororis Herodoti, ut Thomas de Pinedo tradit, sed Herodotus filius ex sorore Panyasidis. Atque haec quidem est ratio, quam plerique recentiores sequuntur nulla alia causa adducti, nisi quod propter Suidae verba *κατὰ δὲ τινὰς πολλῶν πρεσβύτερος* poetam aetate historico praestitisse existimant. Sed omnes illos errore captos esse, nec Panyasim avunculum Herodoti fuisse ad veri similitudinem adducere Heysius studet, qui p. 15. sic argumentatur: Verumtamen diligentius inspicienti Suidam dubitatio nascatur necesse est de lectionis integritate. Nam ubi haec legeris *Γέγονε γὰρ — ἱστόρησαν*, certe te non fugiet ellipsis durissima atque, ut mihi quidem videtur, nullo modo ferenda, ex qua nimirum post verba *τινὲς δὲ οὐ Αὔξην* intelligendum sit *Πολυάρχου ἀδελφόν*, cum deinde *Ροιῶ Παννᾶσιδος ἀδελφῆ* dicatur. Quae ellipsis tum demum ferri posse mihi videtur, si pro *Παννᾶσιδος* substitueris *Πολυάρχου*. Atque ita scripsisse Suidam opinor. Sic omnia bene cohaerent. Sententia haec est: alii Lyxen Polyarchi fratrem, alii Rhoeo eiusdem sororem ferebant. Itaque e neutrorum traditione avunculus Herodoti Panyasis, sed aut patruelis aut amitini fuerunt. Consentit Funckius. Sed quem ex tota quaestione fructum capimus? Nam cum nesciamus, utra sententia verior esse videatur, inter utramque fluctuamus. Huc accedit quod haec sententia non bene ad testimonium Eusebii congruit, qui Panyasim Ol. 72, 4. floruisse

dicit h. e. quinque annis ante Herodotum natum. Sed quia fratres et patruales et amitini, ut ordo naturae fert, plerumque sibi aetate suppare esse solent: idcirco id quod praeter consuetudinem fit, quamvis per se fieri possit, potius tamen ob id ipsum non probabile ducendum esse videtur, nisi causa afferri potest, qua ut credamus adducimur. Heysius nullam attulit. Itaque ne hoc quidem loco eius rationem argumentandi assensu comprobare possum, quamquam libenter concedo, Suidam parum perspicua usum esse expositione. Equidem haec verba sic esse intelligenda puto: Alii nihil de Lyxa*) dixerunt, Lyxam non commemoraverunt i. e. Lyxam, Herodoti patrem et Polyarchi fratrem, propinquitatis auctorem silentio praeterierunt, sed Rhoconem, Herodoti matrem, tradiderunt eam esse, per quam inter Panyasim et Herodotum esset propinquitas conciliata. Atque hoc modo nihil desideratur, nisi ut ad verba οὐ *Ἀύξη*ν suppleatur *ἰσινόρησαν* vel *ἀνόμασαν*. Ellipsis autem ea, quam Heysius dicit, ferri nullo modo potest, etiamsi pro *Πανιάσιδος ἀδελφὴν* scribatur *Πολύαρχου ἀδελφὴν*, cum in quo summa rerum versetur, id nulli scriptori, ne Suidae quidem, omittere liceat. Suidas enim si ex Heysii coniectura dicere voluit: Alii non Lyxam Polyarchi fratrem, sed Rhoconem Polyarchi sororem fuisse tradiderunt, verba *Πολύαρχου ἀδελφόν* repetere debuit, ut quibus continetur, quod de Lyxa praedicetur. Coniectura igitur mihi quidem non probabilis esse videtur. Sed Naekius quoque in his verbis offendit eorumque cum proxime antecedentibus desideravit coniunctionem, quem hac opinione deceptum, esse hoc loco aliquantum auctoritatis codici Vossiano, in quo haec verba desunt, illud disputasse credo. Sed si verba ita explicantur, ut volui equidem, difficultas tollitur. Eodem modo verba intelligunt Ecksteinus et Bernhardus.

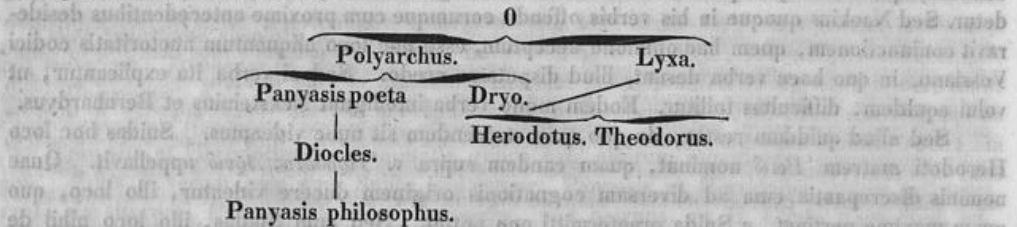
Sed aliud quiddam restat, de quo quid statuendum sit nunc videamus. Suidas hoc loco Herodoti matrem *Ῥοιώ* nominat, quam eandem supra v. *Ἡρόδοτος Ἀρνώ* appellavit. Quae nominis discrepantia cum ad diversam cognationis originem ducere videatur, illo loco, quo quam maxime pertinet, a Suida praetermitti non potuit. Sed cum Suidas, illo loco nihil de diverso nomine matris dicat, verisimile est hoc loco de eadem nomine *Ῥοιώ* cogitavit, de qua supra nomine *Ἀρνώ*. Sed etiam de patris Herodoti nomine duae vel tres formae inveniuntur. Vulgare nomen est *Ἀύξης*, quod praeter Suidam hoc loco et supra v. *Ἡρόδοτος* etiam ab aliis traditur. Vid. Heys. p. 9. Pro genitivo *Ἀύξων* habet cod. Voss. h. l. *Ἐύλων*. Eadem forma genitivi *Ἐύλων* invenitur apud Io. Tzetzam in historiis et pro ea etiam singularis forma *Ῥεύλων***), quam tamen formam ipse Tzetzam in margine cod. Paris. ad Chil. I, 19. III, 388. secunda cura improbat et *Ἐύλων* pro vera habuit. Vid. Duebner. Rh. Mus. IV, 1. pp. 6. 20. Quomodo diversitas nominis *Ἀύξων* et *Ἐύλων* explicanda et num ad dialectos provocandum sit, alii viderint. Tale quid in nominibus *Ῥοιώ* et *Ἀρνώ* suspicari possumus si haec nomina cum nominibus a Welckero Rh. Mus. I, 3. p. 423. ad Hesiodum illud *προετος* vel *πριτος* collectis comparamus, *ῥοιός* et *ῥνός*, *ῥοιάς* et *ῥνάς*, *ἄειροιστον* et *ἄειρυστον* *Ῥοίτιον* et *Ῥότιον*, Rhoetus Centaurus et *ῥνόν*. In *Α* littera fortasse digamma quoddam latet. Sed cum supra cum vulgari nomine *Ἀύξης* nomen *Ἀρνώ* coniunctum sit, hoc autem loco idem

*) Lil. Gyraldus *Ἀύξη*ν accusativum nominis *Ἀύξη* et Lyxen Herodoti matrem fuisse putat: Alii Rhoconem matrem Herodoti, Panyasidis sororem fuisse putant, quidam Lyxen.

**) Semper casus genitivus apud Tzetzam invenitur: ὁ παῖς ὁ τοῦ Ῥεύλων, Ῥεύλων παῖς, semel Ῥεύλων παῖς

vulgare nomen *Ἀύξης* prodatur: valde probabile esse videtur, etiam hoc loco utrumque nomen coniungendum esse et in locum ('*Ποιῶ**) substituendum nomen *Ἀρνῶ*.

Quae hactenus disputata sunt, eam habent vim, ut quomodo possint duae inter se discrepantes sententiae de Panyasidis et Herodoti propinquitate conciliari demonstrem. Duplici igitur modo explicatur, qua propinquitate Panyasis Herodoto fuerit coniunctus: alii utrumque dixerunt patruelem esse fratrem, cum patres fuissent fratres: alii Panyasim tradiderunt Herodoti esse avunculum, cum illius soror mater huius fuisset. Si verba *τινὲς δὲ οὐ Ἀύξην* ita explicantur, ut supra p. 13. exposui, et '*Ποιῶ*' non alia quaedam putatur quam *Ἀρνῶ*, utrorumque sententia vera est. Nam Polyarchus et Lyxa fratres fuerunt; Panyasis et Dryo frater sororque. Si Panyasis filius fuit Polyarchi et frater Dryonis, hoc consecarium est, Dryonem eandem filiam fuisse Polyarchi. Lyxa autem, frater Polyarchi, et Dryo, filia Polyarchi, fuerunt parentes Herodoti. Ergo Panyasis et avunculus et frater patruelis Herodoti fuit. Unum, quod iam per se intelligitur, necessario sequitur, Lyxam patruum Dryonem fratris filiam in matrimonium duxisse, cum ex ea Herodotum procreaverit. Haec agnatio ut in uno conspectu videri possit, stemma quoad notum aut a nobis secundum ea, quae supra p. 8. disputavimus, reintegratum est, huc adscribam:

Multo aliter Muellerus Dor. II, 471. utriusque cognationem ad veri similitudinem adducere studet, qua quidem in re mira argumentandi ratione utitur, cum propterea quod Panyasis et Halicarnasseus et Samius appelletur veri simile esse dicit, eum avunculum Herodoti fuisse, cum Herodotus quoque Halicarnasseus aliquamdiu Sami vixerit**).

Etiam hoc loco Ecksteinus et Schneidewinus assensum cohibent, quorum posterior negat quidquam explicari oportere. Vellem dixisset suam sententiam de interpretandis Suidae verbis et de Rhocone. Si interpretationem probet et Rhoconem non diversam ab Dryone iudicet, debet consentire. Ecksteinium miror cum is mecum in explicandis verbis et in eo consentiat, quod Dryo pro Rhocone legatur, tamen duo stemmata ponere. Dryo si legitur et si

ap. Duebn. l. c. p. 20. ὁ τοῦ Ξύλου παῖς. De vocali praemissa *ῶ* conferri possunt nomina *Βομιῶ* et *Ῥομιῶ* (Tzetz. ad Lyc. 678.), *Ῥεύς* et *Ῥιεύς*, *Βοιάρως* et *Ῥοιάρως*, (Eustath. ad Il. VI, 403.). Vid. Goettling. ad Hes. Th. 617. Nominativus est sine dubio *Ῥεύλης*, ut *Ξύλης* et *Ἀύξης*, qui postremus a Bodio et teste Ecksteinio a Fabricio Bibl. Gr. II, 20. p. 661. pronuntiatur *Ἀύξος*. *Ῥεύλος* est clarissimus ille dux Heraclidarum, et scriptor quidam ap. Schol. Nic. Ther. 289. *Ῥεύλης* est idem qui *Ῥοισσεύς* apud Ibycum.

*) Alia Rhoeco commemoratur ab Apuleio Orthogr. §. 4. Rhoeco, filia Staphyli et Chryseidis etc.

**) Die Nachricht, die ihn (Panyasim) Oheim des Herodot nennt, gewinnt dadurch an Wahrscheinlichkeit, dass er Halicarnasser und Samier genannt wird, und eben so Herodot auch einen Theil seines Lebens in Samos zubrachte.

est soror Panyasidis: tum est etiam filia Polyarchi, uxor Lyxae, mater Herodoti. Consentit Chr. Baehr. Annal. Heidelberg 1837. IV. p. 437.

Ex hac duplici consanguinitatis genere aliud quiddam sequitur, Panyasim generosa nobilique domo natum esse. Nam quod Suidas de Herodoto dicit, eum filium esse parentum illustrium (*τῶν ἐπιφανῶν*): idem optimo iure de Panyaside quoque dici potest, quam ob causam coniecere licet, eum liberaliter esse educatum omnibusque artibus, quae homine libero dignae sunt, perpolitum, quamquam quibus sit praeceptoribus usus plane ignoramus. Sed iam antiquis temporibus Halicarnassi claros poetas exstitisse eo videtur indicari, quod apud Athen. XV, 982. E. Demodamas quidam Cypria poemata ibi orta esse contendit. Omnino in Doride Asiatica epica poesis, postquam ibi exerceri coepta est, nunquam prorsus intermissa fuerit, etiamsi usque ad Pisandrum et iterum post longam intercapedinem usque ad Panyasim nullus poeta commemoratur. Sed dubitari nullo modo potest, quin Homeri carmina, ut in ceteros Graecos, ita in Panyasidis ingenium acuendum maximam vim exercuerint. Praeterea Panyasis in singulis rebus minus notis cum aliis poetis ita consentit, ut bene versatus fuisse in eorum carminibus videatur. Haec familiaritas vel tanta fuit, ut furti litterarii incusari posset. Huc accedit, quod non solum propter eruditionem, sed etiam propter generis nobilitatem cum hominibus patriae suae gravissimis sine ulla dubitatione commercium habuit: quibus fortasse Pigres adnumerari potest, Artemisiae frater, quem veri simile est auctorem Batrachomyomachiae esse. Talis vir etiam aliorum ingenia incitare solet, et cum studium epicae poesis cum ad cognitionem antiquitatis duceret, ultro ad coniecturam detrudimur, Panyasim in sororis filii animo similem amorem incendisse, praesertim cum eius historia per omnes partes speciem epici carminis prae se ferat. Certior Panyasidis auctoritas est quam habuit in alium discipulum, Antimachum, praeceptori simillimum et ingenio et studio.

Huic quaestioni cum iam nihil restet, quod addam, tertia nunc adnectatur, quae non minus involuta atque implicata est, quam reliquae.

CAPVT III.

DE AETATE PANYASIDIS.

De tempore, quo Panyasis vixerit, praeter nonnulla universalia indicia, quae exstant apud Avienum, qui l. c. eum Arato multo priorem testatur; apud Athenaeum IV, 172. D., qui Stesichorum et Ibycum ei aetate antevisse dicit; apud Suidam, qui v. *Ἀντίμαχος* Panyasidis auditorem fuisse Antimachum affirmat, v. *Χοιρίλος* Choerilum tradit γενέσθαι κατὰ Πανύασιν; apud Georg. Syncellum, qui eum inter Lartium primum Romanorum dictatorem et Aristidem Iustum exsulem interponit; denique praeter testimonium, ex quo Herodoti propinquus erat, et a tertio Halicarnassi tyranno interfectus est —: praeter haec indicia etiam plenius a veteribus perscriptum accepimus, Panyasim circiter septuagesimam Olympiadem vixisse. De hoc tantum inter ipsos veteres discrepantia est, cui potissimum Olympiadi eum assignent. Sed in hac quoque quaestione, ut in reliquis omnibus de Panyaside, a Suidae memoria proficiscen-

dum est, cuius proxima verba haec sunt: 'Ο δὲ Πανίαςις γέγονε κατὰ τὴν οἴ᾽ Ὀλυμπιάδα. Haec postrema verba significant sub exitum Ol. 77. sive exeunte Ol. 77.*). Ad idem tempus ducit id, quod Suidas v. Χοιρίλος dicit: (Χοιρίλον) γενέσθαι κατὰ Πανίαςιν τοῖς χρόνοις. Choerilum enim intra Ol. 77. et 94. vixisse Naekius pp. 21—29. idoneis rationibus extra omnem dubitationem posuit. Duobus igitur locis Suidas Panyasim γεγονέναι exeunte Ol. 77. indicavit. Mox addit: κατὰ δὲ τινὰς πολλῶν πρεσβύτερος· καὶ γὰρ ἦν (γέγονε γὰρ Vulg. Eudoc.) ἐπὶ τῶν Περσικῶν. Quomodo haec verba intelligat Suidas ipse significat v. Χοιρίλος, γενέσθαι δὲ κατὰ Π. τ. γ. ἐπὶ δὲ τῶν Περσικῶν, Ὀλυμπιάδι οὐ, v. Χάρων, γενόμενος κατὰ τὸν πρῶτον Ἀρτεῖον οὐδ' Ὀλυμπιάδι. μᾶλλον δὲ ἦν ἐπὶ τῶν Περσικῶν κατὰ τὴν οὐδ' Ὀλυμπιάδα. Si coniungimus cum his illa, quae apud Dionys. Halic. Iud. de Thuc. c. 5. leguntur: Ἡρόδοτος γενόμενος ὀλίγω πρότερον τῶν Περσικῶν et apud Diod. Sic. II, 32. Ἡρόδοτος κατὰ Ξέρξην γεγονώς: luce clarius est, Suidam de Xerxis expeditione cogitare. Si inter utramque temporis descriptionem κατὰ τὴν οἴ᾽ Ὀλυμπιάδα et ἐπὶ τῶν Περσικῶν (Ὀλυμπιάδι οὐ) extremos terminos ponimus, Ol. 77, 4 = 469. et Ol. 75, 2 = 479. spatium decem annorum invenimus: quod temporis spatium brevius est, quam ut Suidae verba πολλῶν πρεσβύτερος excusari possint. Auctores, quos Suidas hoc loco sequitur, suspicor de Darii expeditione cogitavisse. Ei opinioni quaedam fides accedit Eusebii testimonio, qui secundum Hieronymi Latinam Chronici interpretationem et Armenicam Panyasim Ol. 72, 4. floruisse tradit. A quo testimonio Georg. Syncellus non dissentit, qui p. 248. C. poetam Panyasim inter Lartium nominat, qui Ol. 69, 4 = 253 a. U. C. primus dictator fuit, et Aristidem exsulem, qui Ol. 73, 3. relegatus est. Quam ob causam Naekius parum iuste de Syncello iudicare videtur, cum scribit Ceterum qui ex Georgio Syncello annum Panyasidis colligere vellet, frustra foret. In serie rerum ordinem annorum non anxie servat homo ille. Hoc quidem verum est, annum natalem a Syncello non esse indicatam: sed nemo indicavit. Verum Syncellus aequae certe atque Eusebius et Suidas viam monstravit, qua quid ad verum maxime accederet, inveniri potest. Sed de hac re paulo post.

Suidas pergit: Ἀηρέθη δὲ ὑπὸ Ἀγδάμιδος τοῦ τρίτου τυραννήσαντος Ἀλικαρνασσῶν. Hunc tyrannum, propter quem Herodotus aliquamdiu in insula Samo exsulasset, eodem Herodoto adiutore ab Halicarnasseis paulo ante quam Athenienses coloniam Thurios deducerent, civitate exterminatum esse Suidas his verbis v. Ἡρόδοτος testatur: μετέστη δ' ἐν Σάμῳ διὰ Ἀγδάμιν τὸν ἀπὸ Ἀρτεμισίας τρίτον τύραννον γενόμενον Ἀλικαρνασσῶν. Πισινδηλὶς γὰρ ἦν υἱὸς Ἀρτεμισίας. τοῦ δὲ Πισινδηλίδος Ἀγδάμις ... ἐλθὼν δὲ (Ἡρόδοτος) εἰς Ἀλικαρνασσὸν καὶ τὸν τύραννον ἐξελάσας, ἐπειδὴ ὕστερον εἶδεν ἐαυτὸν φθονούμενον ὑπὸ τῶν πολιτῶν εἰς τὸν Θούριον ἀποικιζόμενον ὑπὸ Ἀθηναίων ἐθελοντῆς ἦλθε. Haec colonia Ol. 84, 1. deducta est. Cf. Heysius p. 66. Krueger. Vit. Thuc. pp. 24. 50.**). Pa-

*) Luculentissimum exemplum est Pindari, quem Suidas γεγονέναι dicit κατὰ τὴν ὀλ. ἑξ', eumque κατὰ τὴν Ξέρξην στρατείαν fuisse iuvenem ἐτῶν μ'; h. e. ut ex aliis indicis firmissime colligitur: Ol. 64, 3. natus est. Hanc vim praepositionis κατὰ c. acc. iunctae nonnulli neglexerunt: Weichertus dicit: Ol. 78. P. natus est; Clinto Ol. 78, 2. P. floruit; Groddeckius elegit annum 464 = 79, 1; Petersenius annum 463 = 79, 2.

**) Voemelli progr. Quo anno Thurii conditi sint inspicere non potui.

nyasis igitur a tyranno post Ol. 84, 1. interfici non potuit: hoc ante illam olympiadem fieri oportuit. Cuius facinoris quae causa fuerit, etsi a Suida ne verbo quidem tacta est, coniectura tamen assequi posse nobis videtur, si temporis statum, qualis tum fuerit, respicimus. Halicarnassus urbs primum cum Dorica hexapoli coniuncta, deinde illo foedere exclusa, venit denique paullo ante Persica bella in tyrannorum imperium, qui ipsi Persarum auctoritati erant obnoxii. Halicarnassei autem libertatem sibi ereptam esse male ferentes sine dubio idoneam occasionem avidissime captaverunt in statum pristinae libertatis redeundi. Eiusmodi occasio offerebatur, cum Cimón praeclaris victoriis in oris maritimis Asiae minoris et in Cypro insula reportatis Persarum potentiam evertit. Hoc factum est Ol. 82, 3 = 450. Sed Lygdamis civium consilium praevenit, principes coniurationis comprehendi et morte multari iussit: qui minus erant noxii, eos in exilium egit. Ad illos sine dubio Panyasis propter et nobilitatem et auctoritatem, ad hos Herodotus et alii ex Panyasidea stirpe referri possunt, qui in Samum insulam sese contulerunt, quae omnium eorum receptrix fuisse videtur, quos dominationis patriae taedebat: unde in patriam reversi tyrannum expulerunt. Ponimus igitur, Panyasim interfectum esse aut Ol. 82, 3. aut uno duobusve annis post. Haec omnia etsi sola coniectura nituntur, nihil tamen continent, quod a veri similitudine abhorreat. Consentit Ecksteinus. Alii aliter de tempore, quo Panyasis interfectus sit, iudicarunt. Larcherus p. LXXXVI. notum exploratumque esse dicit, Lygdamis exactum esse ex civitate anno 457 = 80, 4. Eadem opinione ductus Clinto ad Ol. 80, 4 = 457 haec apposuit: Panyasis a Lygdamide interfectus traditur, ut videtur, circa tempus, quo Halicarnassum reliquit Herodotus. Consentiant Matthiaeus, Funckius, Duebnerus p. 13 b. cl. p. 28 a. Sed hunc annum esse eum, quo Herodotus Sami sedem ac domicilium constituerit, quibus rationibus probetur nescio. Huius forsitan opinionis auctor fuerit Sanctaerucius Gallus, qui teste Schlossero Hist. Univ. I, 3. p. 100. n. in Commentt. Institutt. Reg. Vol. II. p. 506. dissertationem de chronologia dynastiarum vel principum Cariae scripsit: quem ego librum non vidi. Muellerus autem Dor. II. p. 499. Panyasim Ol. 78, 4 = 465 a Lygdamide necatum esse suspicatur.

Sed eorum opiniones falsas esse ex alio Suidae loco manifesto apparet. Lexicographus v. *Ἀντίμαχος* haec dicit: *τινὲς δὲ καὶ οὐκ ἐπὶ αὐτὸν (Ἀντίμαχον) ἀνέγραψαν Πανιάσιδος τοῦ ποιητοῦ πᾶντι ψευδέμενοι. ἦν γὰρ αὐτοῦ ἀποστῆς καὶ Σησιμβρότον.* Quod testimonium cur Schellenbergius p. 9. in dubium vocaverit non satis liquet. Nam quod dicit: Nusquam alibi illius famae vestigium inveni, eamque pro certa equidem nemini venditem, id nihili est. Permultarum enim rerum unus Suidas auctor est et quamquam unus est, fides tamen ei non est deneganda. Quam ob causam magis etiam mirum est, quod Naeckius p. 22. hac in re Schellenbergio plane assentitur. Sed antiquarum rerum tractatio in omnes partes flagitat, ut nullum testimonium, nisi rationibus certis et illustribus satis suspectum reddi possit, temere funditus eiiciatur. Itaque aliquid non propterea repudiandum est, quod Suidas dixit: nam quotiescunque erravit, inde non sequitur, eum ubique erravisse. Praeterea hoc loco tanta confidentia loquitur, ut ineptissimus nugator esset, si, ubi aliorum errores notaret, ipse dignus esset, qui acerbè reprehenderetur. Exstant quidem exempla, quibus probatur, veteres temere nonnunquam illustribus poetis, artificibus, philosophis aequè exqui-

sitos accivisse et excogitasse doctores*): sed temere eos hoc fecisse temporum ratio docet. Ecqua vero caussa est, quae Suidae fidem nos denegare cogat? Equidem video nullam, modo Antimachum aliquanto maiorem fuisse statuamus, quam reliqui statuerunt, quorum Ulricus eum natum esse putat Ol. 82 = 449. Schellenbergius Ol. 83. Naekius eum longe a Choerilo, longius a Panyaside removet. Funckius et Ecksteinus Naekianam opinionem sequuntur, Antimachum non esse auditorem Panyasidis, sed imitorem. Schneidewinus mecum facere videtur. Sed videamus, quae sint veterum de Antimachi aetate sententiae. Plut. Vit. Lys. c. 18. refert, Antimachum Colophonium et Niceratum quendam Heracleotam coram Lysandro commissionibus in huius honorem compositis concertasse, Lysandrum autem Nicerato palmam tribuisse, qua de re exacerbatum Antimachum carmen suum delevisse. Sic deinde pergit: Πλάτων δὲ νέος ὢν τότε καὶ θαυμάζων τὸν Ἀντίμαχον ἐπὶ τῇ ποιητικῇ βαρέως φέροντα τὴν ἤτιαν ἀνελάμβανε καὶ παρεμυθεῖτο τοῖς ἀγνοῦσι κακὸν εἶναι φάμενος τὴν ἀγνοίαν, ὥσπερ τὴν τυφλότητα τοῖς μὴ βλέπουσιν. Quod certamen si institutum est, sub exitum belli Peloponnesiaci institutum esse oportet, quo Plato, si Ol. 87, 3 = 430. susceptus est, aliquos viginti annos natus erat. Si ponimus, nam aliquid ponendum est, Antimachum finito bello Ol. 94, 1 = 404. sexagenarium fuisse, idem Ol. 93, 2 = 407. quo anno Lysander victoriam apud Notium haud procul a Colophone reportavit, annos quinquaginta septem, et Plato viginti tres natus fuit, ita ut eum Plutarchus prae Antimachi aetate νέον ὄντα τότε dicere optimo iure potuerit. Ab hoc quod posuimus minime abhorret quod Diod. Sic. XIII, 108. his verbis tradit: Μικρὸν δὲ τῆς εἰρήνης (Πελοποννησιακῆς) ὕστερον ἐξελεύτησεν ὁ τῆς Ἀσίας βασιλεὺς, ἄρχας ἔτη δεκαεπτά· τὴν δ' ἡγεμονίαν διέτατο τῶν υἱῶν ὁ πρεσβύτατος Ἀρταξέρξης καὶ ἤρξεν ἔτη τρία πρὸς τοῖς τεσσαράκοντα. καὶ ὃν δὴ χρόνον καὶ Ἀντίμαχον τὸν ποιητὴν Ἀπολλόδωρος ὁ Ἀθηναῖός φησιν ἠμνησέναι: nam his verbis non indicatur, Antimachum illo tempore primos ingenii flosculos protulisse, sed iam exsplenduisse et etiam tum clarum fuisse. Antimachus igitur si, ut statuimus, sub exitu belli sexagenarius fuit, hoc consecrarium est, eum natum esse Ol. 79, 1 = 464. Quod deinde Suidas dicit: (Ἀντίμαχος) γέγονε δὲ πρὸ Πλάτωνος etsi nimis indefinite dictum est, tamen temporum rationi non repugnat. Neque illud ab ea ratione dissonat, quod idem Suidas dicit, Antimachum fuisse Stesimbroti discipulum, illius Stesimbroti sine dubio, qui Tatiano auctore Or. c. Gr. p. 160. de Homeri genere et patria scripsit et, teste Athen. XIII. 589. E., Periclis tempore vixit. Periclis autem ab Ol. 79, 4 = 461. usque ad Ol. 87, 4 = 429. in re publica plurimum pollebat. Inter hos ambos temporis terminos medium fere tempus est Ol. 83, 4 = 445. inde ab quo anno omnis potestas nemine obtrectatore est ad unum Periclem delata. Hoc ipso tempore Antimachus annum aetatis undevicesimum agens a Stesimbroti esse poterat. Ex his pensari poterit, quantum ponderis id habeat, quod Schellenbergius p. 10. dicit: Ipsa fama, qua hunc (Antimachum) illius (Stesimbroti) discipulum facit, nihil puto incertius, ut altera apud Suidam (eam dicit, qua Antimachus Panyasidis praeceptis imbutus est), quam in nota, qui volet, legat, nihil etiam absurdus.

*) Exempla nonnulla collegit Naekius p. 21. sqq. Cum eius librum iterum inspicere non potuerim, nescio num Naekius docuerit, apud quem scriptorem ἀκουστής non esset auditor, sed imitator.

Videmus, veterum de Antimachi aetate testimonia cum Suidae verbis coniuncta flagitare, ut contra vulgatam inter nos opinionem Antimachum prius natum esse contendamus, cum is a Suida Panyasidis discipulus fuisse ita tradatur, ut de hoc testimonio non debeamus inanes dubitationes volvere. Sed iam videamus, quomodo id quod Suidas de Antimacho tradit, cum Panyasidis aetate coniungi possit. Supra p. 17. non sine aliqua probabilitate docuisse nobis videmur, Panyasim non potuisse ad supplicium rapi nisi inter Ol. 82, 3. et 84, 1. et de Antimacho testimonia ita ad eius natales computandos adhibuimus, ut eos fuisse Ol. 79, 1. coniecimus. Hoc si datur, Antimachus Ol. 82, 3. adolescentulus quatuordecim annorum fuit: qua aetate Panyasidis auditor videtur posse appellari. Etiam melius quadrat temporis computatio, si Panyasidis necem statuimus uno duobusve annis post illas Cimoniae victorias factam esse. Antimachum Panyasidis discipulum fuisse Ulricius quoque concedere videtur, cuius tamen ratio duplici errore laborat: quorum alter in chronologia positus est, alter in historia. Primum enim in computando tempore erravit, cum Ol. 72. parem anno 480. ponit: deinde hoc non minus falsum est, Panyasim Ol. 86, 3 = 434, quo anno ex eius sententia Antimachus quindecim annos natus fuerit, etiam vixisse*).

Iam tempore, ultra quod Panyasis vivere non amplius potuit, non sine aliqua probabilitatis specie perquisito revertamur, unde profecti sumus: qua quidem in re multis visum fuerit, quod prius de Panyasidis morte, quam de eius natalibus quiddam statuerimus. Sed cum de natali quoque tempore nihil certi constet, quaestioni de aetate Panyasidis, ne oratio huc atque illuc distraheretur, quasi fundamento illo opus fuit. Apud Suidam duo certa temporis indicia invenimus, quorum neutrum ad poetae natale tempus referri potest. *Γέγονε* enim illud non potest Latine reddi natus est. Nam Panyasis si exeunte Ol. 77. natus fuisset, tum sub exitum Ol. 82. summum viginti annos complevisset. Exinctus esset igitur in primo aetatis flore. Sed quominus ita statuamus, non tantum ipsa ratio, sed etiam alia testimonia quam maxime impediunt. Non enim intelligeretur, quomodo fieri potuisset, ut Panyasis ea aetate non solum tantam in republica auctoritatem haberet, ut tyranni oculos in se converteret, sed etiam carmina tanti ambitus composuisset, quanti composuit. *Γέγονε* idem fere est, atque *ἦν*, quod in altera temporis descriptione apud Suidam legitur, pro quo in vulgaribus Suidae Lexici exemplis item atque apud Eudociam *γένεονε* legitur. Recte disputavit Heysius, cuius ego sententiam olim iniuria impugnavi**). Altero loco Suidas nihil testatur, nisi Panyasim circa tempus belli Persici fuisse sive vixisse. Sed cum neutra temporis descriptio apud Sui-

*) P. 517. n. 76. War Panyasis Ol. 72=480. etwa 27 Jahre alt und Antimachus 449 geboren, so würde jener 73 Jahre alt gewesen sein, als dieser 15 zählte.

) Ritschellus Bibl. Alex. p. 70. dicit: Dass der seiner Natur nach weite Begriff des *γένεονε* beim Suidas niemals, **ausser zufällig, eine strenge Bezeichnung der eigentlichen Blüthezeit gebe, haben wir an zahlreichen Beispielen gelernt; nur zu oft sind einzelne hervorstechende Lebensmomente oder Notizen, die in den gerade zu Gebote stehenden Quellen zufällig die einzigen waren, der ganze Anlass zu einem solchen *γένεονε*. Et in nota: Hiernach ist auch die oft beliebte Uebersetzung durch natus est zu beurtheilen. Die Bezeichnung der Geburtszeit (statt *γέννηθη*) kann an sich gar nicht darin liegen, wie häufig angenommen worden. Hoc non ex omni parte vere dictum videtur. Ut afferam quod

dam neque ad ortum Panyasidis, neque ad necem pertineat: quo possit pertinere videndum est. Cuius rei quamvis multae caussae esse potuerint, in poetam maxime eius temporis indicium convenit, quo carmina edidit. Si id tempus, quod Suidas secundo loco commemorat, ad tempus referimus, quod Eusebius cum Syncello significat: duplex tantum temporis significatio relinquitur, quarum una planis verbis pertinet ad id tempus, quo poeta innotescebat. Sed cum Panyasis duo carmina scripserit, alteram temporis indicationem pertinere ad alterius carminis editionem coniicimus. Eusebianum testimonium pro fundamento quodam habemus, Panyasim Ol. 72, 4 = 489. poetam inclaruisse. Quo indicio potest tempus, quo Panyasis natus sit, in universum definiri. Etenim si, ut certum numerum seligamus, illo tempore, quo poeta inclaruit, viginti quinque annos natus fuit, ortu suo in Ol. 66, 3 = 514. incidit. Hoc si tenemus Ol. 82, 3 = 450. quo anno capitis supplicio eum coercitum esse statuimus, annum sexagesimum quartum egit, quae aetas et per se iusta et ad magnam gloriam famaеque celebritatem sibi comparandam satis superque idonea. Ad eam temporum rationem quidquid de tempore, de cognatione, de auctoritate vel publica vel privata aut certo proditur, aut coniectura nititur, sine ulla difficultate referri potest. Nam mediis viginti annis Panyasis poeta innotuit; quadragenarius inclaruit; avunculus Herodoti triginta annos maior fuit, quam sororis filius; avus Panyasidis alterius nepoti et praeceptor Antimachi discipulo praestitit saeculo dimidiato; princeps optimatum senex sexaginta quattuor annorum interfectus est.

Incidit igitur Panyasis prima aetate in illud tempus, quo Iones non amplius servitutem patientes contra Persas exsurrexerunt, ut libertatem recuperarent. Fama et auditione accepit proelia, Sardium incendium, caedes Graecorum; vidit Caribus Cyprisque cum Ionibus coniunctis bellum etiam praesens, cui ipse pro aetate sua iam interesse poterat: nam sub exitu belli iam ephebus factus erat. Vidit deinde Graecos incendia bellorum Persicorum*) sanguine suo restinguentes facinoraeque efficientes, quibus praeclarior ac divinius nihil potest cogitari. Sed illa aetas non solum magnam fortium virorum copiam effudit, verum etiam ad litteras praeclara et acuta genuit ingenia. Philosophiam, quae in Asia minore nata et post in Graeciam et Italiam traducta erat, profitebantur Xenophanes, Pythagoras, Heraclitus, Parmenides; Pindarus, Simonides, Bacchylides in lyricae poesis fastigio stabant; dramaticam artem Phrynichus, Aeschylus, Sophocles ad perfectionem adducebant; Epicharmus Cocus comœdiarum gloria florebat. Quid multa? Panyasis aetate sua in medium tempus devenit, quo Graecia et potestatis et litterarum in flore versabatur. Patria tantum non erat suae potestatis, quam ut in libertatem vindicaret Panyasis cum amicis ad seditionem spectabat. Quod cum tyrannus rescivisset, ab auctoribus rerum novarum poenas repetiit.

*) proximum est. Suidas v. Πάνδας dicit: γεγονώς κατὰ τὴν Ὀλυμπιάδα ξέ, κατὰ Ἐλεῖον στρατείας ὄν ἐτῶν μ'. Hoc loco γεγονώς nihil aliud significare potest, nisi natus.

*) Nescio quem Herodoti locum in mente habuerit Tanaquil Faber, cum l. c. scribit Indicat alicubi Herodotus se militem vidisse, qui proelio interfuerat Marathonio: quo dato inficiari nemo potest, quin illud quod nonnulli de Panyaside scripsere, verum sit. Idem fere dicunt Fabricius et Anonymus apud Funkium.

CAPVT IV.

DE PANYASIDE POETA.

Quamquam Panyasidis vita ad eam Graecorum aetatem pertinet, qua vigor et cupiditas rerum gerendarum cum studiis artium optimarum consociata clarissimas victorias et immortales flosculos ingenii proferebat: is tamen admirabilia populi sui facta magis vidisse quam sensitse atque in animum suum recepisse videtur. Nam dominatione Persarum aut tyrannorum in barbarorum obsequio versantium, quae sine dubio ex recenti illa seditione etiam multo acrior erat, Asiatici Graeci nimis premebantur, quam ut acriores animorum in Graecia impetus possent ipsos quoque concire. Itaque magna pars hominum eruditorum imprimis philosophorum patria relicta in liberam florentemque Graeciam aut in colonias Italicas se contulit et igniculos ac semina humanitatis secum portavit, quibus Graecia iterum ex Asia minore implebatur. In ora maritima Asiae minoris, quo posteri eorum heroum, qui Troiam everterant, partem popularium ex patria terra deduxerant et novas civitates constituerant, cum ipsis civitatibus efflorescentibus epica poesis laetiora ceperat incrementa. Deinde cum singulae civitates interdicationes tum domesticas tum exteras adolescerent et ad instantes res omnes animi ingenique et corporis vires adverterent: cum recordatione temporis praeteriti simul epica poesi postposita lyrica poesis succedebat, quae ab initio politica bellicosaque mox moribus bellicosis emollitis amissaque libertate a publicis rebus remota prudentem vitae usum, vinum, amorem commendabat. Illa otiosiore ac languidiore aetate Panyasis vivebat, cuius patria Halicarnassus a Dorica hexapoli segregata aliquamdiu contentionibus popularium et optimatum, id quod ex aliis consimilibus exemplis colligi potest, dilacerabatur, donec potens tyrannica familia rerum potita est et sub imperio Persarum etiam principatum de finitimis quibusdam civitatibus tenuit. Panyasidis tempore ex ea familia clarissima erat fortis illa Artemisia, quam inter tot mulieres Xerxes in navali apud Salamina pugna pro uno viro iudicavit. Ei successit Pisindelis et huic Lygdamis, qui Panyasim interemit. Tyranni propter factiosum nobilitatis animum sine dubio severissimum imperium exercuerint nobilesque a publicis rebus removerint. Panyasis, quem libenter nobis persuademus virum prudentissimum ac gravissimum suae partis fuisse, praeter ceteros in se tyrannorum animos converterit. Huius rei gnarus non modo ipse in agendo summe cautus et consideratus fuerit, verum etiam suos ad eandem circumspectiam adhortatus sit, qua re necesse erat, ut sibi ipsi dissentiret, cum ardorem rerum gerendarum amaret, idem commendaret continentiam. Hi animi motus sibi repugnantes fieri non potuit, quin in dicendi rationem eam vim haberent, ut ea neque moderata neque fervida sed ex utroque virtutum genere mixta esset. Itaque in sui temporis statu rebusque acquiescere non potuit, praeterita animo repetiit et res fabulosae ut in carminibus reviviscerent curavit et antiquam poesim in usum revocavit. Et sic cum ea poesi, quae tum florebat, eius carmina pugnaverunt. Commode quidem res tractandas elegit, sed erravit in pertractatione. Nam ex temporibus heroicis vita communis moresque civiles multis modis im-

mutata erant: dimicationibus civilibus, mercaturis magnis et copiosis, elegantibus artibus efflorescentibus, praecipue lyrica dramaticaque poesi, quae Panyasidis aetatem tenebant, studii rerum divinarum humanarumque — his omnibus et aliis eiusmodi rebus effectum est, ut firma ac sincera de magnificentia heroicae aetatis opinio debilitaretur neque aut poeta aut auditores possent idonei esse, qui rebus se mythicis ea simplicitate et verecundia qua homines Homericæ aetatis dederent. Nemo enim a contagione suae aetatis liber manet. Itaque nunquam potest contingere, ut quisquam ei rei, cuius vis vitalis non insideat in aetate, genuinam vitam restituat. Quamvis sit congruens externa forma, internum illud nescio quid deerit, quo sui quidque temporis mirabiliter oblectat.

Iam ex his intelligitur, Panyasim iis poetis non debere adnumerari, qui sint poetae gravissima huius vocis significatione quique carminibus suis omni ratione perfectis in mente eorum, qui illa vel legunt vel audiunt, propriam excitent earum rerum, quae movebant aequales, contemplationem. Nam verus poeta quid aliud est aut vult esse aut potest, nisi interpres eorum, quae aequales eruditi et sentiunt et credunt et cogitant et sciunt? Qui aliud facit, alienus est inter suos, non intelligitur, non observatur. Idem tamen in eo numero haberi potest, qui studio potius et artificio, quam natura et ingenio in arte ac poesi ita excellunt, ut non admodum multum a perfectionis laude abesse videantur: qua virtute qui praediti sunt, quamquam ea non est prima aut summa, tamen in historia litteraria honorificum locum omni tempore tenent. Itaque non est mirandum, quod Panyasideam poesim tanquam suo tempori non convenientem aequales negligebant*). Sed hoc non ita intelligendum est, ut Panyasidis carmina inter aequales prorsus ignota mansisse putem. Erant sine dubio nota, sed non vivebant. Propter largam materiam probabile est ex iis tanquam ex diviti fonte alii vel logographi, vel poetae, ut tragici, vel artifices hausisse. Posteriores demum, ubi propria Graeci populi natura permutata, libertas amissa, poesis ex publica vita inter privatos eruditorum parietes retenta, docta poetarum pertractatio accepta est, ea gloriabantur quam maxime. Certe nemo eiusdem aetatis scriptor, quotquot scimus, Panyasim nominatim commemorat: qui primus id facit, eius popularis Dionysius Halicarnasseus est**). Ex quo tempore solet frequentius attingi maxime a Scholiastis et scriptoribus antiquariis.

Sed memoratu dignum est, quod omnes mentiones poetae omniaque exempla ex eius carminibus petita ita ad epicum carmen pertinent, ut poeta aut epicus nominatim dicatur, velut ab Athenaeo II. p. 36. D. *ἐποποιός* et a Suida Eudociaque *ποιητής ἐπῶν*, aut ita insigniatur, ut illico epicus agnoscat, et ejus carmen aut simpliciter nominetur aut ex argumento loci allati facile conici possit. Praeter Suidam Eudociamque nemo inter veteres scriptor Panyasim significat elegiacum poetam neque de eius elegiaco carmine ullam mentionem facit. Etsi nihil est, quod non unum alterumve vocabulum, quod cum nudo nomine Panyasidis ab antiquariis scriptoribus citatur, item in elegiaco poemate, quin etiam in libro somniorum interprete alterius Panyasidis, ut in epico carmine potuerit locum habere: tamen nescio an sit

*) Bodius p. 506. ipsum contrarium affirmat et in eandem sententiam Schinckius p. 94. disputat, sed uterque sine ratione.

**) Neminem esse puto, qui post Bernhardyi Eratosthenica de catasterismis cogitet.

certius propter silentium totius antiquitatis de elegiaco carmine actum et propter multo minorem celebritatem alterius Panyasidis cunctas reliquias Panyasideae poesis ad epicum carmen referri.

Quae cum ita sint, iudicia quoque ac testimonia de Panyaside a veteribus edita ad solum epicum poetam pertinent. Haec iam perlustremus, ut videamus, num illa, quae supra p. 21 sq. disputavimus, ratione sint disputata.

Primum est, quod Suidas et Eudocia Panyasim restitutorem epicae poesis appellant: *ὁς σβεσθεῖσαν τὴν ποιητικὴν ἐπανήγαγε*. *Ποιητικὴν* autem et *ποιητὴν* nullo epitheto adiecto epicum genus grammatici significare volunt: qua de re cf. Io. Tzetzia Proleg. Hes. III. p. 11. Gaisf. *Τῶν ποιητῶν οἱ μὲν εἰσι λυρικοί, οἱ δὲ μονωδοί... καὶ ἐξαιρέτων δὲ, οἱ ἐκ περιουσίας καὶ ἀνωνύμως καλούμενοι ποιηταί... Ποιηταὶ δὲ ἀνωνύμως καὶ κατ' ἐξοχὴν ἐκείνοι καλοῦνται, ὅσπερ χαρακτηρίζει τὰντα τὰ τέσσαρα, μέτρον ἠρωϊκόν, μῦθος ἀλληγορικὸς, ἱστορία, ἦτοι παλαιὰ ἀφήγησις, καὶ ποιὰ λέξις, ἦτοι ἠρωϊκὴ, καὶ ἀξιωματικὴ, καὶ τῷ ἠρωϊκῷ μέτρῳ ἀρμόζουσα, ἀλλὰ μὴ κατατετριμμένη καὶ χθαμαλή*. Idem dicit Andronicus in Bekk. Anecd. III. p. 1461. *ποιηταὶ δὲ ἀπροςδιόριστοι καὶ κατ' ἐξοχὴν εἰσιν* — Consentit Schol. Oppian. in Cod. Sylb. apud Rittersh. p. 8. *ποιηταὶ μὲν κριῶς κατ' ἐξοχὴν εἰσι πέντε κτλ.*, qui a *ποιηταῖς* etiam *ἐποποιούς* secernit. Cuius usus alia exempla post O. Muellerum in Mus. Rhen. V. p. 340. Fr. Ritschelius in Corollario ad Bibl. Alex. p. 3. collegit. Ac profecto hanc laudem suo iure Panyasis vindicare poterat. Nam etsi epica poesis inde ab Homeri tempore usque ad Panyasidis aetatem sine dubio nunquam prorsus desiit exerceri, nullus tamen egregius poeta inter Pisandrum Camirensem et Panyasim exstitit. Pisander autem circiter uno et dimidiato saeculo prior erat quam Panyasis. Cum Ulricius p. 500 sq. hoc spatium temporis intermissum uno fere saeculo coarctari vult, eae rationes, quibus utitur, parum sufficiunt et Suidae verbis dissolvuntur, quae ad multo longiorem epicae poesis intermissionem spectant, quam ea est, quae ab Ulricio conceditur. Pisandro mortuo etiam epica poesis praemortua esse atque extincta videtur. Post perlongum demum tempus Panyasis natus est, qui poesim extinctam excitavit in usumque revocavit. Propter hanc rem feliciter tractatam Panyasis tantam apud posteriores gloriam consecutus est, ut ab iis ad numerum magnorum quinque poetarum epicorum adscriberetur atque adeo a quibusdam tanquam alter Homerus coleretur et secundus ab Homero haberetur: quod Suidas auctoribus quidem non nominatis his verbis testatur: *ἐν δὲ ποιηταῖς τίττεται μεθ' Ὁμηρον*. Consentire videtur Grammat. Byzant. Anonym. Epist. XXI. ap. Cram. in Anecd. Ox. III. 189, 22. *εἶπον ἂν καὶ τίνες μὲν τοῦ ἔπους γεγονάσι κρείττιστοι ποιηταί, ὧν ὁ Πανίαςις γνωριμώτατος μετὰ Ὁμηρον*. Hoc tamen iudicium non fuisse commune, sed alios aliter iudicasse ex verbis sequitur, quae Suidas statim subiungit: *κατὰ δὲ τινὰς [τίττεται] καὶ μεθ' Ἡσίοδου καὶ Ἀντίμαχου*. Quae verba hoc significant, grammaticos inter se ambigere, utri potissimum ab Homero secundas deferant, Hesiodo Antimachone, ita ut Panyasis tertias agat. Falso verba intellexit Duebnerus p. 14a. cum coniungit cum Dionysiano illo Quintilianoque iudicio Panyasin ex utroque mixtum putant in eloquendo neutriusque aequare virtutes. Priorem ordinem observatum videmus in Io. Tzetzia iambis *περὶ διαφορᾶς ποιητῶν* a Duebnero in Mus. Rhen. IV. 3. pp. 393—409. et a Cramero in Anecd. Gr. III. p. 340, 1. editis:

epicorum praetermissus est*), deinde quod communio, quae Panyasidi est cum Hesiodo et Antimacho existimatoribus eam necessitatem imponebat, ut ii hunc ex illorum natura iudicarent. Restat aliud iudicium interpretis Oppiani, a quo Vossio teste in libro de Vett. Poett. temp. c. 5. p. 27. inter eos refertur Panyasis, qui καὶ ἔξοχῆν poetae nomine digni habentur. Hi fuere Homerus, Eupolis, Hesiodus, Antimachus, Nicander et Panyasis. Locum ipsum invenire non potui. Deinde Grammat. Byzant. Anonym. ap. Cram. l. c. Panyasim poetam γνωριμώτατον μετὰ Ὀμηρον vocat. Denique Macrobius Sat. V. 21. de Panyaside iudicium facit eumque egregium scriptorem Graecorum appellat.

Sed haec omnia iudicia quamvis sint ipsa honorifica, tamen efficere non possunt, ut recte de iis virtutibus sentiamus, propter quas Panyasis in summis poetis habeatur. Plus discimus ex Dionysii Halicarnassei et Quintiliani aestimatione, quorum uterque Panyasim cum Hesiodo et Antimacho comparat eiusque praestantiam ex iis cognatis poetis terminat. Dionysius in Cens. Vett. poett. II, 2. 3. Frotsch. haec habet: Ἡσίοδος μὲν γὰρ ἐφρόντισεν ἡδονῆς καὶ ὀνομάτων λειότητος καὶ συνθέσεως ἑμμελοῦς Ἀντίμαχος δὲ εὐτονίας καὶ ἀγωνιστικῆς τραχύτητος καὶ τοῦ συνήθους τῆς ἐξαλλαγῆς; et in Compos. Verb. XXIII. p. 342. Schaeff., ubi medium quod vocatur dicendi genus tractat Ἐποποιῶν ὄν, inquit, ἔγωγε μάλιστα νομίζω τουτοῦ τὸν χαρακτήρα ἐπέξεργάσασθαι Ἡσίοδον, et XXII. p. 300. (austerae orationis) πολλοὶ μὲν ἐγένοντο ζηλωταὶ κατὰ τε ποίησιν καὶ ἱστορίαν καὶ λόγους πολιτικούς, διαφέροντες δὲ τῶν ἄλλων, ἐν μὲν ἐπικῆ ποιήσει ὁ τε Κολοφώνιος Ἀντίμαχος καὶ Ἐμπεδοκλῆς ὁ φυσικός. Cum hoc iudicio consentit Quintilianus Institt. orat. X, 1, 52. 53. Raro assurgit Hesiodus magnaue pars eius in nominibus est occupata: tamen utiles circa praecepta sententiae levitasque verborum et compositionis probabilis: daturque ei palma in illo medio genere dicendi. Contra in Antimacho vis et gravitas et minime vulgare eloquendi genus habet laudem. Sed quamvis ei secundas fere grammaticorum consensus deferat et affectibus et iucunditate et dispositione et omnino arte deficitur: ut plane manifesto appareat, quanto sit aliud proximum esse, aliud secundum. Uterque existimator Hesiodi Antimachique proprietatibus percensitis subiungit Panyasim, quem cum utroque comparat: Dionysius ib. 4. Πανύσσις δὲ τὰς τε ἀμφοῖν ἀρετὰς ἠνέγκαστο καὶ αὐτῶν πραγματεία καὶ τῆ καὶ αὐτὸν οἰκονομία διήνεγκεν; Quintilianus ib. 54. Panyasin (Panesium Cod. Par. 1.) ex utroque [Hesiodo et Antimacho] mixtum putant in eloquendo neutriusque aequare virtutes: alterum tamen ab eo materia, alterum disponendi ratione superari. De Hesiodo et Antimacho prorsus et ratione iudicandi et iudicio lato cum Dionysio Quintilianus consistit, et per se est probabile eum non dissessurum esse aestimatione poesis Panyasideae. Videtur tamen dissentire. Nam si illud τῆ καὶ αὐτόν non cures, simpliciter interpretare: Panyasis autem cum virtutes utriusque suas faceret, tum eos materia

*) Quintilianus Pisandrum demum post Apollonium, Aratum, Theocritum recensitos § 56. leviter attigit, ne ab hominibus litterariis remotus ab eius cognitione esse incusetur. Errant igitur Ulricius p. 497. et Bodius p. 505., cum ex Quintiliano hunc prorsus novum ordinem afferunt: Homerus, Hesiodus, Antimachus, Panyasis, Pisander.

superavit et ratione disponendi. En habes opposita iudicia. Sed quamvis re alter cum altero discrepare videatur, vocabulis tamen consentiunt et cum Dionysii iudicium manifesto appareat confuse traditum esse et in singulis quibusdam vocibus corruptelas latere*), nulla dubitatio potest esse, quin ex Quintiliano iudicio Dionysianum corrigi debeat. Rem sic expedio. Dionysii Censuram ex ampliore scriptione in breviorē contractam habemus**). Illud ambiguum ἡνέγκαστο, quod per se nihil aliud est, nisi sibi tulit, suum fecit quodque Quintiliano illi mixtum respondet, tam potest esse aequavit, quam non aequavit, epitomator priore significatione accepit. Quamquam negari non potest, aliquid scrupuli in vocibus τῆ καὶ αὐτῶν residere. De ceteris vocabulis res plana et aperta est. Πραγματεία enim primum est occupatio alicuius rei, praeter ceteras occupationes etiam scriptio, atque adeo ex posteriorum usu loquendi scriptum ipsum, aut ut nos solemus de novicio more dicere opus: cuius usus Schaeferus ad Dionys. Comp. Verb. p. 14. exempla congressit. Deinde omnes eas res significat, in quibus cuius ars occupata est sive versatur h. e. materia, ut Quintilianus interpretatur. Οικονομία denique est disponendi ratio h. e. materiae distributio in eum ordinem, ut singulae partes rerum ponderibus examinatae cum inter se tum maxime ad totum congruant. Videmus igitur in Quintiliano iudicio acquiescere nos debere diiudicareque de hoc illud Dionysianum. Spaldingius ad Quint. l. c. quamquam singula coniungit, totius tamen discrepantiam reliquit. Funckii ratio, qui idem utrumque locum p. 13. sqq. tractat, satis implicata minimeque clara est. Ecksteinus Latino critico iniuriam facit, etiamsi non de toto genere, at de his verbis, cum ab eo Graecum iudicium transcriptum esse contendit. Ipse tamen sui Dionysii verba negligit et Quintilianum ex dissertatione in notam amotum sequitur. Sed hoc certum videtur, Quintilianum Dionysii verba non sic potuisse legere, ut vulgo eduntur. In eadem sententia versari videtur Duebnerus, cum p. 14a. sic scribit: Quae (Dionysii verba) pleniora et distinctius relata legerat Quintilianus.

Tria sunt, quae Dionysius Quintilianusque de Panyasidea poesi tradunt: primum pertinet ad dictionem, quae propriam et Hesiodaeae et Antimacheae orationis indolem in se coniunxit, sed ita coniunxit, ut neque ad huius granditatem assurgeret, neque illius dulcedinem aequaret***): ex quo tamen non efficitur, Panyasidis orationem per se languidam fuisse atque incomptam et omni gravitate et sublimitate caruisse: immo sequitur, ut et mitis fuerit et grandis, quamquam in neutra virtute prae Hesiodaeae et prae Antimacheae laudabilis. Rectissime igitur Quintilianus eam appellat mixtam. Tale quid iam supra p. 21. suspicati sumus. Itaque in hoc iudicio eo magis acquiescere possumus, quo magis in se veritatem habet, quoque magis praeterea eius fides amplioribus reliquiis confirmatur. Eae enim in universum miram iucunditatem orationis clarumque candorem produnt et utilia praecepta continent, ut non iniuria cum

*) Reiskius p. 419. sic corrigi vult: αὐτῶν τῆ τε πραγματεία καὶ τῆ καὶ αὐτῆν οἰκονομία.

**) Legere non potui A. G. Beckeri dissertationem de Dionys. Hal. ind. crit. in eius libro: Die Rednergewalt des Demosthenes. Wolfenb. 1829.

***) Utriusque p. 505. Quintiliani iudicio non diligenter usus est, cum dicit, Panyasidis dictionem teste Quintiliano neque Homericam fuisse neque Hesiodaeam.

suavi et sententioso Hesiodi genere dicendi possint comparari. Cf. Fragm. XVII. XVIII. XX. XXI. Ad quam granditatem Panyasis in singulis quibusdam partibus carminis sui progressus sit, ut eum critici dicere possent ab Antimacho in hac re superatum esse, cum huius generis nullum continuum fragmentum exstet, ex quo praeter Hesiodicam indolem magis Antimachea eluceat, nostro ipsi iudicio usi non possumus ex longioribus reliquiis comprobare. Sed ipsum quoque ab simplicitate antiquae poesis et usitata dictione modo novis vocabulorum figuris novave verba conformando, modo inusitata aut parum nota usurpando, modo novas ex antiquis vocabulis significationes excutiendo recessisse, ut animos aequalium epicae poesis tam negligentium, quam ad lyricam et dramaticam mobiliorem novitate orationis ad obsoletam rem alliceret, etiam ex tanta paucitate fragmentorum, quae praeterea magis Hesiodicam indolem produunt, pluribus exemplis obtineri potest. Huc, nisi fallor, referri possunt ἀβλεμῶς πίνων XX, 8; ἀέροση ib. 13; βηλέ XXX.; βορῆ κακακωμένον XVII, 18; *ἐνεόφρων πίνει ib. 11; νοσσάδας ὄρνις XII; *παραδινήεντι XV, 3; πλημύροντα sc. βορῆ XVII, 19.

Sed eae et aliae eiusmodi res laudi potius vertebantur epicis poetis. Et potest ob eas res Panyasis partem aliquam laudis, quam Aristoteles Poet. XXII. poetis dictionis virtute insignibus tribuit, ipse quoque vindicare. Dicit ille: Ἀξέως δὲ ἀρετῆς, σαφῆ καὶ μὴ ταπεινὴν εἶναι. 3. σεμνὴ δὲ καὶ ἐξυλλάττονσα τοῦ ἰδιωτικοῦ ἢ τοῖς ξενικοῖς κεχρημένη, ξενικὸν δὲ λέγω γλῶτταν, καὶ μεταφορὰν, καὶ ἐπέκτασιν, καὶ πᾶν τὸ παρὰ τὸ κίριον κτλ. 18. αἱ δὲ γλῶτται [μάλιστα ἀριόττονσι] τοῖς ἡρωϊκοῖς. Cum his coniungi possunt quae de quatuor proprietatibus epicorum poetarum disputarunt Io. Tzetza, Andronicus et Scholiasta Oppiani. Vid. supra p. 23.

Sed in hac ipsa duplici dictionis indole, quod poeta orationem ita variavit, ut ea modo cum aequabilitate epica profueret, modo ad lyricam quandam sublimitatem attolleretur, eius proprietates virtutum et vitiorum positae sunt. Ex altera parte huius rei eius discipulus Antimachus longe praeceptorem praecurrit. Sed neutrum quantumvis orationem suam ad communem assensionem accommodare eniteretur, aequalibus probari potuisse ex ipsa natura epicae poesis intelligitur.

Panyasis etiamsi in virtutibus Hesiodo et Antimacho cessit, eos tamen duabus reliquis rebus alterum altera vicit, Hesiodum materia, Antimachum disponendi ratione. Πραγματεία sive materia sine dubio significat fabulas, in quibus utriusque poetae ars versabatur. Hesiodica autem carmina, quae de materia cum Panyasideo in comparatione coniungi possunt, genealogica sunt. Quod si est, quaeri potest, num hoc sit ita accipiendum, ut critici aut ipsam fabulae praestantiam aut multitudinem fabularum in uno carmine conclusarum voluerint significare. Sed quia Hesiodi poesis magnam partem genealogica erat, hoc necessario inde sequebatur, ut cunctae fabulae communem quandam similitudinem haberent: Panyasis vero, qui maximum Graecorum heroem voluit eum esse, per quem aut propter quem omnes res in carmine gerebantur, vel diversissimas fabulas ad Herculem pertinentes coniungere magnamque varietatem in carmine suo efficere potuit. Negari igitur non potest, Panyasim uberrimam materiam delegisse, quae etiam minus bono poetae laudem quandam parare potuit. Sed quid et quantum poeta sibi proponere voluerit, non est critici vel laudare vel vituperare, sed de-

bet is dicere sententiam, quomodo poeta sibi propositum expedierit. Laus materiae bene delectae est quidem laus, sed secundaria et in vitium etiam verti potest, si pertractatio friget.

Magis ad rem pertinet laus, quae ei prae Antimacho tribuitur, quem Quintilianus dispositionem et omnino artem deficere dicit. Nec vero haec laus per comparisonem eius, qui disponendi ratione caret, admodum magna est. Sed nihil impedit, quominus eam praestantiam in partem quam optimam accipiamus: quamquam quo artificio poeta effecerit, ut Antimachum superaret, iam non potest demonstrari. Possumus tamen coniecere, Quintilianum disponendi rationem ita intelligi voluisse, ut sit materiae distributio in eum ordinem, ut quomodo singulae partes ad totum quoddam pertineant facilius perspiciatur. Hoc ut poeta consequeretur, fortasse externa quaedam adminicula, velut eosdem transitus, adhibuit. Tria sunt, quae ad hanc opinionem ducunt, quorum unum nititur in comparisonem cum Hesiodo, quem in genealogicis carminibus ab una ad alteram fabulam eadem fere ratione transire constat; alterum est, quod tale quid ex Aristotelis loco, qui mox afferetur, potest concludi; tertium denique in ipsa materia positum est. Suffragabantur enim huic rei singulae Herculis actiones, quae in tempore circumscriptae et inter se discretae apparebant, quaeque omnes semper ad unum recurrerant. Quo fieri potuit, ut, quamvis largam poeta materiam in amplum carmen encyclium produceret, idem tamen facilius et celerius ut unum carmen animo comprehenderetur. Contra Antimacho multo maiores difficultates materia attulit. Nam praeter unum Adrastum erant plures alii heroes. Quodsi de una persona ad aliam oratio deflectebat, actio aequabiliter procedere nullo modo poterat: immo ubi in una persona promovebatur, stabat in reliquis. Itaque oratio modo huc, modo illuc debebat degredi: quo omnis dispositio necessario disturbabatur. Ceterum apud Panyasim de dramatica compositione, qua usus est Homerus, non esse cogitandum*), cum ex poematis encyclii natura elucet, tum praecipue colligi potest ex Aristotelis Poet. VIII. 1. 2. ubi haec sunt: *μῦθος δ' εἶναι εἷς, οὐχ ὥσπερ τινὲς οἰοῦνται, εἴαν περὶ ἓνα ἦ. πολλὰ γὰρ καὶ ἄπειρα τῶ ἐν συμβαίνειν ὥσπερ ποιεῖ καὶ ἄλλοτε φασίν. ἐξ ὧν ἐνίων οὐδὲν ἐστὶν ἓν. οὕτω δὲ καὶ πράξεις ἐνὸς πολλαὶ εἰσιν, ἐξ ὧν μία οὐδεμία γίγνεται πράξις. δι' ὃ πάντες ἑοικασιν ἀμαρτάνειν, ὅσοι τῶν ποιητῶν Ἡρακλῆϊδα καὶ Θησηϊδα καὶ τὰ τοιαῦτα ποιήματα πεποιήκασιν. οἰοῦνται γάρ, ἐπεὶ εἷς ἦν ὁ Ἡρακλῆς, ἓνα καὶ μῦθον εἶναι προσήκειν. Ὁ δὲ Ὀμηρος, ὥσπερ καὶ τὰ ἄλλα διαφέρει καὶ τοῦτ' εἰκε καλῶς ἰδεῖν, ἦτοι διὰ τέχνην ἢ διὰ φύσιν. Ὀδυσσεΐαν γὰρ ποιῶν οὐκ ἐποίησεν ἅπαντα ὅσα αὐτῷ συνέβη, οἷον πληγῆναι μὲν ἐν τῷ Παρνασσῷ, μανῆναι δὲ προσποιήσασθαι ἐν τῷ ἀγερωῖ. ὧν οὐδὲν θαιέρον γενομένον ἀναγκαῖον ἦν ἢ εἰκὸς θαιέρον γενέσθαι. ἀλλὰ περὶ μίαν πράξιν, οἷαν λέγομεν, τὴν Ὀδυσσεΐαν συνέστησεν.* Haec cum iis coniungenda sunt, quae Aristoteles c. XXIII, 4. 5. 6. disputavit. Summus criticus illis poetis opponit Homeri exemplum, qui unam de omnibus rebus elegit et quidquid heroibus alio aetatis tempore accidit, si non ad totum pertinebat, consulto praetermisit, aut, si una fabula nimia erat, unam partem sumpsit, ex ceteris episodica fecit. Longius progressi sunt ii,

*) Ulricius Schinckiusque manifesto nimium ex Dionysio Quintilianoque interpretantur, cum de artificiosa compositione dramatica cogitant et ad eam opinionem comprobendam ad fragmenta provocant, in quibus quid dialogi observetur. Num in epico carmine et carmine tanti ambitus dialogus mirus videri potest?

qui arctiore significatione cyclici*) vocantur, qui integram unam fabulam e multis partibus constantem, sed circa unam personam et in uno temporis spatio versantem poetice tractabant. Hoc loco Aristoteles non iterum commemorat eos poetas, qui Heracleas composuerunt, quia de poetis dicit, qui unam actionem tractarunt. Nam ii etiam cyclicos superabant, cum non unam actionem vel uberrimam, sed plures atque adeo quidquid per totam vitam personae primariae accidit, uno tenore narrabant, et ut transitum ad novam fabulam pararent, plerumque particulis temporalibus *πότε* aut *ἄλλοτε* utebantur. Hoc iudicium etiam in Panyasim cadit, quamquam Aristoteles poetam non nominat. Videmus igitur, ab Homero in epicis carminibus dramaticam unitatem esse observatam, ab reliquis historicam et hanc quidem ita, ut priores ad heroem quendam unam tantum fabulam certo constitutoque tempore definitam deferrent, posteriores plures per longum tempus distributas. Ita Homeri carmina magis in latitudinem crescunt, reliquorum in longitudinem. Hac ratione ii posteriores epici se magis ad Hesiodum applicarunt, cuius eiusdem fabulae extrinsecus colligantur, non interno vinculo inter se connectuntur. Sed alia quoque ratione sunt Hesiodi similiores quam Homeri. Hic Panyasim tantum eiusque Heracleam respicimus. Mythus ille Herculis iam Panyasidis tempore in duas partes eximie variatus atque exaggeratus erat. Primum enim Herculis certamina cum immanibus belluis instituta in poesim inducta erant; deinde mythicus Hercules in colonias et in eas peregrinas terras, in quas Graecae litterae artesque manabant, cum Graecis migraverat, ibique in locum indigenarum heroum consimilium substitutus erat: quibus rebus factum est, ut non solum labores incredibiliter multiplicarentur, sed etiam sedes rerum perpetuo mutaretur aut in spatium immensum quantum extenderetur. Sed eiusmodi materia cum omni poetae satis difficilis ac lubrica est, tum maxime epico, qui certas actiones in certas personas certaue loca coaretatas requirit, ut quae intra certos fines perspicue intueatur, eadem auditoribus repraesentet. In ea tanta varietate rerum et locorum, quam Herculis mythus Panyasidi obtulit, nisi poeta propria figurandi arte nimiam redundantiam comprimeret, fieri non potuit, quin pro Homericis tranquillitate et simplicitate variae vicissitudines in carmine versarentur, et pro communi sentiendi et intuendi ratione, quae nulla poterat esse, quaeque quam maxime ad epica carmina pertinet, poeta sua ipse cogitata subiiceret, aut, ut breviter noviciis vocabulis dicam, pro obiectiva explicatione irreperet subiectiva. Haec est altera similitudo quae intercedit inter Panyasim et Hesiodum, propter quam eius reliquiae in collectiones sententiosas receptae sunt. Eam autem Panyasidis rationem fabulae tractandae fuisse fragmentis probatur, quae non solum magnam rerum varietatem et theatrum expeditionum herois ab Europa tum in Africam, tum in Asiam translatum ostendunt: sed etiam orationis colorem quendam produnt, qui potius ex poetae animo, quam ex rebus personisque profectus est. Amplificavit autem poeta mythum eo, quod praeter satis notas fabulas iam a prioribus poetis, velut ab Homero, Hesiodo, Creophylo, Pisandro, Stesichoro tractatas, quibuscum non raro consensit, et ita

*) Possemus poetas, qui cyclicos insequantur, Pisandrum, Panyasim, Antimachum, ut hos ab illis secerneremus, encyclios vocare eorumque carmina, ut illorum cyclica, sic horum encycelia. Illi singulis carminibus ut totidem partibus unius cycli unum eundemque cyclum redintegrabant, hi uno carmine totum quendam ipsum cyclum complebant. Schoellius Panyasim inter cyclicos poetas refert.

consensit, ut furtum litterarium Creophylo fecisse a Clemente Alexandrino Strom. VI. 2. 25. = 751. incusari posset — praeter notas igitur fabulas etiam novas et in Graecia et in peregrinis terris de Hercule ore propagatas primus in poesim induxit. Plerarumque enim rerum, quae in fragmentis memorantur, nullum quidem Panyaside antiquiorem auctorem habemus. Sed quamvis multa in fabula novaverit, tamen Herculem ipsum unum eundemque Graecum heroem significavit. Etenim si Plutarchus De Herod. malign. III. p. 1575. A. Steph. poetam non simul cum aliis enumerat, hoc equidem putaverim ab eo factum esse aut casu aut inscitia. Ibi de uno et eo quidem Graeco Hercule haec leguntur: (Ἡρόδοτος) φιλοτιμούμενος μὴ μόνον ἄλλους Ἡρακλεῖς Αἰγυπτίους καὶ Φοίνικας ἀποφαίνειν, ἀλλὰ καὶ τοῦτον, ὃν αὐτὸς τρίτον γεγενῆσθαι φησὶν, εἰς βαρβάρους ἀποξενώσαι τῆς Ἑλλάδος. καίτοι τῶν παλαιῶν καὶ λογίων ἀνδρῶν οὐχ Ὅμηρος, οὐχ Ἡσίοδος, οὐχ Ἀρχιλόχος, οὐ Πείσανδρος, οὐ Σησίχορος, οὐχ Ἀλκιμάν, οὐ Πίνδαρος Αἰγυπτίον ἔσχον λόγον Ἡρακλέους ἢ Φοίνικος, ἀλλ' ἕνα τοῦτον ἴσασι πάντες Ἡρακλέα τὸν Βοιωτίου ἡμῶν καὶ Ἀργεῖον. Hunc locum Funckius p. 11. ita interpretatur, ut a Plutarcho nomen poetae sibi persuadeat consulto praetermissum esse, quod is ex Plutarchi sententia primus fabulas de Hercule Aegyptio et Phonicio ad Herculem Thebanum traduxerit. At Plutarchus Herodotum castigat, quod ille plures Hercules finxit a Graecisque suum abalienavit. Praeterea in iis nominibus etiam alius poetae nomen deesse disci potest e Schneidewini Ibyc. p. 173.

Si omnia quae haecenus disputata sunt breviter amplectimur, videmus testimoniis his a veteribus de Panyasidea poesi editis approbari ea, quae supra p. 22. in universum diximus, Panyasim iis poetis adnumerandum esse, qui maiore cura, quam ingenio carmina condant. Nam ingenium poeticum si in eo verissimi et principalis generis fuisset, vix eum illo tempore, quo vixit, ad epicam poesim duxisset. Sed mittamus haec: ad ipsa carmina transeamus.

De carminibus in vulgatis Suidae exemplis haec leguntur Ἐγραψε δὲ καὶ Ἡρακλειάδα ἐν βιβλίῳ εἰς ἑπτὰ θ. Ἰωνικὰ ἐν πενταμέτρῳ, ἔστι δὲ τὰ περὶ Κόδρον καὶ Νηλέως, καὶ τὰς Ἰωνικὰς ἀποικίας εἰς ἑπτὰ ζ, in quibus verbis cum Suida, ut solet, Eudocia consentit. His verbis tria carmina Panyasidi tribuuntur: unum de Hercule, alterum de Codro Neleoque, quod Ionica inscriptum fuisset, tertium de Ionicis coloniis. Ac simili ratione a librario Cod. Voss. his verbis Ἐγραψεν Ἡρακλειάδα καὶ Ἰωνικὰ καὶ τὰ περὶ Κόδρον καὶ Νηλέα καὶ τὰς Ἰωνικὰς ἀποικίας εἰς ἑπτὰ ζ etiam quattuor carmina commemorantur, quae cuncta implebant circiter septem milia versuum*). Etiam L. Gyraldus praeter Heracleam tria carmina agnoscit Scripsisse illum praeterea accepimus quae Ionica dicta sunt versu pentametro, item de Codro ac Neleo, deque Ionicis coloniis ad septem usque millia versuum. Sed propter scripturas manifesto confusas cod. Voss. hoc quidem loco nullius est momenti: nec vero vel in Eudociae Violario vel in Suidae Lexico, ut vulgo editur, vera scriptura agnosci potest, quia non est probabile sine luculento quidem testimonio Panyasim bis terve eandem rem diversis carminibus tractasse. Quam ob causam Heysius coniectura per

*) De hac ratione, qua omnium poetae alicuius carminum versus in summam summarum referri solebant cf. Ritschel. Bibl. Alex. p. 92. sqq. imprimis p. 102.

se parum probabili Suidae verba emendare conatus est, accusativum τὰς Ἴων ἀποικίας in genitivum τῆς Ἴων ἀποικίης immutans. Sed ut nunc ex Gaisfordii editione scimus, non opus est coniectura, quoniam in codice optimo Paris. A. pro genitivis Κόδρον et Νηλέως exhibentur accusativi Κόδρον et Νηλέα: qua scriptura a Bernhardyo quoque recepta omnis difficultas tollitur. Manet, Panyasim duo tantum carmina composuisse.

Praeter haec duo carmina num Panyasis quidquam scripserit ignotum est. A recentiore quidem scriptore per errorem poetae tertium quoddam carmen nomine Lydia delegatum est. Fortasse Io. Christoph. Wolfius Werningerodensis*), qui scriptorum in Schol. ad Apollonium Rhodium memoratorum indicem confecit a Fabricio in Bibl. Gr. editum et a Schaefero in editione Apollonii repetitum, ex his Schol. verbis ad IV, 1149. Πανιάσις δὲ φησιν ἐν Ἀυδίᾳ νοσήσαντα Ἡρακλέα πλ. novum illud carmen fortuito non consulto elicit. Deceptus est Fabricius, qui dicit Schol. ad Apollon. Rhod. IV, 1149. ubi Panyasis ἐν Ἀυδίᾳ citatur. Verum iam G. I. Vossius vidit interpretans Panyasis vero ait, Heraclem, cum in Lydiam profectus esset —. Hoc verum esse apparet ex Schol. Paris. verbis, quae primus Schaeferus edidit in hunc modum: Πανιάσις δὲ φησιν, Ἡρακλέα νοσήσαντα ἐν Ἀυδίᾳ πλ. Wolfii errorem, si est eius error, primus in lucem protraxit Naekius, post quem Weichertus, Heysius, Funckius, Ecksteinus eandem rem attigerunt. Hic error facile explicari excusarique potest: sed temere Tanaquil Faber Panyasidi praeter Heracleam et Ionica plura carmina hisce verbis tribuit: Ex allegationibus frequentissimis scholiastarum, historicorum atque veterum geographorum liquet illum (Panyasim) plurima alia composuisse.

CAPVT V.

DE IONICIS CARMINE.

Iam hac digressionem ad vera Panyasidis carmina revertamur. Utrum prius fuerit, non possumus suspicari nisi coniectura. Etenim cum Panyasis gloriam famamque nominis acceptam refert epico carmini: hoc ipsum videtur pluris quam Ionica aestimatum esse, et ut pluris aestimatum ita numeris suis absolutius fuisse. Cuiusmodi carmina cum non eorum esse soleant, qui quasi tirocinium quoddam poesis ponant, sed qui in poeticis exercitationibus multum versati sint: a veri similitudine non abhorret, si epicum origine posterius, elegiacum prius fuisse iudicamus. Huc accedit quod epici carminis ampliores reliquiae magnam suavitatem oratio-

*) Hunc esse istius indicis auctorem Fabricius his verbis contestatur: Quartum (indicem) maxime communis, ut spero, usus h. l. edendum putavi ad singulos librorum Apollonii versiculos, comparatum a Io. Christoph. Wolfio Werningerodensi collatumque cum Indice Oxoniensi et Lipsiensi. Hic Wolfius pro aetate sua non illaudabilis Graecorum scriptorum editor obiit a. 1739. princeps divinarum sacrarum antistes Hamburgi.

nis magnamque sententiarum gravitatem cum magna animi tranquillitate cupiditatumque moderatione coniunctam produnt, ut hoc carmen, cuius praeterea artificiosa quaedam dispositio laudetur, fieri non possit, quin poetae annis atque usu et experientia maturo attribuat. Ad eam opinionem probabilem reddendam etiam externae caussae accedunt, quarum una haec est, quod Eusebius Scaligeranus ad Ol. 72, 4. haec verba adscripsit: Πανύσις (fortasse ex Hieronymo Πανύσιος scribendum) ποιητῆς ἐγνωρίζετο h. e. Panyasis noscebatur sive innotescebat. Cum Eusebio, ut solet, et in verbis et in tempore definiendo, si supra p. 16. recte vidimus, G. Syncellus consentit. Hieronimus parum diligenter interpretatus est: Panyasius poeta habetur illustris; maiore cum diligentia Armenicus interpretes in re versatus est, cuius verba Aucherus ita reddit: Panyasius poeta agnoscebatur. Graeca verba cum aliud quid valere nequeant, promptum est ad intelligendum, spectare ad id carmen, quo poeta primum foras efferebatur. Sed etiamtum fuit adolescens, ut supra p. 20. demonstravimus. Itaque Ionica quasi primitias adolescentis poetae fuisse iudicare possumus. Et hoc eo praeabilius fit, si proximam materiam statuimus carmini datam esse Ionum seditione, in quam poeta adolescentia devenit. Deinde suspensum quasi vestigium, quod eodem ducit, ipsius Suidae in verbis agnosci posse opinamur, cum de carminibus ita scribit: ἔγραψε δὲ καὶ Ἡρακλ. .... Ἰωνικά... Sub καὶ particula quae alia hoc loco potest potentia subici nisi etiam? Sed etiam hoc loco alienum est*), cum sit nullum carmen ante memoratum, quod Panyasis praeter Heracleam scripsisset: καὶ autem particula vi usitata et ante vocem Ἰωνικά vix possumus carere. Itaque particula aut transponenda est aut qua explicetur alia ratio ingredienda. Sed transpositio plurimas habet cautiones verendumque est, ne hoc loco sit admittenda. Alia illa ratio haec est. Puto equidem, eum scriptorem, quem Suidas sequitur, Ionica prius nominasse, quam Heracleam; sed Suidam non ignarum, carmen de rebus Herculis illustrius fuisse, quam quod sit de rebus Ionicis, ob id ipsum credidisse, huic esse anteponendum: unde factum est, ut in his verbis Panyasideorum carminum indicem exorsus sit: Ἐγραψε δὲ καὶ Ἡρακλ. κτλ.

Omnia quae singula hactenus in gratiam eius sententiae, quam supra dixi, disputata sunt, in unum complectentes hoc libenter dabimus, Panyasim carmen de rebus Ionicis prius pervulgasse, quam Heracleam, idque Ol. 72, 4. Quo de carmine quod praeter hanc notitiam, quam cum quadam veritatis specie assequi coniectura possumus, pro certo scimus, id ad hasce tres res pertinet, ad metrum, ἐν πενταμέτρῳ, ad versuum numerum, εἰς ἑπη ζ, et ad argumentum, ἔστι δὲ τὰ π. Κ. κτλ.

Quod Suidas ἐν πανταμέτρῳ Ionica refert scripta fuisse satis ambigue dictum est. Ac profecto haec verba si leviter consideres, Panyasim conicias auctorem fuisse carminis singulis pentametris versibus scripti, cum verba ἐν πενταμέτρῳ sive στίχῳ suppleas, sive μέτρῳ, aut versum pentametrum aut metrum significare videantur, quorum utrumque ad carmen singulis pentametris scriptum ducit. Qui inter recentiores huius carminis mentionem fecerunt, ita verba intellexerunt, ut L. Gyraldus, Thomas de Pinedo, Fabricius, Vossius, Kusterus, Heynius, encyclopaedista apud Funkium. Sed pentameter versus ex penthemimeri versus heroici

*) Καὶ deest in cod. Voss.

duplicata ortus in binas arses exiens et epodum quandam ad hexametrum efficiens ob hanc originem et conformationem non potest usurpari nisi hexametro antecedente neque idoneus haberi, qui ab hexametro separatus sua sponte ad tota carmina adhibeatur, quod cum per semetipsum intelligitur, tum Grammaticorum et Graecorum et Latinorum expressis testimoniis confirmatur: qualia sunt Eliae de metr. p. 79. *ἀεὶ τοῖς ἡρωϊκοῖς συζεύγνται στίχος* (pentameter); Bedae p. 2365. Putsch. Huic (hexametro) cognatum est et quasi familiariter adhaerens ita, ut sine ipsius praesidio nunquam id positum viderim metrum dactylicum pentametrum. Neque igitur extra omnem dubitationem videtur positum esse, quod Bodius Hist. poes. Gr. II, 1. p. 135. sqq. disputat, intra pentametri fines etiam ab antiquioribus poetis breves sententias, proverbialia, epithalamia inclusa fuisse. De Hipparcho apud Platonem p. 228. C. 229. A. errat Bodius. Nam priore loco scriptor refert Hipparchum vel suam vel aliorum sententiam quandam disticho tradidisse (*ἐντέρας εἰς ἐλεγείον*), posteriore loco dicit, eum hermas posuisse, in quorum dextero latere (*ἐπὶ δεξιᾷ*) pentameter inscriptus fuerit: unde efficitur, ut in sinistro latere pentameter locum habuerit. Cf. Stallb. ad illum locum. Praeterea vid. Boeckh. Corp. Inscr. I. p. 32.

Negari quidem nequit, posteriore tempore Ausonium poematum id genus composuisse. Is enim Thaletis septem sententias totidem disiunctis pentametris expressit. Alios autem poetas aliqua ingenii perversitas ita omnino de vera poesi deflexit, ut poemata continuis ex pentametris constantia sint fabricati. Huc pertinet Philippi Thessalonicensis epigramma in Venerem in Brunck. Anal. II, 212; hymnus in Thetidem apud Heliodorum Aethiop. III, 2. p. 109. Kor. p. 129. Commel; epigramma in Commodum Antoninum apud Aelium Lampridium Anton. Diadum. c. 7. receptum a Burmanno in Anthol. Lat. Lib. II. ep. 99; Martiani Capellae hymnus in Orpheum, Amphionem et Arionem in Nupt. Philol. IX, p. 307 sq. Grot; epitaphium Ariadnae teste Burmanno apud Pithoeum in Epigram. III. p. 113. et lusus Virgilii apud Donatum XVII. p. 70. Nescio num G. I. Vossius Institt. Poet. III, 14, 16. et Welcker. Syllog. Epigr. p. 257. quos C. I. Caesar in dissert. de eleg. p. 75. nominat, etiam alia exempla attulerint.

Sed cum plane non modo omni rationi, sed etiam usui omnium omnis aetatis poetarum etiam perversissimorum repugnet comprobatio, historicum carmen tanti ambitus a poeta tam antiquo minimeque desprenendo natum esse: difficultas, quae in Suidae verbis inest, alia ratione removenda est. In cod. Voss. verba *ἐν πενταμέτρῳ* non leguntur: quod apud multos, ut Ulricium, Bodium, Schinckium, Muellerrum in Hist. Litt. tanti momenti videtur fuisse, ut Ionica tanquam alterum Panyasidis carmen epicum recenseant. Eandem sententiam Ecksteinus libenter sequeretur, si sibi persuaderet, verba illa in cod. Voss. omitti. Sed tota conceptio illius loci in cod. Voss. demonstrat, qui neglectis ceteris libris illum potissimum in his constituendis verbis sequatur, eum sine ratione agere: quam ob causam Naekius iure vulgata Suidae exemplaria praeferenda esse existimatur. Idem editores censuerunt. Itaque illae voces cum in serie verborum retineri debeant, neque usitata significatione explicari possint, qua alia possint circumspiciendum est. Facillime quisque de metro elegiaco cogitabit. Et sic nostra memoria viri docti illa verba intellexerunt, quorum tamen nonnulli, ut Schwartzius ap. Schoellium, Petersenius parum diligenter Panyasim elegias quoque scripsisse

referunt. Quamquam omnes qua ratione illa significatio inveniatur indicare neglexerunt*). Periculum certe faciam. Τὸ πεντάμετρον idem est quod τὸ ἐλεγείον, cum posterius soleat priorē definiri, velut ab Schol. ad Hephaest. XI. p. 186. Gaisf. τὸ δὲ ἐλεγείον μέτρον· τινὲς μὲν πεντάμετρον αὐτό φασιν εἶναι κτλ. et ab aliis. Τὸ ἐλεγείον autem est vel unus versus pentameter, vel distichum vel carmen elegiacum**). Iam retro concludi licet, τὸ πεντάμετρον esse arctiore vi unum versum pentameterum, latiore vel distichum vel carmen elegiacum. Prima significatio tritissima est, altera non videtur in usu fuisse, tertia quamquam rarissima est, tamen in singulis quibusdam locis invenitur. Praeter Suidam comprobatur testimonio Pollucis, qui in Onomast. IV, 7, 32. varia carminum nomina recensens praeter cetera haec affert: ἐπη, ἠρώεια, ἑξάμετρα, ζαμφωδία· ἐλεγεία, πεντάμετρα κτλ. Eodem ducit certissima Ruhnkenii emendatio loci Aeliani in Ep. Cr. II. p. 296., in cuius Var. hist. X, 6.***) Philetas, clarissimus ille elegiacus poeta, appellatur ποιητὴς ἑξαμέτρων. Illo autem loco cum reliqui poetae ab eo poesis genere, in quo quisque maxime excellebat, cognomina ducant, Philetas quoque significatione suae poesi consentanea debebat insigniri. Fuit autem illustris elegiacorum carminum poeta: quam ob causam Ruhnkenii coniectura πενταμέτρων, si qua alia potest, comprobanda est, quam vellem a N. Bachio in Phil. Reliq. p. 29. respectam. Hic usus vocis πεντάμετρον rarior ille quidem est, sed haud scio an sit antiquior quam vocis ἐλεγείον, quae vox omnino ante Thucydidem significatione solita non inveniri I. Caesar l. a. p. 29. docet.

Alterum, quod Suidas de Panyasidis Ionicis tradit, ad versuum numerum pertinet, qui ad septem milia, εἰς ἔπη ζ', erat, h. e. circiter tria milia et quingenta disticha. Welckerus in Simonid. Amorg. Fr. p. 8. haec verba ita intellexit, quasi scriptum esset εἰς ἔπη ζ', quod esset idem quod βιβλία ζ'. Utrumque falsum. Nam ἔπη sunt versus, et praeterea veteres in amplitudine carminum indicanda potius versus nominant, quam libros. Cf. praeter Hermann. Op. VI, 1. p. 286. praecipue Ritschel. Bibl. Alex. p. 101. sq.

Tertium denique, quod memoriae de hoc carmine proditur, argumentum est. Poetice tractavit Panyasis historiam Codri Neleique et Ionicarum coloniarum. Ex hoc argumento et ex toto carminis ambitu Ulricius p. 505. n. 42. colligit, poetam eius aetatis, qua vixerit Panyasis, nisi carminis elegiaci natura vique plane neglecta non potuisse eiusmodi carmen pentametris aut etiam elegis componere. De utroque recte suspicatus est, quamquam ipse in altero volumine, ubi in universum de poesi elegiaca disputat, contrarium docet: quin etiam carmen elegiacum excogitavit, quod omni rationi prorsus repugnat. Sed iam per se in argumento aliquid inest, cur non debuerit Panyasis eam rem sumere elegiaco metro tractandam, et historia poesis elegiacae probatur, poetas eiusmodi argumenta desprevisse. Historica quidem argumenta non despreverunt. Etenim ut elegiaca forma ex epica nata est: ita elegiaci poe-

*) Ecksteinus Suidae verba nulla demonstratione egere affirmat, ea significare metrum elegiacum. Vellem ab eo locos probantes citatos esse.

**) De hac triplici significatione vocis ἐλεγείον docte atque subtiliter disputavit C. I. Caesar in libro qui est De carminis Gr. elegiaci orig. et natura. Marb. 1837. p. 30 sqq.

***) Ἐκρωδοῦντο εἰς λεπτότητα Σανυριῶν ὁ κωμωδίας ποιητὴς καὶ Μέλπος ὁ τραγῳδίας ποιητὴς καὶ Κινησίας κωμικῶν χορῶν καὶ Φιλητῆς ποιητὴς ἑξαμέτρων.

tae principio easdem res, sed diversa ratione attigerunt, quas epici: externam vitam, bella, proelia, seditiones civiles. Est tamen quod et tractatione et argumento ipso differat inter elegiaca carmina historici argumenti et epica. Primum illorum poetae ab ipsis sui temporis rebus exordiebantur et res praeteritas, si opus erat, in praesentes deducebant: horum poetae nulla praesentis temporis ratione habita se totos in medium praeteritum mittebant. Deinde illorum vis in eo est, ut memoriam eorum, quae certo quodam tempore certis hominibus evenerint vel prospera vel adversa, propagent, et res magni momenti et nomina eorum, qui virtutibus non divinis, sed humanis praediti eas gesserint, celebrent: quae omnia ipsis poetis non minori curae sunt, quam sui casus. Itaque quae eorum animos moverint in rebus ipsis describendis, ex carminibus elucet. Verum in epicis carminibus historia et facta non per se sunt gravia, sed quia maxime implicationem, ut ita dicam, tragicam continent, in qua persona heroica virtutibus supra verum praedita magnitudinem vere divinam probare debet. Sed quantopere poeta intimis sensibus moveatur, ne minimum quidem denudatur. Possimus, si uno verbo differentiam significare volumus, dicere, epica carmina in mytho versari, historica in fama.

Primum carmina elegiacorum poetarum, ut Archilochi, Callini, Tyrtaei maxime in suae aetatis eventis versabantur. Primus, qui cum praesentia tempus proxime praeteritum coniunxit, videtur Mimnermus fuisse. Is, qui idem in alio genere poesim elegiacam immutavit, eventum non suae, sed patrum *) memoriae cecinit in elegia in pugnam Smyrnaeorum contra Gygen Lydosque scripta. Nec vero non in hoc carmine et in reliquis, quibus res prius gestas aut antiquas fabulas intexuit, a statu suae civitatis aut sui animi affectione profectus esse et usque ad eas recurrisse videtur. Eiusmodi rei indicia in reliquis carminum inveniuntur. Hoc quidem certum videtur, nullum de Graecis antiquioribus elegiacis poetis elegiaca carmina composuisse, in quibus alterutrum plane neglectum esset. Nam ea carmina, in quibus neutrum curari poterat, per errorem ad elegiaca relata sunt. Sic Ulricius II. p. 432. sq. Sacadae Πιυερσίμ, quae Athen. XIII. p. 610. C. commemoratur, carmen fuisse elegiacum opinatur. Hoc est contra naturam elegiacae poesim opinari. Sed quod maximum est, Sacadae nomen in coniectura sola positum est. Apud Athenaeum nomen sic legitur *Ακαρον Ἀγγελίου Ἰλίου πέποις*, quod C. F. Hermannus apud Caesarem l. c. p. 54. n. 73. lepidissimam coniecturam adhibens immutavit in nomen *Ἀγία τοῦ Ἀγγελίου*, cyclici illius poetae. Fuit igitur excidium Ilii epicum carmen.

Plane eadem est ratio alius carminis, Naxiacorum Philetae, quorum mentionem fecerunt Welckerus in Simonid. p. 8. Naxiaca incerti poetae, sed vetusti, ut credere licet, cum Philetas an Callinus fuerit, Grammatici dubitaverint, et Bodius II. p. 145. qui multis verbis Philetae Coe assignare studet. Sed Philetae quoque nomen in coniectura positum est. Libri exhibent nomen *Φιλέτας*, et sine dubio verum iam Meinekus vidit in Add. ad Bachii Reliq. Phil. p. 272. cuius verba cum a nullo posthac respecta

*) Fr. XI. Gaisf. *Οὐ μὲν δὴ κείνου γε μένος καὶ ἀγήνορα θυμὸν
Τοῖον ἐμὲ προτέρων πύθονται, οἳ μὲν ἴδον —*

viderim*), tota, ut error ille perveteratus denuo in lucem protrahatur, in hunc locum transfero: Tota haec de Philetæ Naxiacis disputatio concidit loco Etym. M. p. 795, 12. *παρὰ τὸ φιλῶ φίλτος ἡηματικὸν ὄνομα, οὐ παράνομον Φιλτέας, ὡς πρῶτος Πρωτέας, ἄριστος Ἀριστεάς. Φιλτέας δὲ ἐστὶν ὁ καλούμενος ἱστορικὸς ὁ τὰ Νάξια (l. Ναξιακά) συνθεῖς.* Naxiaca igitur ne carmen quidem fuit. De Callino alii viderint. Ac perfecto non intelligitur, qui fieri potuerit, ut peculiari carmine elegiaco Argivus quidam Ilii excidium, Cous Naxi historiam caneret, cum neutra materia ad neutrius poetæ personam pertineret.

Tertium quoddam carmen non multo aliter se habet: Samiorum Antiquitates Simonidis Amorgini. Suidas v. *Σιμμίας* 'Ρόδιος commemorat *Ἀρχαιολογίαν τῶν Σαμίων*. Sed complura, quæ illo loco ab Suida ad Simmiam referuntur, pertinere ad Simonidem Amorginum inter omnes constat. Antiquitatibus quoque illis illinc huc repositis Welckerus l. c. p. 7. sic concludit, ut cum Simonides duo libros elegiarum scripserit, Simmias teste Suida Archaeologiam Samiorum, Suidas autem utrumque scriptorem inter se confuderit, duo illos elegiarum libros et Archaeologiam Samiorum existimet unum idemque carmen esse Archaeologiamque esse carmen elegiacum. Quamquam per se non est improbabile, motus civiles in patria Simonidi causam elegiarum potuisse afferre, quibus per occasionem unam alteramve notitiam ex antiquitate Samiaca petitam intexere poterat, antiquæ tamen historiae tractatio notæ poesis eius indoli tam repugnat, ut nihil minus sit credibile, quam a poeta tam fervido, qui penitus in rebus sui temporis vivebat, sine certo ac definito testimonio sumere res antiquas carmine quodam esse tractatas. Testimonium autem non exstat, sed omnia in coniectura posita sunt. Cum Welckero faciunt Bodius II, l. p. 145. 263. n. 3. 326. Funckius p. 72. Ecksteinius p. 14.

Idem Welckerus p. 8. et Ep. Cycl. p. 314, 511. 402, 648. carmen Xenophanis, a Diogene Laertio IX, 20. commemoratum, *Κολοφῶνος κίσιν καὶ τὸν εἰς Ἑλέαν τῆς Ἰταλίας ἀποικισμὸν*, metro elegiaco scriptum esse coniicit, propterea quod idem Diogenes VIII, 36. inceptivum quendam hexametrum ex elegia Xenophanis affert, quo transitus ab una parte carminis ad alteram paratur *Νῦν οὖν τ' ἄλλον ἐπειμι λόγον, δεῖξω δὲ κέλευθον.* Hoc per se non esset difficile ad fidem, si statui posset, Xenophanem eo carmine elegiaco, ut reliquis elegiis, reipublicæ statum, qui tum erat, et civium animos pristino tempori ita opposuisse, ut pro virili parte perversitates emendaret. Contra eam interpretationem dicit materia, quæ a poeta non poterat nisi epico carmine tractari. Sed tota illa coniectura corrumpitur eo, quod Diogenes post *ἀποικισμὸν* addidit verba *ἐπὶ δισχίλια*, quæ illo loco nihil aliud significare possunt, nisi duo milia hexametrorum. Hexameter ille elegiacus quomodo explicandus sit nihil ad nos. Probabilem rationem esse a Schneidewino initam video ex Osanni Symb. I. p. 54. Funckius et Ecksteinius Welckeri auctoritatem sequuntur. Bodius de hoc carmine in mirabili inconstantia versatur. Primum I. p. 486. appellat epicum carmen; deinde p. 491. contra Diogenem totum carmen in dubium vocat; tum II, l. p. 145. elegiacum significat; denique ib. p. 257. n. 2. iterum epicum dicit. Tertio loco, ubi sine dubio Welckerianum Simonidem ante oculos

*) Schneidewini Delectum inspicere non potui. Duentzerus p. 69. *) Meinekii sententiam scire videtur.

habuit, secundum Diogenem, sed ita, ut eius verba Welckerus intelligit, elegiacum fuisse carmen iudicat; quarto ad sententiam comprobendam, epicum fuisse carmen, provocat ad Welckeri Ep. Cycl. l. c. ubi prorsus contrarium docetur.

Eodem loco idem Bodius alias quoque origines dicit distichis scriptas esse auctore Ionio De scriptt. hist. phil. I, 12, 5., qui quidem de originum scriptoribus loquitur, sed non id quod Bodius vult confirmat. Ipse tamen II, 1. p. 145. Hecataeo elegiacum carmen adscribit, quod Milesias Origines ex Harpocrat. v. ἀδελφίζειν coniicit continuisse. Sed ibi nihil aliud legitur nisi ἀδελφίζειν ἀντὶ τοῦ ἀδελφὸν καλεῖν, παρ' Ἰσοκράτους ἐν Αἰγυπτιακῷ καὶ Ἐκαταίῳ τῷ Μιλησίῳ ἐν δευτέρῳ ἠρωελεγειῶ, unde apparet, audacissima Bodium coniectura usum esse. Quid pro ἠρωελεγειῶ scribendum esse videatur, Klausenius Hecat. Fr. 354. p. 150. indicavit.

Haec fere sunt carmina elegiaca, quae tanquam ea circumferuntur, in quibus poetae res ante suam memoriam gestas descripsisse dicuntur. Sed vidimus, eiusmodi materiam, si res primaria carminis, non secundaria esset, et contra naturam elegiacae poesis esse et contra historiam. Nam elegiaca poesis ex iisdem radicibus nata est, ex quibus omnis lyrica poesis, ex animi affectionibus poetae. Pertinet igitur ad res, ad conditiones, quae poetae tempore sunt praesentes aut quae si sunt praeteritae ita cum suo tempore poeta coniungit, ut eas tanquam praesentes animo contempletur. Quidquid autem ante aequalium memoriam actum est, id per se ipsum consideratum in epica tantum poesi repraesentari potest. Hoc idem historia poesis docet. Nam nulla carmina argumenti in sola antiquitate versantis unquam elegiaca fuerunt. Unus Mimnermus quamquam, ut vidimus, fines sui temporis excessit, tamen intra memoriam patrum versabatur.

Hac digressionem ad Panyasidis Ionica revertamur. Secundum ea, quae supra p. 34. disputata sunt, nulla dubitatio potest esse, quin fuerit hoc carmen elegiacum. Cum fuit, sine exemplo fuit. Panyasis igitur prorsus novi quid molitus omnemque modum progressus est. Iam debemus, nisi Panyasim unum de omnibus insulsissimum poetam fuisse iudicare volumus, rationem inquirere, qua fieri potuerit, ut ad rem tam novam inauditamque protraheretur. Adolescens sua incidit in Ionum seditionem, quae non sine culpa Graecorum Asiaticorum foedissime finita est. Illa seditio alacrem adolescentem sine dubio vehementissime movebat, praesertim cum communem salutem tarditate, discordia, ignavia proditam esse videret. Ille tristissimus status facile adolescentem poetam adducere poterat, ut contrariis virtutibus maiorum eiusdem populi celebratis ruborem aequalibus eliceret. Ut hoc consequeretur, concedere possumus, eum eandem rationem ingressum esse, qua Mimnermum usum fuisse videmus ex Fr. XI., quod supra allatum est, h. e. poetam a suo tempore, a sui animi affectione exordium cepisse, antiquitatem in suam praesentiam deduxisse, viros fortes eorumque res coram repraesentasse. Tale igitur carmen non poterat edi, nisi eo tempore, quo incommoda, quae ex infausta seditione fluebant, graviter sentiebantur, neque ab ullo poeta, nisi ab adolescente, qui quidem illo tempore eiusmodi rem tali carmine confici posse non diffidebat. Utrumque in testimoniis inveniri posse supra p. 20. monstravimus.

Sic unam difficultatem attigimus: manet altera non minus intricata, amplitudinem dico carminis. Nam credi nullo modo potest, Panyasim eam materiam uno tenore in tantam amplitudinem extendisse. Possumus ex tripartito argumento coniectari, poetam ad complexio-

nem quandam elegiarum inter se coniunctarum similibus fere transitibus usum esse, quibus Schneidewinus suspicatur Xenophanem elegias unam alteri adnexuisse. Etenim sic fieri potuit, ut magnum illum ac gravem gentium Graecarum motum, qui migrationem Ionum adducebat, secundum ordinem uno quasi quodam carmine amplecteretur, quomodo is inciperet, procederet, desineret. Certe ita Suidae verba accipienda esse videntur, cum is Panyasim historiam Codri et Nelei et Ionicarum coloniarum tractasse dicit. Sed cum omnia in Asia perita essent et in Graecia in summo discrimine versarentur atque omnium oculi hinc illuc se converterent, facile liquet, neminem non fuisse, qui carmen ad materiam tempori ineptum, ad tractationem rationi usuique repugnans a se alienissimum arbitraretur. Parum circumlatum mox sine dubio plane interiiit. Itaque praeter unam apud Suidam notitiam nihil compertum habemus. Quod autem Suidas refert, id ex antiquo fonte haustum fuisse supra p. 34. ex significatione vocis ἐν πανταμέρω conclusimus. Nisi hoc esset, ego quoque facile adducerem, ut hoc carmen non elegiacum, sed epicum fuisse crederem. Quae cum ita sint, non mirum videri potest, nulla fragmenta superesse. Quamquam post Heynium Muellerumque plerique recentiores praeter Funckium Fragmenta XIII. XIV. XXII. ad elegiacum carmen referunt, quibus adici posse Fr. XII. Duebnerus concedit et fortasse Fr. XXIV. Vid. adnotat. ad Fr. XXIV. Novum Bodius I. p. 234 n. 2. detexisse sibi videtur. Neleum, Codri filium, Miletum condidisse opinatur Herod. IX, 97. Callimach. hymn. in Dian. 226. Strab. XIV. p. 633 A. = 938 B. auctore Panyaside tradidisse.

CAPVT VI.

DE HERACLEADE.

Alterum Panyasidis carmen idque primarium fuit de rebus Herculis: de quo Suidas et Eudocia haec habent: ἔργ. δ. κ. Ἡρακλειάδα ἐν βιβλίοις ιβ' εἰς ἔπη 9. Primum de nomine carminis dicendum est. Inscriptio Ἡρακλειάς similiter cadit atque Πιάς, Μιννάς. Eadem forma in Schol. Germ. Arat. Phaen. v. 64. Basil. legitur ut Pannasis Heracleas refert: sed iam a Munck, ad Antonin. Liberal. XX. in Panyasis Heraclea mutata et a Bubljo in Panyasis in Heraclea emendata est. Aliud nomen carminum, quae erant de Hercule, affert Aristoteles Poet. VIII, 2. ὅσοι τῶν ποιητῶν Ἡρακλῆϊδα καὶ Θησῆϊδα — πεποιήκασιν. Apud reliquos solitum nomen Ἡρακλεία legitur, ut Hygin. Astr. II, 6. Eratost. Catast. XI. (Phavor. v. Καρζίνος). Athen. XI, 469. D. 498. D. Steph. Byz. v. Βεμβίνα, Ἄσπις. Schol. Pind. Pyth. III, 177. Pausanias indicat tantum, non nominat carmen X, 8, 5. (9.) πεποιηκώς ἐς Ἡρακλῆα ἔπη; IX, 11, 1. (2.) Πανύασις ἐν τοῖς ἔπεσιν. Qui omnes quamquam in nomine Ἡρακλεία*) consentiunt, potest tamen dubitari, an quod Suidas memoret nomen Ἡρακλειάς sit

*) Quo iure Barkerus in ed. Lips. Gaisf. Poet. Vol. III. p. 267. heroicum Panyasidis carmen ab

praefendum, cum intelligi nequeat, qua is ratione in hoc insolitum nomen incidisset, nisi in libris litterariis traditum invenisset. Certe non eo, quod singulare nomen est ab uno Suida traditum, id esse improbandum videtur: tum eodem iure *Ἡρακλήης*, quod idem singulare est, deberemus reiicere. Sed nomen a Suida non esse fictum, etiam eo fit probabile, quod ab eo Rhiano item *Heracleas* attribuitur, Pisandro contra *Heraclea*: unde apparet, Suidam in nominandis non suum arbitrium, sed auctoritatem hominum litteratorum secutum esse. Panyasidis *Heracleas* *Heracleade* Rhiani probatur. Quomodo Siebelisius et Saalius iudicant de *Heracleadis* forma, cum neutrius scriptionem inspicere potuerim, nescio. In Hen. Stephan. Thes. ed. Paris. vocabulum deest. Nisi in originatione ipsa quid inest, quo difficultas moveatur, Suidae nomen consulto propaganti plus auctoritatis tribuendum esse iudico, quam fortuitae commemorationi reliquorum. Sed etiam hic scrupulus videtur removeri posse. Nomen legitime formatum est. Ducuntur enim eiusmodi nomina aut ab adiectivis, ut *Ὀδυσσεΐα*, *Ἡρακλεία*, aut ab ipsis substantivis exeuntia in *ῖς* vel *ᾶς* vel *ῖας*, ut *Θησηΐς*, *Ἡρακλήης*; *Ῥιῖας*, *Μενῖας*, *Ἡρακλειᾶς*. Tria igitur nomina carminum de Hercule habemus, quae pro originatione diversa diverse cadunt: *Ἡρακλεία* (*Ἡράκλειος*) *Ἡρακλήης* (*Ἡρακλήος*) et *Ἡρακλειᾶς* (*Ἡρακλειῶς* aut *Ἡρακλειῶς?*). Eodem triplici modo solent patronymica formari. Ut afferam, quod proximum est, Schol. Oppian. Hal. I, 386. *τρεις ἔντοι τῶν περὶ τῶν ἀρσενικῶν ὁ εἰς ἦς, οἷον Ἡγλείδης· ὁ εἰς ῶν, οἷον Ἡγλείων· ὁ εἰς ῖας, οἷον Ἡγλείων· ὁ εἰς ῖας, οἷον Ἡγλείων· καὶ θηλυκοὶ τρεῖς· ὁ εἰς ῖς οἷον Ἡραμῖς· ὁ εἰς ᾶς, οἷον Ἡραμῖας, Βυζαντιᾶς, καὶ ὁ εἰς ῖνη, οἷον Ἡραμῖνη, Νηρηῖνη.* Homines docti nostra memoria nomen repudiarunt: in prioribus libris litterariis praeter *Heracleam* etiam *Heracleas*, ut a Thoma de Pinedo, aut *Heracleis*, ut a Vossio in Poetis circumfertur. Etiam Funckius inclinatio ad credendum est animo *Heracleadem* fortasse veram operis Panyasidei inscriptionem fuisse.

Alterum pertinet ad librorum et versuum numerum. Cod. B. Paris. et cod. E. Bruxell. pro *ἰδ'* habent *δ'*. Hoc falsum esse iam eo convinci potest, quod praeter primum librum ap. Ath. XI. p. 469. D. Steph. Byz. v. *Βεμβῆνα* et praeter tertium ap. Ath. XI. 498. D. Schol. Pind. Pyth. III, 177. etiam undecimus liber ap. Steph. Byz. v. *Ἀσπις* commemoratur. Errat igitur Bodius, qui p. 505. n. 3. usque ad tertium tantum librum dicit notitias ex carmine afferri.

Hoc carmen quia auctori tantam gloriam dedit, ut is in eo numero poetarum epicorum haberetur, qui praeter ceteros nominari solebant, propter immensitatem materiae et perfectionem quandam tractationis non potest raptim praecipitatum esse, sed multorum studiorum atque annorum carmen fuisse iudicari. Quam ob causam poetam fingimus hominem firma aetate carmen edidisse. Ad hoc, nisi fallor, spectant Suidae verba *γένετο κατὰ τὴν οἴῃ Ὀλυμπιάδα* i. e. sub exitum Ol. 77. Si verum est, quod supra p. 20. cl. 32. posuimus, Panyas. Ol. 72, 4. poetam exstitisse et tum fuisse vicenarium, hoc consecrarium est, *Heracleae* poetam aliquos quadraginta annos natum fuisse: quod neque per se improbabile est neque iis repugnat, quae nos presse testimonia secuti supra p. 19 sq. disputavimus. Hoc carmen satis diu integrum servatum est. Nam et Avienus, scriptor exeuntis saeculi quarti post Christum natum, *Herculis*

Athenaeo XI. 498. C. appellari *Ἡράκλειαν* ut et a Schol. Pind. Pyth. III. 177. et Steph. Byz. v. *Βεμβῆνα*, dicat non video.

expeditionem contra Hesperides ex Panyasidis carmine ita commemorat, ut ipsum carmen ante oculos habuisse videatur, et Macrobius, scriptor ineuntis quinti saeculi, ipsis verbis Sat. V, 22. dicit, se posse quidem Panyasidis verba citare, si vellet, sed supersedere se, quia propiora sint fabulae, quam historiae. Paulo autem post subsecuta sunt turbulentissima illa tempora, quibus imperium Romanum funditus everteretur, et in illa omnium rerum confusione facile fieri poterat, ut pauca, quae sine dubio erant, exempla ita perderentur, ut paucula tantum fragmenta in aliorum scriptorum libris conservarentur.

Si externum carminis ambitum cum aliis quibusdam carminibus, quorum libri et numeri versuum noti sunt, comparamus, observare possumus, singulos libros epicorum carminum eundem fere ambitum habuisse. Homeri rhapsodiae reliquis poetis, paucis exceptis, modum fecerunt, et Graecis et Latinis. Qui modus cum sit ab iis poetis, quorum libros et versuum numeros aut ipsos habemus aut quot fuerint aliunde scimus, constanter servatus: de his poetis coniectura in reliquos fieri potest. Nonnulla exempla hoc probabunt. Homeri Iliadis primi libri XIV continent 8948 versus, h. e. ad 9000, et ita quidem, ut brevissimus liber 461, longissimus 909 versus expleat; Odysseae iidem libri sunt versibus mille nongentis et quod excurrit breviores; Thebaidis cyclicae libri XIV explebant 9100 versus; Panyasidis Heracleae libri XIV ad 9000 versus. Rhiani Heracleae libri XIV sine dubio eundem fere versuum numerum effecerunt. Panyasidis autem carmen cum in versuum numero cum Homeri Iliade consonet, statuere possumus, singulorum librorum ambitus definitos fuisse numeris, qui circiter medii sunt inter 450 et 900. Sed de toto numero integri tantum quinquaginta sex versus supersunt, qui maximam partem ad symposium pertinent. Summa fragmentorum, quae ad hoc tempus innotuerunt, sunt triginta septem, quorum quinque tantum ex certis libris afferuntur, duo ex primo libro, duo ex tertio, unum ex undecimo: omnia reliqua sede carent. Cum integri versus longe non aequent ne ducentesimam quidem totius carminis partem, et ex reliquis fragmentis tantummodo in universam animadverti possit, quid praeter cetera poeta tractaverit; de exaedificatione totius carminis nulla coniectura, quae aliquam probabilitatem prae se ferat, fieri potest. Debemus igitur in iis acquiescere, quae supra C. IV. de Panyaside poeta dicta sunt, et periculum abiicere, quasi possint fragmenta in eo ordine disponi, qui omnium consensum ferat. Nam fragmentis solis si nitimur, non magis ad rectam viam possumus adduci, quam abduci ab ea. Et tamen alicubi ponenda sunt. Si quid non sine aliqua probabilitate statui potest, argumenta sunt librorum primorum et ultimorum. Ex primo libro tres labores qui dicuntur si non nominatim dicuntur, at certe indicantur. Etiam tertium librum verisimile est ad labores pertinuisse. In iis libris, qui medii sunt inter tertium et undecimum, tractati fuerint reliqui labores et servitium apud Omphalen perlatum. Ad undecimum et duodecimum referri possunt, quae heros in Elide, Messenia, Laconica gesserit. In libris tertio decimo et quarto decimo tractata fuerint, quae ante Oechaliae expugnationem et post acciderint. Etenim cum poeta Oechaliae Halosim Creophyli arguatur exscripsisse, ea autem inter Herculis facinora postremo loco recenseatur: non est sciunctum a veri similitudine, illam pugnam etiam a Panyaside in extremo carmine descriptam fuisse. Sed prae reliquis libris certum est primi argumentum. Muellerus autem, Vogelius, Funckius, Ecksteinius, opinor, iusto longius in coniectando procedere, cum propter Geryonidem quandam poetam existi-

mentur primo libro duodecim illos labores tractasse. Muelléri opinionem etiam Duebnerus p. 14 ab. improbat, qui quod illi Geronydem quandam significant a poeta libro quarto tractatum esse iudicat, quam ob causam apud Athenaeum (Fr. VII.) pro primo libro scribi iubet quartum. Alia ne addam, inquit, videtur apud Athenaeum *A* abuisse in *A*: eam litteram leniter vertere malim quam Heracleam torquere vehementer. Prorsus incredibile est, epicum poetam tam largam materiam in tam exiguos fines unius libri inclusisse*), cuius libri praeterea sine dubio bonam partem Panyasis in expositione consumperit, quomodo Hercules ad labores referendos coactus fit. Itaque puto equidem, poetam summum tres labores primo libro tractasse, reliquos, si omnino omnes tractaverit, cum voluntariis laboribus in reliquos libros distribuisse. Nam ex ordine, quo posteriores Herculis pericula recensent, cum ordo laborum ab aliis alio modo numeretur, nulla de Panyaside coniectura licet. Tres illi labores iidem sunt, quos Hesiodus Theog. 289. 315. 332. attingit. Monstra illa communem inter se habent ortum, primum cum secundo etiam locum, Argolidem. Eiusmodi res potuisse in Panyasim vim exercere suspicari licet, cum eius disponendi ratio laudetur. In hac tanta dubitatione accomodatissimum esse duxi, in iis fragmentis ordinandis, quae ad certum factum referri possunt, temporis ordinem conservare, quem Apollodorus Bibl. II. c. 4, 5. constituit: in singulis tamen quibusdam hunc ducem reliqui.

Novis fragmentis, si quae reperientur, poterit fortasse effici, ut de singulis quibusdam rebus rectius iudicetur, vix poterit, ut totum probabiliter reficiatur. Nostra quidem memoria vir sagacissimus fragmenta aliquantum augere et poetam distinctius describere voluit: sed frustra. Fridericus enim Schlegelius l. a. p. 229 sqq. sibi persuasit, Theocriti idyllia XXIV. et XXV. et Moschi Megaram (IV.), de quibus iam ante Schlegelium alii aliter iudicant, partes esse Panyasidei carminis: quam opinionem omnes ad unum, quamvis ipsi in diversas sententias abierint, prorsus tamen reiecerunt. Cf. Herm. ad Orph. p. 691. 760. Diar. Darmst. 1840. N. 119. p. 969 sqq. Wissow. Theocrit. p. 37 sqq. p. 48. Wuestem. ed. Theocr. p. 331. 344. Bod. p. 507. n. 1. Eckstein. p. 13 sq.**)

Prius tamen quam ad ipsa fragmenta collocanda accedo, collectiones eae, quibus certo scio Panyasidei aliquid contineri, nominandae sunt: nam de pluribus aliis dubius sum. Numerum et ordinem fragmentorum non possum ubique indicare, quia mihi non contigit, collectiones illas omnes inspicere.

Hieron. Aleanderi Sententiosa poetarum vetustissimorum opera. Par. 1512. 8.

Iac. Hertelii Vetustissimorum poetarum gnomica poemata. Basil. 1561. 8.

*) Hoc loco facere non possum, quin confitear, semper mihi de Pisandri duobus libris Heracleae dubitationes natas esse, quas alio modo tollere non potui, nisi Pisandrum putarem aut non plures nedum omnes labores descripsisse, quod minus verisimile est, aut eius Heracleam ex pluribus libris constituisse. Quod Suidas dicit *ἐν βιβλίοις β'*, mutandum esse censui in *ιβ'*. Eodem errore decussis *ι* in duobus codicibus Suidae v. *Πανύσιος* et in omnibus v. *Πανός* excidit, ut pro *ιβ'* legatur *δ'*. Nunc video Hermannum idem sentire in Diar. Darmst. 1840. N. 119. p. 969.

**) Quam parum diligenter nonnunquam homines litterarii in eiusmodi rebus versentur, luculentissimum docet exemplum Anonymi in Wolfii Encyclopaedia, quae ab aereolis nomen habet. Ille v. Panyasis bona fide affirmat, nihil de Panyasidea Heracleade superesse, sed fragmenta eius latere in Theocriti idylliis.

- Chr. Plantinii Vetustissimorum poetarum opera sententiosa. Antw. 1564. 8.
- Hen. Stephani Poetae Graeci principes heroici carminis. Par. 1566. Fol. p. 479 sq. Fr. XVII. XVIII, v. 1. et 5. XVI.
- Io. Crispini Vetustissimorum authorum ... poemata quae supersunt. Gen. 1569. 8. vol. III. p. 177 sq. Fr. XVII. XVIII, v. 1. et 5. XVI.
- Barth. Schoenbornii Versus sententiosi. Witeberg. 1570. 8. litt. g: Fr. XVII, v. 1. et 4.; litt. o: Fr. XVII, v. 12. et 13. coniunct. c. Fr. XVIII, v. 1. 5. 4.
- Fr. Sylburgii Epicae elegiacaeque minor. poet. gnomae. Francof. 1591. 8. p. 93. Fr. XVIII, v. 1. et 5.
- Iac. Lectii Poetarum Gr. qui heroico carmine scripsere. Aurel. Allobr. 1616. fol. p. 734. Fr. XVII. XVIII. v. 1. et 5. XVI.
- Rad. Wintertoni Poetae minores Graeci. Cantabr. 1635. 8.
- Rich. Brunkii Analecta vett. poet. Gr. Argentor. 1772. 8. Vol. III. p. 328. sq. Fr. XXVII. XVII. exc. v. 16. XVIII.
- Eiusdem Gnomici poetae Graeci. Argentor. 1784. 12. p. 130—186 sq. Schaeff. Fr. XVII. XVIII. XVI.
- Thom. Gaisfordii Poetae minores Graeci. Oxon. 1814. 8. Vol. II. p. 469 sqq. Fr. XVII. XVIII. XVI. XXVII. XIX. XXc. XXI. XXVI. IIc. III. XV. Vol. III. p. 268 sqq. Lips. eodem ordine: praeterea Barckero auctore tria nova accesserunt: Fr. fals. 5. XXXba. XIII: de quo ultimo errat Barckerus. Vid. fragm. fals. 6.
- Fr. Boissonadii Poetarum Graecorum sylloge. Par. 1823. 8. Vol. III. p. 157 sqq.
- I. Traneri Panyasis Halic. symposiacus Graecorum poeta. Upsal. 1833. 4. 16 pp.
- Ph. Funckii Dissert. de Panyas. Hal. vita ac poesi. Bonn. 1837. p. 19—72. I: 1 = XXVI; II: 2, 3, 4 = II. III. XXXab; III: 5, 6 = IV. V.; IV: 7, 8, 9, 10 = VI. XXXII. VII. VIII.; V: 11, 12, 13 = Ie. XI. IX. X.; VI: 14 = Fr. Fals. 5.; VII: 15, 16, 17, 18 = XVI. XVII. XVIII. XIX.; VIII: 19 = XXc. XXI.; IX: 20, 21 = XXVIII. XXIX.; X: 22 = XV.; XI: 23, 24 = XIV. XIII.; XII: 25 = XII.; XIII: 26 = XXV.; XIV: 27, 28, 29 = XXXIII. XXXIV. XXVII.; XV: 30, 31 = XXXVIab.; XVI: 32 = XXXI.; XVII: 33, 34 = XXII. XXIII. Desunt Fr. XXIV. XXXV. Non relatum est inter fragmenta XXXVII.
- H. Duentzeri Fragm der epischen Poesie der Griechen. Köln 1840. 8. p. 92—96. I = II. III.; II = VII. VIII. XXXIIc. XXXIII. VI.; III = XVI.; IV = XIX.; V = XXXI.; VI = XXVI.; VII = IV. V.; VIII = X. IX. Ie. XI.; IX = XXVIII. XXIX.; X = XXV.; XI = XV.; XII = XXVII. XXXIV.; XIII = XXIII.; XIV = XIV. XIII. XII. XXIV. XXXab. XXII. XXXVIab.; XV = Fr. fals. 5.; XVI = XXc. XXI.; XVII = XVII.; XVIII = XVIII. Desunt Fr. XXXV. XXXVII. Sed Duentzerus non omnia fragmenta integra transscripsit; nonnullorum locos tantum indicavit.
- Fr. Duebneri Fragmenta Asii, Pisandri, Panyasidis, Choerili et Antimachi adi. ed. Hesiod. Didot. Par. 1840. 4. p. 14b—20b. 1 = II. III.; 2 = IV. V.; 3 = XVI.; 4 = XVII.; 5 = XVIII.; 6 = XXc. XXI.; 7 = XIX.; 8 = VII. VIII.; 9 = VI.; 10 = XXXII.; 11 = X. XI.: cuius posterioris locus tantum indicatus est; 12 = XXIII.; 13 = XXV.; 14 = XXVI.; 15 = XXVII.; 16 = XXVIII. XXIX.; 17 = XV.; 18 = XXXVIba.; 19 = XXXIII. XXXIV.; 20 = XXXI.; 21 = XXXa.; 22 = XXII.; 23 = XIII. XIV.; 24 = XII.; 25 = XXIV. Desunt Fr. XXXb.; XXXV: non receptum Fr. XXXVII.

Praeterea de Panyasidis fragmentis egerunt O. Muellerus in Dor., Vogelius, Ulricius, Bodius, Ecksteinus. In Latinos versus convertit Fr. XVII. v. 16. exc. H. Grotius cf. Stob. ed. Gaisf. IV. p. 56., Germanice G. Froehlich. in Stobaei sententiis Germanice redditis Bas. 1550. fol. p. CXXXV.; Fr. XXV. in Latinos versus translatus est in Paus. edd. Siebelis. et Walz.; Fr. XXVI. vertit in Germanicos versus O. Muellerus Dor. I, 437.; iidem versus leguntur Latini ap. Duebnerum.

Fragmenta Heracleadis.

Fr. I.

Ruf. Fest. Avien. Arat. Phaen. 177. 178. 182. 183. (Panyasis). Cf. Fr. XI.

Nam dura indomiti memorat sub lege tyranni
Amphitryoniaden primaevo in flore iuventae —
— postquam ille novercae
Insaturatae odiis serpens victoris ab ictu —

Avienus, ut ipse dicit, secundum Panyasim Herculis pugnam cum dracone Hesperidum, custode aureorum malorum, describit: qua data occasione ex eodem Panyaside caussam pugnae affert. Sed veri simile non est Panyasim hoc demum loco novercae odiis insaturatae et legis tyranni mentionem fecisse. Secutus est poeta communem fabulam, iam Homero et Hesiodo notam de Herculis procreatione, de dolo odioque Iunonis, de servitio ab Eurystheo imposito. Argumentum loci Avieni praetermisit Vogelius p. 21. Haec omnia sine dubio pertinebant ad initium carminis. De Iunonis ira cf. Il. VIII, 119. ἀργαλέος χόλος Ἥρης; Hes. Theog. 315. Ἥρη Ἀπληκτον κοτέουσα βίη Ἡρακλήει; quis inter Graecos primus Ἥρην dixerit μητρικήν nescio: de Panyaside dubitari potest. De Eurystheo cf. Il. VIII, 363. Od. XI, 621 sq.; de Amphitryoniade Il. V, 392. πᾶσις Ἀμφ. Od. XI, 270. Ἀμφ. υἱός. Hes. Theog. 316., Sc. 165. et saepius Ἀμφιτρονιάδης. De flore inventae cf. Apoll. II, 4, 9. extr. ἐν δὲ τοῖς βοῦκολλοῖς ἐπάργων ὀκτωκαιδεκάτης τὸν Κιθαιρώνειον ἀνείλε λέοντα. Paulo post subiit labores.

Fr. II. III.

Steph. Byzant. v. Βεμβίνα.

Βεμβίνα, κόμη τῆς Νεμέας. — ὁ πόλις Βεμβινίτης — Βεμβινάτης. ζοικεν οὖν Αἰγινάτης καὶ Αἰγινήτης κατὰ τροπὴν, ὡς Πανύσις ἐν Ἡρακλείας πρώτῃ (πρώτῳ Cod. Vrat.).

Δέρμα τε θήρειον Βεμβινήταο λέοντος.

καὶ ἄλλως.

Καὶ Βεμβινήταο πελώρου δέρμα λέοντος.

Priore versu Schneidewinus in Iahn. Annall. 1833. IX, p. 136.*) pro θήρειον legi vult θηρέων. Non recte. Nam Genitivus Βεμβ. λέοντος est appositio ad θήρειον. Cf. Il. V, 741. Γοργεῖη κεφαλὴ δεινοῦ πελώρου i. e. κεφαλὴ Γοργοῦς, δεινοῦ πελώρου, ut Hes. Sc. 223 sq. κάρη δεινοῦ πελώρου Γοργοῦς. Od. XI, 634. Γοργεῖην κεφαλὴν δεινοῦ πελώρου. Il. II, 54. Νεστορέη παρὰ νηὶ Πυλογενέος βασιλῆος.

His versibus manifestum est pugnam cum leone Nemeaeo designari, quem Panyasis Bembineten appellaverit. Sed alterum versum a poeta altera ratione usurpatum esse Stephanus videtur vocabulo ἄλλως indicare. Muellerus, Funckius et Duebnerus utrumque versum referunt ad herois vestitum. Puto equidem alterum pertinere ad Eurysthei mandatum, ut Hercules ad

se apportaret pellem leonis Nemeaei. Cf. Apollod. l. c. 5. init. *πρῶτον μὲν οὖν ἐπέταξεν αὐτῷ τοῦ Νεμείου λέοντος τὴν δорὰν κομίζειν*; alterum ad herois vestituū. Cf. Fr. IX. Aliam sententiam de verbis *καὶ ἄλλως* Duebnerus affert: in quibus mirum est illud *καὶ ἄλλως* (agnitum etiam codic. Parisinis), quum alibi epitomator solito more dicat *καὶ πάλιν, καὶ αὐθις, ὁ αὐτός*. Voluit igitur, si vox integra, et aliter (eundem versum efferens); sive correxerit eundem versum Panyasis, sive ita mutatum repetierit alibi. Dubitatur, uter prior contra heroum morem Herculem clava et pelle leonina armaverit Pisander an Stesichorus. Cf. Strab. XV. p. 688. C. et Megaclides ap. Athen. XII. p. 512. F. Arcum, quo instructus in antiquiore fabula apparet apud Hom. II V, 392 sqq. Od. VIII, 225. XI, 606. ap. Hes. Sc. 129 sqq. retinuit apud Panyasim, cf. Fr. XXXI—XXXV.

Fr. IV.

Eratosth. Catast. XI, p. 8. Schaub. cl. Phav. Lex. v. *Καρκίνος*. p. 991 sq. Bas.

Θῦτος (ὁ Καρκίνος) δοκεῖ ἐν τοῖς ἄστροις τεθῆναι δι' Ἡραν, ὅτι μόνος Ἡρακλεῖ τῶν ἄλλων συμμαχοῦντων, ὅτε τὴν Ὑδραν ἀνήρει ἐκ τῆς λίμνης ἐκπηδήσας ἔδακεν αὐτοῦ τὸν πόδα, καθάπερ φησὶ Πανύασις ἐν Ἡρακλείῳ. Θυμῳθεῖς δ' ὁ Ἡρακλῆς δοκεῖ τῷ ποδὶ συνθλάσαι αὐτόν. ἔθεν μεγάλης τιμῆς τεύχῃ κατὰρθμούμενος ἐν τοῖς ἰβ' ζῳδίοις.

Fr. V.

Schol. Germ. Arat. Phaen. 146. (Arat. Phaen. Vol. II. p. 51. Buhl.). (Hygin. Astr. II, 23.).

Cancer in astris positus esse dicitur beneficio Iunonis, quod cum Hercules cum Hydra ad fontem Lernaicum depugnaret, hic Cancer Herculis pedem morsu deprehendit, ut Panyasis auctor dicit: quem miratur Hercules calcatum contrivit.

Uterque idem tradit praeterquam quod Schol. Germ. locum pugnae nominatim dicit Communem fabulam, quam tetigit Hesiodus Th. 313 sqq. eo exornavit poeta, quod primus, quantum scimus, cancerum facit Hydrae opitulantem. Sed primum dubitari potest, quantum Eratosthenes et Scholiasta ex carmine referant. Facile concesserim, etiam verba *θυμῳθεῖς κτλ.* pertinere ad Panyasim: certe illud *δοκεῖ* non repugnat si cum Scholiasta interpretamur dicitur sc. eodem auctore Panyaside. Item Muellerus verba intellexit. Deinde dubitationem movet, qui illi sint, qui Herculem adiuverint. Heynius apud Schaub. p. XX. verba corrupta esse censet. Dicit: Ex fabula ap. Apollodorum et alios satis constat, Iolaum fuisse; fuit adeo *Ἡρακλεῖ τοῦ Ἰολάου συμμαχοῦντος*, quod iam Gale notavit, aut quod elegantius Koppiers. Obs. p. 108. *τῶν περὶ Ἰόλαον συμμαχοῦντων*. Vitium tamen exstat quoque in Schol. Arat. ad v. 147. et in Phavorin. v. *Καρκίνος*. Rectius fortasse cogitat Vogelius p. 17, 13. de Minerva et Iolaο. Cf. Hes. Th. 317 sq.

*Ἀμφικτυονιάδης σὺν ἀρηγίλῳ Ἰολάῳ
Ἡρακλῆς βουλῆσιν Ἀθηναίης ἀγελείης*

sc. Hydram Lernaeam interemit. Cancrum et unum Iolaum socium etiam Hellenicus et Herodorus appellant ap. Schol. Plat. Phaedr. p. 11. Ruhnk. Vid. Sturz. Hellenic. p. 118. ed. alt. et Apollod. l. a. 5, 2. Contra Hygin. fab. 30. Hanc, inquit, Minerva monstrante interfecit.

Fr. VI.

Schol. Od. XII, 301. p. 413. Buttm.

Μεμψόδωρος (Vind. Μεμψόδωρος leg. cum Eberto Dissertt. Sic. p. 194. Νυμφόδωρος) ὁ τὴν Σικελίαν περιηγησάμενος καὶ Πολύαινος καὶ Πανύασις φύλακα τῶν Ἑλίου βοῶν Φυλάκιον (Vind. Φύλαιόν) φησι γενέσθαι, ὃν Φιλοστέφανος Αἰολιδοῦς (Vind. Αἰολιδοῦν) εἶναι φησι καὶ ἔχειν ἐν Μύλαις ἥρωϊον. O. Vind. 56.

Primum dicendum est de sententia Schol. Postrema verba καὶ ἔχειν κτλ. Funckius p. 26. non recte ad Philacium refert, pertinent ad solum Aeolidum. Deinde quaeri potest, utrum sit apud Panyasim custodis nomen. Plerumque ex Schol. nomen Phylacii praefertur. Sed hoc nomine epicus poeta propter metrum [— — —] nullo modo potuit uti. Itaque cum Schol. Vindeb., ubi in universum meliores scripturae inveniuntur, Phyla ei nomen custodi vindicandum est: saltem Panyasis hoc unum usurpare poterat: quapropter aut Phylacium deleri aut scribi debet Φυλάκιον ἢ Φύλαιόν, ita ut sit idem custos a Nymphodoro et Polyaeo Phylacius, a Panyaside Phylaeus, a Philostephano Aeolidus appellatus. Etiam hoc loco Panyasis aliquid novavit: nam apud Homerum Od. XII, 132. boum custodes sunt filiae Solis, nymphae Phaethusa et Lampetia, quae in insula Thrinacia (127) procul sita (135) et deserta (351) patres boves pascunt. Nitsch. ad v. 127. dicit Homerum insulam altius caurum versus, quam Aeaeam sitam esse significare, h. e. non pati certo quodam eam loco quaeri. Propter nominis similitudinem posteriores, ut Thuc. VI, 2. Strab. VI, 251. de Trinacria h. e. Sicilia cogitarunt. Sed cum Herculis expeditiones coniunctissimae fuerint auctiori et accuratori cognitioni orbis terrarum: facile concludi potest, a Panyaside terram, ubi Phylaeus Solis boves pasceret, dilucidius definitam fuisse. Num Thrinaciam aut Trinacriam aut Siciliam appellaverit, nescimus. Reliqui auctores Siciliam significarunt. Cum iis si non de Sicilia apud Panyasim quoque cogitandum est, at certe insula quaedam in mari medio occidentali sita intelligi debet. Hoc si est, verba referri possunt ad Herculis navigationem in Erythiam insulam.

Fr. VII.

Athen. XI. p. 469. D.

Πείσανδρος ἐν δευτέρῳ Ἡρακλείας τὸ δέπας, ἐν ᾧ διέπλευσεν ὁ Ἡρακλῆς τὸν Ὀκεανὸν εἶναι μὲν φησὶν Ἑλίον, λαβεῖν δ' αὐτὸ παρ' Ὀκεανοῦ Ἡρακλέα ... Πανύασις δ' ἐν πρώτῳ Ἡρακλείας παρὰ Νηρέως φησὶ τὴν τοῦ Ἑλίου φιάλην κομίσασθαι τὸν Ἡρακλέα καὶ διαπλεῦσαι εἰς Ἐρύθειαν.

Fr. VIII.

Macrob. Saturn. V, 21.

Scyphus Herculis poculum est —. Herculem vero victores non sine

caussa cum poculo fecerunt — non solum quod is heros bibax fuisse perhibetur, sed etiam quod antiqua historia est, Herculeum poculo tanquam navigio ventis immensa maria transisse ... Poculo autem Herculeum vectum ad Ἐρυθραίαν, Hispaniae insulam, navigasse et Pimastis (Panyasis), egregius scriptor Graecorum, et Pherecydes auctor est: quorum verba subdere supersedi, quia propiora sunt fabulae, quam historiae. Ego tamen arbitror, non poculo Herculeum maria transvectum, sed navigio, cui scypho nomen fuit.

Verba Fr. VII. et VIII. permittunt, ut ad Herculeum ab Eurystheo iussum trahantur, ab Erythia insula boves Geryonis abigere, quamquam et Geryon et boves reficentur. Cf. Hes. Th. 287 sqq.

Γηρονία

.....
 τὸν μὲν ἄρ' ἔξενάριξε βίη Ἡρακλήειη
 βοῦσι παρ' ἐλλιπόδεσσι περιθύοντι ἐν Ἐρυθραίῃ
 ἡματι τῷ ὅτε περ βοῶς ἤλασεν ἐδρυμειώπους
 Τίγυνθ' εἰς ἰερόν διαβάς πόρον Ὠκεανοῖο κτλ.

Hanc fabulam Pisander et Stesichorus eo amplificaverunt, quod Herculeum Erythiam Solis poculo vectum esse dicunt. Hos sequitur Panyasis, qui tamen a Pisandro diversus est in eo nominando, per quem Hercules poculum accepit. Stesichorus neminem intercessorem nominat, Pisander Oceanum, Panyasis Nereum. Sed viva fama cum intercessorem audiret, intercedendi causam affinxit. Hercules Solem telis petiturus erat: ne peteret, Sol illi phialam suam obtulit. Hoc incrementum fabulae ante Pherecydem novimus neminem, qui litteris consignaverit. Cf. etiam Apollod. l. a. 10. Habemus luculentissimum exemplum, quomodo fabulae sensim crescant, si Hesiodi narrationem cum Stesichoro et iis qui deinceps sequebantur comparamus. Nostrates hoc ad Panyasim referunt: sed iniuria. Vid. infra frgm. XXXII.

Fr. VI. VII. VIII. sic inter se consociari possunt, ut Herculeum Erythiam, insulam trans Oceanum sitam, tendentem fingamus Solis insulam accessisse, ibique apud Phylaeum commoratum esse et, cum Solis phiala sibi opus esset ad profectionem, Nereo intercedente, eam a Sole accepisse.

In reliquis partibus fortasse poeta a communi fabula non discessit. Muellerus quidem Dor. I. p. 425. et Vogelius p. 20. poetam pro Geryonis armentis Solis boves substituisse opinantur. Sed Solis boves iam Aleyoneus gigas (Apoll. I, 6, 1.) ex Erythia deduxit. Erant boves in Trinacria (id. I, 9, 25.) vel Thrinacia. cf. Fr. VI. Erythia insula in eadem fere ratione est, qua Thrinacia Homericæ. Nihil aliud significat, nisi insulam, occidentem versus extremam, cuius aliqua fama ad poetam pervenerat. Hercules autem cum terras perlustraret, hanc quoque viseret oportebat, praesertim cum insula quaedam iam per se idonea esset, quae poetae et de ipsius mirabilibus rebus et de profectione eo suscepta largam narrandi materiam praeberet. Hesiodus Th. 294. nihil scit, nisi eam πέτρην κλυτοῦ Ὠκεανοῖο sitam esse. Non multo accuratior Panyasidis cognitio fuerit. Posteriores pro Gadiris sive Gadibus, Hispaniae insula, acceperunt. Et sic etiam Macrobius de sua cognitione adiecit Hispaniae insulam. De Erythia insula cf. Vogel. in Encyclop. Hal. p. 21, 138. et imprimis Funck. p. 27. Hunc

miror Panyasidis Erythiam in oriente quaerere p. 27—32. Grotfend. in Geogr. et Hist. vet. It. I. p. 9. suspicatur Panyasim per easdem fere terras Herculem proficiscentem fecisse, per quas Apollodorus.

Has primarias res fuisse iudico, in quibus argumentum libri primi versabatur. Ad librum secundum refero Herculis profectionem in Hesperidum terram.

Fr. IX.

Hygin. Poet. Astron. II, 6. p. 65. A. Basil.

Engonasin. Hunc Eratosthenes Herculem dicit supra draconem collocatum, de quo ante diximus, eumque paratum, ut ad decertandum, sinistra manu pellem leonis, dextra clavam tenentem. Conatur interficere draconem Hesperidum, qui nunquam oculos operuisse somno coactus existimatur, quo magis custos appositus esse demonstratur. De hoc etiam Paniastis (Sic Codd., teste Ecksteinio, Panyasis edd.) in Heraclea dicit.

Fr. X.

Schol. Germ. Arat. Phaen. v. 64. Bas. (Vol. II. p. 42. Buhl.).

Draconem immensae magnitudinis, hortorum custodem insomnem, dum a Iunone ad custodienda aurea mala esset constitutus, Hercules, cum ad mala aurea profectus fuisset, ut refert Pannasis Heracleas (Panyasis in Heraclea) fertur peremisse; et idcirco inter astra Iupiter hunc laborem memoria dignum honorasse et utrosque sideribus intulisse, ita ut in certamine fuerint eorum habitus, serpentis capite iam desecto: qui ideo in genu stans, manibus sursum extensis, dextro pede contra draconem porrecto pingitur, ut certaminis labor significetur. Ideo pellem leonis in sinistra manu habere fingitur, ut insigne virtutis monstretur, quia leonem inermis interfecisse narratur.

Fr. XI.

Ruf. Fest. Avien. Arat. Phaen. 175 sqq. Vol. II. p. 128 sqq. Buhl. Engonasin.

Inde pruinoso si lumen ab usque Dracone

170. In convexa feras oculos in proxima mundi

Declives, qua parte globo tumet altior ortus,

Illa laboranti similis succedet imago,

Protinus expertem quam quondam dixit Aratus

Nominis, et cuius latuit quoque caussa laboris,

175. Panyasi sed nota tamen, cui longior aetas

Eruit excussis arcana exordia rebus.

Nam dura indomiti memorat sub lege tyranni

Amphitryoniaden primaevo in flore iuventae,

Qua cedunt medii longe secreta diei,

180. Hesperidum venisse locos, atque aurea mala,
 Inscia quae lenti semper custodia somni
 Servabat, carpsisse manu, postquam ille novercae
 Insaturatae odiis serpens victoris ab ictu
 Spirarumque sinus et fortia vincula laxans
185. Occubuit, sic membra genu subnixa sinistro
 Sustentasse ferunt, sic insedissee labore
 Devictum, fama est; ac tum Tirynthius Aethra
 Inclytus et solio fultus sublime paterno est.
 Iupiter hanc speciem miseratus acerba laborum,
190. Reddidit, et talem cerni permisit Olympo.
 En manus ipsa Dei violenta in verbera pendens
 Erigitur, dextraeque dehinc impressio plantae
 Tempora deculcat maculosi prona Draconis.

Hercules postquam ad insulam extremi occidentis pervenit, iter fecit in terram longissime in aliam regionem proiectam, in Hyperboreorum terram ad Hesperides, ut mala aurea deportaret. Hoc mandatum eo difficilius erat exsequi, quia Hercules ignarus, quo tenderet, post varias demum pervagationes certior factus est, Nereum posse viam docere. Adiit cogitque eum dolo, ut sibi Hesperidum terram indicaret. Quo facto omnes fere terras orientalis orbis pervagabatur et per Caucasum denique in terram Hyperboreorum ad Atlantem pervenit. Sic fere projectionem illam praeclarissimam Pherecydes ap. Schol. Apoll. Rh. IV, 1396. et Apoll. l. a. 11. narrat. Alii Hesperides Austroafricum versus habitare referunt, contra quos Apollodorus dicit: *ταῦτα δὲ (μῆλα) ἦν οὐχ, ὡς τινες εἶπον, ἐν Αἰβύη, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ Ἀτλαντος ἐν Ὑπερβορείοις.* Hoc satis ambigue et contra vulgarem opinionem dictum est. Hyperborei enim longissime septentrionem versus, Atlas occidentem versus habitare existimabantur. Sed mittamus Hyperboreos, Hesperides indagemus. Primus aureorum malorum meminit Hesiodus Th. 335, quae ab terribili dracone *πείρασιν ἐν μεγάλοις* custodiuntur. Idem dicit Soph. Trach. 1102. *ἐπ' ἐσχάτοις τόποις.* Idem Hesiodus dicit Atlantem coelum tenere *πείρασιν ἐν γαίης*, quae verba explicat his *πρόπαρ Ἑσπερίδων λιγυρόνων.* Unde apparet, poetas noluisse cogitationes auditorum in certum spatium cogere. Si non perperam Avieni verba intelligo Quae cedunt medii longe secreta diei Hesperidum venisse locos sedem Hesperidum indicare debent. Hoc si est, nihil aliud significare possunt, nisi terram non multum solis meridiani habentem h. e. septentrionalem. Hic locus fugit Muellerum Prolegg. ad Mytholog. p. 420. Funckius p. 33. verba ita intelligit, quasi poeta Herculeum tempore meridiano ad Hesperides venisse dicat.

De ratione, qua heros mala nanciscebatur, duplex erat fama. Alii Herculeum auctoritate Promethei, quem liberaverat, permotum Atlanti persuasisse dicunt, ut pro se mala decerperet, ipsum interim pro eo coelum tenere velle, *ἐγὼι δέ, ἰνquit Apollodorus, οὐ παρὰ Ἀτλαντος αὐτὰ λαβεῖν, ἀλλὰ αὐτὸν δρέψασθαι τὰ μῆλα κτείναντα τὸν φρουροῦντα ὄφιν.* Simpliciore fabulam primus, quod sciam, Panyasis dedit et praeter cetera uberissime caedem draconis descripsit, quem Hercules clavo instuctus leoninaque pelle indutus

interemit. Huc trahi potest Fr. III. Contra Vogelium, qui p. 52. draconis inter sidera relati auctorem nominat Panyasim, cf. Mueller. Prolegg. p. 200.

Quot et quanta pericula heros apud Panyasim in hac expeditione subierit, nescimus: sed si Pherecydem Apollodorumque sequimur, qui Herculem Libya, Aegypto, Asia percursa Rhodum attigisse, Arabiam pervasisse tradunt: huc referre possumus quattuor fragmenta, quae sequuntur.

Fr. XII.

Athen. IV. p. 172. D.

Πεμμάτων δὲ προῖόν φησι μνημονεῦσαι Πανίαςιν Σέλευκος ἐν οἷς περὶ τῆς παρ' Αἰγυπτίους ἀνθρωποθύσιας διηγείται, πολλὰ μὲν ἐπιθεῖναι λέγων πέμματα, πολλὰς δὲ νοσσάδας ὄρνις· προτέρου Σησιχόρου ἢ Ἰβόκου ἐν Ἀθλοῖς ἐπιγραφόμενοις εἰρηκότος.

Pherecydes et imprimis Apollodorus praeter cetera, quae Hercules in profectioe ad Hesperides gesserit, hoc referunt, Herculem in Aegyptum ad Busirim venisse, qui hospites immolare solitus fuerit, ipsum autem iam ad aras protactum vinculis discerptis Busirim eiusque adiutores necasse. Haec immolatio a Panyaside fusius tractata esse creditur. Res est dubia. Nimium affirmat Bodius. De Hercule ad immolandum destinato cf. etiam Herod. II, 45. De popanis cf. Lobeck. Aglaoph. II. p. 1060. Hasii Palaeologum inspicere non potui. De pullo- rum gallinaceorum usu in sacris faciendis nescio ad quem provocem. Vocabulum νοσσάς fortasse hoc loco primum legitur. Seleuci verba, quae is ex Panyaside affert, in versum coegerunt Schneidewinus in Ibyc. p. 43. Panyasidis versum redintegramus in hanc speciem: πέμματα πόλλ' ἐπέθηκε φέρων καὶ νοσσάδας ὄρνις. (Ὅρνις scripsi cum Steph. Cod. C., Eust. p. 228, 24. cl. Schaeff. Greg. Cor. p. 476. Vulgo ὄρνεις.) et Funckius p. 63. sed sine ulla confidentia: πέμματα πόλλ' ἐπιθεῖς, πολλὰς ἰδὲ (!) νοσσάδας ὄρνεις.

Fr. XIII.

Apollod. Bib. III, 13, 4.

Ἄδωνις δὲ ἐτι παῖς ὢν Ἀρτέμιδος χόλω πληγῆς ἐν θήραις ὑπὸ σὺς ἀπέθανεν. Ἡσίοδος δὲ αὐτὸν Φοῖνικος καὶ Ἀλφρεσιβοίας λέγει· Πανίαςσις (codd. Heyn.) δὲ φησι Θόαντος (corr. Θεάαντος) βασιλέως Ἀσσυρίων, ὃς ἔσχε θυγατέρα Σύρναν. αὐτὴ κατὰ μῆνιν Ἀφροδίτης (οὗ γὰρ αὐτὴν εἶμα) ἴσχει τοῦ πατρὸς ἔρωτα· καὶ συνεργὸν λαβοῦσα τὴν τροφὸν ἀγροῦντι τῷ πατρὶ νίκτας δώδεκα συνενάσθη. Ὁ δὲ ὡς ἤσθετο σπασάμενος ξίφος ἔδωκεν αὐτὴν· ἢ δὲ περικατάλαμβανομένη θεοῖς ἤξετο ἀφανῆς γενέσθαι. Θεοὶ δὲ κατοικεῖραντες αὐτὴν εἰς δένδρον μετέλλαξαν, ὃ καλοῦσι σύρναν. Δεκαμηναίῳ δὲ ὕστερον χρόνῳ τοῦ δένδρον ἡγέμενος γεννηθῆναι τὸν λεγόμενον Ἄδωνιν, ὃν Ἀφροδίτη διὰ καλλὸς ἐτι νήπιον, κρύφα θεῶν, εἰς λάρακα κρύψασα Περσεφόνη παρίστατο. Ἐκείνη δὲ, ὡς ἐθεάσατο, οὐκ ἀπεδίδον. Κρίσεως δὲ ἐπὶ Διὸς γενομένης εἰς μοῖρας διηρέθη ὃ ἐνιαυτός· καὶ μίαν μὲν παρ' ἑαυτῆς μένειν τὸν Ἄδωνιν, μίαν δὲ παρὰ Περσεφόνη προσέταξε, τὴν δὲ ἕτεραν παρὰ Ἀφροδίτη. Ὁ δὲ Ἄδωνις ταύτη προσέειπε καὶ τὴν ἰδίαν μοῖραν.

De tota hac narratione nihil ad Panyasim videtur referendum esse nisi Adonidis parentes. Aliter iudicant Funckius et Duebnerus, qui omnia illa ex Panyasidis carmine petita esse in In-

dice pluribus locis significavit. Uberius rem eandem narrat Antoninus Liberalis c. 34. sed sine Panyasidis nomine. Heynius ad Apollod. p. 327. Ex hoc poeta, inquit, petita esse arbitror ea, quae schol. Lycoph. 829. de Myrrha [i. e. Smyrna: *Μύρρα* (Aeolic. Athen. XV. p. 688. C.) δὲ *Θείαντος θυγάτηρ κελ.*] narrat eumque sequitur ipse Lycophron eo loco.

De Adonidis parentibus magna inter veteres scriptores dissensio est. Eosdem Apollodorus l. a. 3. nominat Cinyram et Metharmen. Cf. Galli Nott. p. 78 sq. Koch. ad Anton. Lib. p. 277 sq. Apud Apollodorum codd. pro *Θείαντος* exhibent *Θόαντος*. Emendavit Munker. ad Hygin. fab. 58.: quam emendationem iam praeripuit Meursius Cypr. II. c. 9. et utroque ignaro P. Leopard. Emend. lib. XX. c. 22. Vid. Koch. l. a. Corruptum est nomen etiam ap. Probum ad Virg. Ecl. X, 18.: Adonis, ut Hesiodus ait, Phoenicis et Alphebiboeae; Agenoris Choantis, qui Syriam Arabiamque tenuit imperio, ut Antimachus ait: regnavit in Cypro: quod scholium etiam aliis in rebus perturbatum est. Patronymicum eiusdem nominis in cod. Sylb. Oppian. Hal. III, 403. et in contextu et in schol. perperam scriptum est *Θναντίδος*. Sed a plerisque dubitatum est, num id quod Apollodorus referat, petatum sit ex Heraclea. Heynium, qui sine dubio propter nomen Smyrnae de Ionicis carmine cogitat, secuti sunt Muellerus, Ecksteinus. Et confitendum est non intelligi, quomodo id ad Herculem pertineat. Si erat in Heraclea, non facile alio loco commemorari poterat, nisi quo Hercules Asiam percurrens describebatur. De habitatione parentum Adonidis Apoll. II, 13, 4. dicit, Cinyram ex Assyria in Cyprum se contulisse ibique Cypriorum regis filiam duxisse, ex qua Adonim genuisse. Pertinet igitur fragmentum aut ad Assyriam, aut id quod potius crediderim, ad Cyprum. Quod Bodius II, I. p. 87. dicit: Panyaside auctore Adonidis patriam fuisse Syriam falsum est. Verum idem dicit h. e. non plus quam inest in Fragmento, I. p. 509. iis exceptis, quae de Hercule adiecit.

Fr. XIV.

Hesych. v. *Ῥοίην*. (Phav. Lexic.).

Ῥοίην τὸν Ἄδωνιν, Πανύσις.

Forma nominis singularis est. Rem sic expedito. Idem Adonis appellatur ab Hesychio *Ἀβώβας*, ὁ Ἄδωνις ἐπὶ Περσείων h. e. *Ἀβάας*, unde est forma ionica *Ῥοίης*. Simili modo *Ἀδώνσος* appellatur *Υἷς*. Cf. Hesych. v. *Τύης* i. e. *Υἷς*. Schol. Arat. Phaen. 172. Hoc nomen Panyasis videtur in locum illius substituisse. Conferri potest quod traditur in Etym. M. 117, 33. *Ἀῶος, ποταμὸς τῆς Κύπρου. Ἀῶ γὰρ ὁ Ἄδωνις ὠνομάζετο. καὶ ἀπ' αὐτοῦ οἱ Κύπρον βασιλεύσαντες. Ζωίλος δὲ ὁ Κεδρασεὺς καὶ αὐτὸν ἀπὸ τῆς ἑαυτοῦ μητρὸς κληθῆναι τὴν γὰρ Θεϊάντος μητέρα οὐ Σμόρναν, ἀλλ' Ἀῶαν κελούσι. Φιλίας δὲ πρῶτον βασιλεὺς Ἀῶον, Ῥοῦς ὄντα καὶ Κεφάλου.* Longius in explicando vix licet progredi. Muellerus propter hoc fragmentum non remotus est ab opinione, id quod schol. Theocr. V, 21. (Vid. Leutsch. ad Zenob. V, 47. Paroemiogr. I. p. 140.) tradit, Herculem noluisse Adonim pro deo credere, petatum esse a Panyaside. Quod Muellerus veri simile esse opinatus est, id pro ipso vero vendunt Bodius p. 509. Duentzer. p. 94. Funckius nimius est in explicando et putat nominativum vocis *Ῥοίην*

esse *Ἡοίη* et ita quidem, ut Adonim a Panyaside opinetur significatum esse non solum iuvenem, sed etiam virginem. De veneratione Adonidis vid. Bod. II, 1. p. 86. sqq.

Fr. XV.

Steph. Byzant. v. *Τρεμίλη*.

Τρεμίλη ἢ *Λυκία* ἐκαλεῖτο οὕτως, οἱ κατοικοῦντες *Τρεμίλους* ἀπὸ *Τρεμίλου*, ὡς *Πανύσιος*.
 Ἐνθα δ' ἔναιε μέγας *Τρεμίλος*, καὶ ἔγχευ θύγατρα,
 νύμφην Ὠγγίην, ἣν *Πραξιδίην* καλέονσι,
 Σίμβρον ἐπ' ἀργυρέῳ, ποταμῷ παραδινήντι.
 τῆς δ' ὄλοιοὶ παῖδες *Τλώος*, *Ξάνθος*, *Πίναρος* τε
 5. καὶ *Κράγος*, ὃς κρατέων πάσας λήϊε' ἀρούρας.

Ἀλέξανδρος δὲ τελευτήσας (vid. Holsten. not.) τούτους δὲ τοὺς *Τρεμίλους* (— λέας Cod. Vratisl.) *Λυκίους Βελλεροφόντης* μετανόμασεν. Ἐκαταῖος *Τρεμίλους* αὐτοὺς καλεῖ.

Unde Lycia, quae sit prius Tremila appellata, nomen duxerit, quodque nomen incolae habuerint alii aliter tradunt. Praeter Stephanum cf. Anton. Lib. c. 35. cum notis Munck. p. 292. Koch., Paus. I, 19, 4. (3.) et quos ibi indicavit Walz. Apud Panyasim nomen accepit a Tremilo, antiquo stirpis Tremilensis auctore, cuius filia eademque uxor nympha Ogygia erat, quae Praxidice appellabatur. Haec nescio num apud alios quoque inveniatur. Ogygi filiarum nullam scio Ogygiam. Suidas v. *Πραξιδίην* auctore Mnasea Praxidicen appellat sororem uxoremque Soteris et sic pergit: *Λιονόσιος* δὲ ἐν κρίσεισιν Ὠγγίον θυγατέρας Ἀλαλχομένειαν, *Θελξίνειαν*, *Αἰλίδα*, ὃς ὕστερον *Πραξιδικίας* ὀνομασθήσεται. Filii Tremili et Ogygiae fuisse videntur heroes gentis Lyciae, quos poeta Halicarnasseus ex fabulis Lyciae, suae patriae vicinae, sine dubio cognovit. Nam eorum nomina cohaerent cum montibus et urbibus Lyciae. Vid. Steph. *Τλώος*, πόλις *Λυκίας* ἀπὸ *Τλώ* τοῦ *Τρεμίλου* (sic) καὶ *Πραξιδικίης* νύμφης; *Ξάνθος*, πόλις *Λυκίας*; *Πίναρα*, πόλις μεγίστη ὑπερκρινένη τῷ *Κράγῳ* ὄρει τῆς *Κιλικίας* Vid. interprett.; *Κράγος*, ὄρος *Λυκίας* ... ἀπὸ *Κράγου* τοῦ *Τρεμίλου* (sic) υἱοῦ, μητρὸς δὲ *Πραξιδικίης* νύμφης. Funckius contra p. 58. opinatur haec nomina a Panyaside ficta esse. Quid de inventione nominum, quae apud epicis poetas legantur, statuendum sit, disci potest ex O. Muelleri Prolegg. p. 275. 285 sqq., 348 sqq. et ex Nitschii Annot. ad Od. II, 386. Vol. I. p. 116 sq.

v. 1. ἔθα Cod. Thom. d. Pined. ἔνθα δ' ἔρρεε μ. *Τρεμίλος* ἄγει με θύγ. Cod. Vratisl. Si Funckius p. 54. ἔγχευ interpretatur nupserat et ob hanc causam pro καὶ scribi vult ὅς qui nupserat, vereor, ne versum non bene perspexerit. Sententia est: Ibi habitabat Tremilus et duxit (vel potius concubuit Od. I, 36.?) filiam.

v. 3. *Σίμβρον* Cod. Vratisl. Conferri possunt *ὀμβριμόθνημος*, *τερψίμβροτος*, *ἄμβροτος*, *Στησίμβροτος*, *ἄμβροσος*, *Θίμβρων*, *θμβρός*. *Σίβρον* Vulg. Thom. de Pinedo: Lege *Σίβρον* tanquam ἀπὸ τοῦ *Σίβρος* ... quem Strab. XIV. *Σίβρον* vocat.

ἐπ' ἀργυρέῳ. Exemplum prorsus simile non habeo in promptu, sed conferri potest Hes. Th. 791. *δίνης ἀργυρέης εἰλιγμένος* (Ὠκεανός), Mosch. II, 53. *ἀργυρέος Νείλου ῥοός*.

παραδινήντι] Libri παρὰ δ. Iac. Gronov. in Var. Lect. Vol. I. p. 582. Lips. dicit: Ex duobus postremis vocabulis unum componendum *παραδινήντι*. Recte. Nam

haec verba prae antecedentibus non novi quid significant, sed sunt in appositione: nam si illud esset, repeti praepositio posset illa quidem ἐπί, non alia quaedam. Cf. Hom. Il. XXIV, 614 sq. et alibi. In appositione autem non repetitur praepositio neque eadem neque alia, velut Il. II, 395 sq. κύμα ἀπὲρ ἐφ' ὑψηλῆ ... , προβλήτη σκοπέλω. Vox παραδινήεις propria est Panyasidis. Est quidem adiectivorum in δινήεις, δίνης, δινῆς exeuntium prior pars apud antiquos poetas nomen quoddam, ut ἀργυροδίνης, βαθυδινήεις, βαθυδίνης, βαθυδινῆς; sed apud posteriores etiam praepositio, cuius duo exempla afferunt editores Thesauri Stephaniani, περιδινήεις κίρκος ex Epigr. adesp. 128. Versatilis nassa, et περιδινήεις ex Callimacho. Est fragmentum 147. ed. Blomf., ubi editor: Etym. M. [49, 48.] τῶ περιδινήεντι Ἀκμονίδην ἔβαλεν. Corrige, ut supra editum [τῶ περιδινήεντι Ἀκμονίδην ἔβαλεν]. In eandem sententiam disputat Funckius p. 55. Aliter Duentzerus p. 94.

v. 4. τῆς δ' ὀλοοὶ παῖδες. Cur τῆς, non τοῦ? Nescio an explicandi causa huc transferendum sit quod de Lyciis Herodotus I, 173. tradit: (Οἱ Λύκιοι νόμοισι δὲ τὰ μὲν Κρητικοῖσι, τὰ δὲ Καρικοῖσι χρέωνται. ἐν δὲ τῷδε ἴδιον νενομίσασιν καὶ οὐδαμοῖσι ἄλλοισι συμφέρονται ἀνθρώπων· καλεοῦσι ἀπὸ τῶν μητέρων ἐωντοῦς καὶ οὐκ ἀπὸ τῶν πατέρων. εἰρομένου δ' ἐτέρου τὸν πλησίον, τίς εἴη, καταλέξει ἐωντὸν μητρόθεν, καὶ τῆς μητρὸς ἀνανεμύεται τὰς μητέρας. Muellere suspicatur Panyasim in versibus proxime sequentibus narrasse ab Hercule Tremili filios occisos esse.

Τιμῶς Cod. Vratisl. falso. Vid. Steph. Byz. v. Τιμῶς. — Codd. Paris. duo τιμῶς ξανθός τε πίναρος. Sed v. Strabonem XIV, p. 665, 980. B. C. DUEBN.

Ex libro tertio duo versus afferuntur de vino et unus de Bacchi nutrice. Itaque quidquid ad convivium referri potest, coniungere volumus, quamquam ex conditione fragmentorum apparet, non omnia ea posse ad unum idemque convivium referri. Certe dubitari potest de coniunctione fragmentorum XVI—XX. Qua occasione in Panyasidis carmine Hercules convivio interfuerit, nescimus. O. Muellere Dor. II, p. 473. opinatur, Panyasim esse Stesichorum imitatum, apud quem (Athen. XI. p. 499. A.) Pholus Centaurus Herculem hospitio excepit. Idem refert Apollodorus l. a. 5, 4. et in Theocr. Id. VII, 149 sqq. praeter vinum, quod Ulixes Polyphemo gustandum dedit, vinum, quod apud Pholum Herculi Chiron apposuit, his verbis commemoratur:

Ἄρά γέ πα τοῖόνδε Φόλω κατὰ λάϊνον ἄντρον
 κρητῆρ' Ἡρακλῆϊ γέρον ἐστάσατο Χείρων;
 Ἄρά γέ πα τῆρον τὸν ποιμένα τὸν ποτ' Ἀνάτω
 τὸν κρατερὸν Πολύφαιμον, ὃς ὄρεσι νῆας ἔβαλλε κτλ.

Ad quos versus Scholiastae haec annotant: Φόλος ὄνομα Κενταύρου, ᾧ ἐπιξενωθεὶς Ἡρακλῆς οἶνον ἐπιτε καλὸν ἐκ Διονύσου δοθέντα. Συνῆν δὲ αὐτῶ καὶ Χείρων. — ὑφ' οὗ (ὡν Vatic. 4.) ξενισθέντα τὸν Ἡρακλῆα φασὶ πολλοί. Ὁ μὲντοι οἶνος ὁ δοθεὶς ἐπὶ Διονύσου χαριστήριον κτλ. Quem ad modum Theocritus ad notissimum illum Ulixes ad Polyphemum adventum respicit: ita sine dubio id quod dicit de convivis Hercule et Pholo cum Chirone ad convivium certo quodam carmine celebratum spectat, quod auditores statim recordabantur. Theocriti autem locus diversus est a Stesichoro et Apollodoro: nam apud hos Chiron non interest convivio. Neque ad Panyasim provocare possis, nisi plura incerta pro certis sumpseris, quamvis tibi

obrepat cogitatio, praesertim cum fragmentum XIX. ex eodem libro tertio allatum nullo negotio cum Scholiastarum Theocriteorum verbis consociari possit, etiam Panyasim in iis multis fuisse, de quibus Scholiasta dicit. Sed sit convivium Pholi, tum referas cum Apollodoro ad venationem Erymanthii apri, quamquam neque ille labor apud Stesichorum cum Pholi hospitio coniunctus est, neque venatio illa cum Pholi hospitio commemoratur apud Hecataeum, qui primus, ut videtur, apri illius meminit. Vid. Vogel. p. 36. Funckius sine ullo testimonio coniectatur, Fragmenta XVI—XIX. ex descriptione epularum esse, quae expeditionibus contra Cycnum et Aegimium antecesserint, et fragmenta XX. XXI. cum nuptiis Pirithoi et Hippodamiae cohaerere, quae tam inoptabilem habuerint exitum, ut bellum Centaurorum et Lapitharum inde sequeretur. Consentit Ecksteinus. Sed neque unius neque alterius belli in reliquiis Panyasidis ullum vestigium observari potest.

Fr. XVI.

Athen. XI. 498. D.

Πανύσις τρίτῳ Ἡρακλείας φησί

Τοῦ κεράσας κρητῆρα μέγαν χρυσοῖο φαινόν,

σκόπφους αἰνύμενος θαμέας ποτὸν ἤδῶν ἐπιγεν.

Athenaeus ib. A. Ἡσίοδος, inquit, σὺν τῷ π σκόπφον λέγει. σκόπφους habet cod. Laur. (B.) Sed dubitatur, etiam si σκόπφος pronuntiatum sit, num ita scribi oporteat. Cf. Passov. Lex. Schaeef. ad Theogn. 1057. De his duobus versibus mirum tradit Ecksteinus.

Fr. XVII.

Stob. Flor. Tit. XVIII, 22. Athen. II, 37. A. Πανύσις δὲ λέγει vv. 12—19. except. v. 16. Suid. v. οἶνος. Πανύσις vv. 12. 13.

Πανύσιδος. (Sic Frob. Παννασσίδου Trinc.)

Ξεῖν' ἄγε δὴ καὶ πῖν'· ἀρετὴ νύ τις ἔστι καὶ αὐτῆ,

ὅς κ' ἀνδρῶν πολὺ πλείστον ἐν εἰλαπίνῃ μέθῃ πῖνῃ

εὐ καὶ ἐπισταμενῶς, ἅμα τ' ἄλλον φῶτα κελεύῃ.

Ἴσον θ' ὅστ' ἐν δαιτὶ καὶ ἐν πολέμῳ θοδὸς ἀνῆρ

5. ὁσμίνας διέπων ταλαπειθέας, ἐνθα τε παῦροι

θαρσαλέοι τελέθουσι μένουσί τε θοῦρον Ἄρηα —

τοῦ μὲν ἐγὼ θείμην ἴσον κλέος ὅστ' ἐνὶ δαιτὶ

τέρηται παρεῶν, ἅμα τ' ἄλλον λαὸν ἀνώγη.

οὐ γὰρ μοι ζῶειν γε δοκεῖ βροτός, οὐδὲ βιῶναι

10. ἀνθρώπιον βίον ταλασίφρονος, ὅστις ἀπ' οἶνον

θνητὸν ἐρητύσας πίνει πότον ἄλλ' ἐνεόφρων.

οἶνος γὰρ πνρὶ ἴσον ἐπιχθονίοισιν ὄνειρα

ἔσθλόν, ἀλεξίκακον, πάσης συνοπηδὸν αἰοιδῆς.

ἐν μὲν γὰρ θαλίῃ ἱερὸν μέρος, ἀγλαίης τε,

15. ἐν δὲ χοροῖσι τῆς, ἐν δὲ ἡμερῆς φιλότιτος, ἐν δὲ γὰρ μὲν θήρης καὶ θυροσύνης ἀλεγεινῆς. τῷ σε χορῆ παρὰ δαυτὶ δεδεγμένον εὐφροσι θυμῷ πίνειν, μηδὲ βορῆ κεκακομένον ἤντε γῦτα ἤσθαι πλημύροντα λελασμένον εὐφροσυνάων.

Totus locus deest in A. Paris., optimo quidem codice, sed male conservato, de quo cf. Gaisf. Stob. Vol. I. p. V. Vol. IV. p. 353 sqq.

v. 1. *νύ τις* Codd. Leid. (Voss.), Mosq. (Arsen.) Paris B. m. s. Steph. — *νύ om.* Trinc. *δέ τις* vulgo.

v. 3. *κελεύει*, Voss. Trinc. Supplendum est *πίνειν*.

v. 4. *ἴσον* — *ἀνώγη*. Constructio perturbata, quam ob causam post Ἄρηα signum abrupti sermonis posui. Nexus sententiarum hic est: Bibe: nempe virtus quaedam etiam haec est, si quis forte prudenter bibat et aequam gloriam iudicaverim, si quis convivio atque si quis bello delectetur.

ὅς Voss. Paris. N. Trinc. — *θεός* Paris. B. m. pr. Trinc.

v. 5. *ἐνθα τε* Trinc. H. Steph. Vid. Fr. XX, 4. *ἐνθα δέ* Vulg. *ἐνθα γε* Brunck. in An.

v. 7. *τοῦ μὲν*. Particula *μὲν* ad interruptae constructionis restitutionem necessaria videtur: Huius, inquam (*μὲν*), gloriam velim vel possim aequam iudicare. — *τοῦ κεν* Brunck. Gaisford. Funck.

v. 8. *ἀνώγει* Voss.

v. 9. *οὐδέ* Trinc. Gesn. H. Steph. *ἤδ* Brunck.

v. 11. *ἀλλ' ἐνεόφρων* em. Valcken. etiam recepta a Duebnero; *κενόφρων* coniect. Schaeff. in Gnom.; *ἄλλο νεόφρων* vulgo, quod si esset Graecum nomen appellativum, nihil aliud significare posset, nisi *νεωστὶ φρονῶν*. Passovius, qui *ἐνεόφρων* pro Panyasideo vocabulo habuit, (ut Iacobitz.) etiam *νεόφρων* recepit in lexicon suum, sed sine auctoris nomine, et interpretatur Kindisch, jugendlich gesinnt. Hanc posteriorem interpretationem suam etiam Funckius fecit. Sed si alterutra teneri posset, prior deberet: nam notionem stulti tota sententia flagitat.

v. 12 — 19. praeter v. 16. etiam apud Athenaeum et vv. 12. 13. apud Suidam exstant. v. 12. Athen. cod. Laur. (B.) habet *οἶνον*, et duo Paris. BC om. *γάρ*. — *πυρὶ ἴσον*. Simile est illud Eratosth. apud Athen. l. a. 36. *οἶνός τοι πυρὶ ἴσον ἔχει μένος*.

v. 13. *ἐσθλὸν δ'* Suid. DIND. *πάση συνοπηδὸν ἀνίη* [—]. Vid. XVIII, 4. *ἀνίας* [—] Athen. et Suid.; *π. σ. ἀνίη* (!) Hi. Wolf. ad Suid., ut sit utilitati; *πάση σ. ἀοιδῆ* Valcken. probante Iacobus ad Anth. Gr. III. p. 670. Sed utramque, inquit idem, lectionem consiliare licet, scribendo: *πάση συνοπ. ἀδείη*: quod vinum aerumnis et timore, quo animus cruciatur, exsolvit securitatemque tribuit. Diphil. ap. Athen. L. II. p. 35. D. Bacchum laudat: *ὅς τὸν ταπεινὸν μέγα φρονεῖν ποιεῖ μόνος* .. *τὸν τ' ἀσθενῆ τολμᾶν τι, τὸν δειλὸν θρασεῖν*.

v. 14. *ἐν μὲν* Casaub. c. Dalech. et deinde iterum *ἐν δέ* SCHWEIGH. *ἐκ μὲν* Stob. Cod. Paris. B. — pro *ἐσθλὸν* Athen. *ἐσθλόν*, per se non improbabile: sed cum Stobaeus in univ. meliores habeat scripturas, eum potius, quantum fieri potest, sequi debemus.

v. 15. χοροτυπίης Athen. Cod. Laur. B. duo Pariss. CD.

v. 16. γε μὲν H. Steph. Lect. Crisp. τε μὲν vulgo. Grotius dicit: Qui heic in vulgatis sequitur versus Ἐν δὲ τε μὲν κτλ. aut aliunde infartus est aut a sciolo adscriptus. Neque apud Athenaeum, ubi idem hic locus citatur, quicquam eius apparet. Recentiores versum eiecerunt. Non consentio. Primum enim sciolo nescio quis non facile talem versum scripserit; deinde lubricum atque anceps est, aliquid damnare, quod non bene in partem quandam eamque curtam convenire videtur. In totum fortasse potuit convenire. Nexum sententiarum puto eum posse aliquo modo invenire, a quo hic versus non plane abhorreat. Convivator ad bibendum hospitem suum invitat, quem Herculeum fuisse cogitare licet. Hercules autem, si Apollodorum sequimur, a Pholo ante venationem Erymanthii apri hospitaliter exceptus est. Propter hunc laborem Hercules tristis moestusque erat. Convivator, ut hospitis animum hilaret, bibere eum iubet, cum in vino non solum laetitiae augendae vis insit, sed etiam tristitiae depellendae (ὄνειαρ ἐσθλόν, ἀλεξίκακον). Hanc universalem sententiam per singulas partes explanat et ita quidem, ut illud ἐσθλόν pertineat ad vv. 14. 15., hoc ἀλεξίκακον ad v. 16. Proximum erat, quod pro aliqua miseria convivator nominabat eam, qua tum Hercules premebatur. Certe v. 16. antecedentibus oppositum esse docent particulae γέ μὲν, quae vim adversativam exercent. Cf. II. II, 703. 709. XI, 813. Od. IV, 195. — δήρης pro θήρης habent H. Steph. Lect. Crisp.

v. 17. τῶ δε Ath. cod. Laur. — δεδεμένον Athen. codd. Laurent., duo Pariss. (BCD). δεδεμένον Ath. edd. princ. Casaub. pr., quod Valckenaerius iniuria in Stobaeum recipi vult.

v. 18. βορῆς κεκορημένον Athen. quod omnibus recentioribus probatum est. H. Stephanus edidit βορῆ κεκακωμένον. Sed vereor, ut haec eligendi ratio probari possit. Athenaei scripturae ἀνίη pro αἰοιδῆς, ἐρατόν pro ἱερόν, δεδεμένον pro δεδεγμένον, κεκορημένον pro κεκακωμένον, παῖδα pro γῦπα emendatricem manum redolent. Certius igitur duco, quamdiu fieri possit, unum auctorem sequi. βορῆ κεκακ. cum emphasi quadam est nimio cibo deformatum; ut quis inhabilis et tardus fiat et quodammodo se loco non possit movere, vulturis instar, qui ob nimiam dapem avolare nequeat. Alterum participium πλημύροντα explicat verba βορῆ κεκακωμένον et ad verba βορῆ κεκ. ἦσθαι πλ. coniuncta pertinet λελασμένον εἶφορ. De participiis ἀσυνδέτως coniunctis vid. Kuehner. Gr. gr. ampl. §. 676, 2. Kuehner citat Naegelsbach. excurs. XV. ad II. — pro voce γῦπα habet Athen. παῖδα. Ad hunc versum Funckius haec adnotat: γύψ imago voracitatis Athen. X, 1. p. 411. F. Schol. Aristoph. Av. 567. Eustath. Hom. Od. T. I. p. 241., unde ipsi Herculi famelico vultur tanquam symbolum additus. Cfr. Heffter die Götterd. auf Rhod. p. 21.

v. 19. λελησμένον Athen. Vid. Heyn. ad Hom. Tom. V. p. 155. et Funckium p. 41.

Fr. XVIII.

Athen. II. 37. B. Clem. Alex. Strom. VI. 2, 11. p. 264. Sylb. 742. Pott. Πανύσις γράφει. vv. 1. 5.

Καὶ πάλιν [Πανύσις].

Οἶνος δὲ θνήττοις θεῶν πάρα δῶρον ἄριστον,

- ἀγλαός, ᾧ πᾶσαι μὲν ἐφαρμόζουσιν αἰοδαί,
 πάντες δ' ὄρχηθμοί, πᾶσαι δ' ἔραται φιλόητες·
 πάσας δ' ἐκ κραδίας ἀνίας ἀνδρῶν ἀλαπάξει
 5. πινόμενος κατὰ μέτρον· ὑπὲρ μέτρον δὲ χειρείων.
- v. 1. οἶνος δέ edd. princ. Casaub. pr. δέ om. codd. Laurent. duo Pariss. (BCD.). μὲν
 H. Steph. δὴ Duentz. ὡς οἶνος θν. Clem. Alex.
- v. 3. ὄρχηθμοί H. Steph. Brunck. Dind. ap. Athen. et reliqui. ὄρχηθμοί codd. Gaisford.
 Illud verum. Exempla vid. ap. Lobeck. Phryn. p. 511. et ap. Funck. p. 41.
- v. 4. κραδίας H. Steph. et reliqui. κραδίας Athen. καρδίας Cod. Paris. ap. Duebn. καρδίας
 ἀνδρῶν ἀλαπάξει ἀνίας edidit Brunckius in An. meliore, ut Dind. ad Ath. iudicat, sono. De
 correptione ῑ vocis ἀνίας vid. Ruhnck. Ep. Cr. II. p. 276, ubi exempla sunt collecta.
- v. 5. κατὰ μέτρα Cod. Par. ap. Duebn. — ὑπέρμετρος tacite scripsit Muretus Var. Lect.
 VII. 12. a Barkero indicatus. DIND. in ed. Lips. ὑπέρμετρος Clem. Alex.

Fr. XIX.

Schol. Pind. Pyth. III, 177. Tom. II. p. 339. Boeckh.

Θυώνη τῇ Σεμέλῃ φησί· διωνυμία γὰρ ἐκέχρητο. εἰσὶ δὲ οἱ καὶ τὴν αὐτὴν Διώνην λέγουσιν
 . . . ἔνοι δὲ τὴν Θυώνην ἑτέραν τῆς Σεμέλης φασὶν εἶναι τροφὴν τοῦ Διονύσου, ὥσπερ Πανύα-
 σις ἐν τρίτῳ Ἡρακλείας·

Καὶ ᾗ ὁ μὲν ἐκ πόλοιο τροφοῦ θόρε ποσσὶ Θυώνης.

Vulgo pro ἐκ λέgebatur ἐν. Heynius ἐκ notavit e Cod. Gotting. et Scaliger posuit in libri sui
 margine. Vid. Boeckh. ad h. l. et Valcken. ad Ammon. p. 208. Vulgarem fabulam habet
 Apollodorus III, 5, 3. ὁ δὲ (Διονύσος) ἀναγαγὼν ἐξ Αἰδου τὴν μητέρα καὶ προσαγορεύσας Θυώ-
 νην, μετ' αὐτῆς εἰς οὐρανὸν ἀνήλθεν. Duplex nomen confirmatur Hom. h. in Bach. XXXIV,
 21. — καίρε Διώνσ' εἰρασιῶτα Σὺν μητρὶ Σεμέλῃ, ἣν περ καλέονσι Θυώνην. Aliter Panyasis,
 qui primus Thyonem non matrem Bacchi vocavit, sed nutricem. Secundum Valckenaerium
 secutus est Pherecydes, cuius Dionem apud Schol. II. XVIII, 486. inter Bacchi nutrices rela-
 tam Valckenaerius in Thyonem mutat. Certior Funckii coniectura videtur esse Thyenem,
 unam ex Hyadibus apud Hygin. Poet. Astron. III, 21. in Thyonem emendantis p. 43.

Si liceret de Panyasidis convivio ex Theocrito coniecturam fieri, hic versus petitus esset
 ex hymno, quem fortasse Chiron in Bacchi honorem inter epulas cecinisset, praesertim cum il-
 lud vinum, ut Scholiastae Theocriti referunt, Bacchi donum esset; adhortatio ad bibendum
 profecta esse posset a Pholo. Hoc vero si statueretur, statim etiam aliud statuendum esset,
 Panyasim hac quoque occasione vulgarem fabulam reliquisse. Sed haec omnia sunt in sola
 coniectura posita. Etiam multo incertius est, quo ultimum symposiacum fragmentum referatur:
 nam propter plures convivas, qui indicantur, ad idem convivium pertinere nullo modo potest.

Fr. XX. XXI.

Athen. II, 36. D.

Πανύασις δ' ὁ ἐποποιὸς τὴν μὲν πρώτην πόσιν ἀπονέμει Χάρισιν, Ὡραις καὶ Διονύσῳ, τὴν
 δὲ δευτέραν Ἀφροδίτῃ καὶ πάλιν Διονύσῳ, Ὑβρεὶ δὲ καὶ Ἄτῃ τὴν τρίτην.

Πρῶται μὲν Χάριτες τ' ἔλαχον καὶ εὐφρονες Ὠραι
μοῖραν καὶ Διώνυσος ἐρίβρομος, οἵπερ ἔτευξαν.
τοῖς δ' ἐπι Κυπρογένεια θεὰ λάχε καὶ Διώνυσος·
ἐνθα τε κάλλιστος πότος ἀνδράσι γίνεται οἶνον.

5. εἴ τις μὲν πίνει καὶ ἀπότροπος οἴκαδ' ἀπέλθοι
δαιτὸς ἀπὸ γλυκερῆς, οὐκ ἂν ποτε πῆματι κέρσαι·
ἀλλ' ὅτε τις μοίρης τριτάτης πρὸς μέτρον ἐλαύνει
πίνων ἀβλεμέως· τότε δ' Ὀβριος αἶσα καὶ Ἄτης
γίγνεται ἀργαλέη, κακὰ δ' ἀνθρώποισιν ὀπάζει.

10. ἀλλὰ πέπον, μέτρον γὰρ ἔχεις γλυκεροῖο ποτοῖο,
σιεῖγε παρὰ μνήστην ἄλοχον, κοίμιζε δ' ἑταίρους·
δεῖδια γὰρ τριτάτης μοίρης μελιθδέος οἶνον
πινομένης, μή σ' ὕβρις ἐνὶ φρεσὶ θυμὸν ἀέροση
ἐσθλοῖς ἐν ξενίοισι, κακῆν δὲ τίθησι τελευτήην.

15. ἀλλ' ἔπιθι καὶ παῦε πολὺν πότον - - - -
καὶ ἕξῃς περὶ ἀμέτρον οἶνον.

ἐκ γὰρ οἱ Ἄτης τε καὶ Ὀβριος αἶσα ὀπηδεῖ.

κατὰ τὸν Εὐριπίδην.

Hoc fragmentum pertinet ad finem alicuius convivii, ut tres primi versus docent. Libatum erat Gratiis cum Horis et Baccho: iterum libatum erat cum Baccho Veneri, h. e. prima et altera cratera exhausta erat a convivis. Tertius missus improbatur propter malum exitum, qui ex immodico vini usu solet sequi. Quid sibi velint duae tresve craterae demonstravit Osannus Symb. I. p. 99. sqq. 113. sq. qui etiam hoc Panyasidis fragmentum p. 115. sq. sub examen vocavit, et, postquam Muellerei opinionem de convivio a Pholo instituto praetermittendam esse iudicavit, in hunc fere modum disputat: Senioremem quendam convivam hospites dehortari ab immodico vini usu adhortarique convivatorem, ut mensam tolleret hospitesque dormitum mitteret, ne malus eventus sequeretur. Ad sententiam totius loci conferri potest Even. eleg. Anth. P. XI. 49. Br. Anal. XV. Vol. I. p. 166.

τὴν τρίτην] Post haec in VL [i. e. ed. princ. et Casaub. pr.] sequuntur illa κατὰ γὰρ τὸν Εὐριπίδην, omissis Panyasidis fragmentis, quae libro XIII. subiecta sunt in C. (Paris.) et epitomes codice Hoescheliano. Primus edidit Hoeschelius ad Ioannis Damasceni orationem (Aug. Vindel. 1588.) p. 85. DIND.

Πανύσας] Παννύσας C. (Paris.) Schweigh. deleto Πανύσας edidit φησὶ γοῦν. DIND.

v. 1. πρότην Hoesch. probante Schweigh. — εὐφρονες scribebatur ante Dindorf. Cf. Hom. h. in Apoll. Pyth. 16. αὐτὰρ εὐπλόκαμοι Χάριτες καὶ εὐφρονες Ὠραι.

v. 2. ἦνπερ Hoesch. probante Funckio.

v. 4. ἐνθα τε est relativum, quapropter punctum post Διώνυσος positum sustuli, contra plene interpunxi post οἶνον. Hoc modo carere possumus Schweighaeuseri coniectura v. 6. De relativo ἐνθα τε cf. Herm. h. in Vener. 59. Nitsch Annot. ad I, 50. — ποτός C. (Paris.) — γίνεται scribebatur et v. 9. ante Dind.

v. 5. μὲν πίνει emend. Schweigh. με πίοι C. γε πίοι cod. Hoesch.

- v. 6. *κύρσας* coniect. Schweigh., quam recepit Funckius. Sed vid. v. 4.
- v. 7. *ελαύνει* cod. Hoesch. *ελαύνειν* h. l. intransitive intelligendum est, ut Germanice dicitur: es treiben: progredi, procedere. Sententia est: Si quis procedat in bibendo ad faecem tertiae craterae —. Hic usus videtur epicis poetis insuetus esse. Vid. Lexica. Ab aliis tertia mistura non improbat. Vid. Osann. Symb. I. p. 114 sqq.
- v. 8. *ἀβλεμέως*. Hanc vocem solus, ut videtur, usurpavit Panyasis. Simile est *ἀβλεμές* ap. Nicandri Al. 81. ubi Schol. *ἀβλεμές δὲ ἀντὶ τοῦ ἀδρανές, ὡς ἀπὸ τοῦ βλεμεαίνω* (Hesych.). *ἀβλεμέως* in Etym. M. 3, 25. (Suid.) auctore Orione (Etym. Orion. 14, 21.) sic explicatur: *ἀφροντίστως παρὰ τὸ μέλειν ἀμελέως, καὶ ὑπερθέσει ἀμελέως καὶ πλεονασμῷ τοῦ βῆτα ἀβλεμέως*. Ad sententiam apta explicatio. Aliter Hesych. v. *ἀβλεμής*. Rostius in Lex. ampl. vertit: unenthaltssam, unmässig. — *τότε δ'*] De particula *δέ* in apodosi enuntiationis hypotheticae vid. Kuehneri Gr. ampl. §. 738., qui ad Naegelsbachii Excurs. XI. provocat.
- v. 9. *ἀργαλέη* scripsi. Editiones omnes *ἀργαλέα*. — *κατὰ C.* (Paris.). *κατὰ Cod. Hoesch.*
- v. 13. *ἀέρση* pro *ἀείρη*. Etym. M. 20, 46. *αἴρω, ὁ μέλλον ἀερώ, Αἰολικῶς ἀέρω*. Praeter Matth. Gr. Gr. v. *αἴρω*. Kuehner. Gr. Gr. §. 168. n. 2. vid. Ahrens. Dial. Aeol. §. 35. p. 131., quem cum Panyasidis versus fugerit etymologiae causa fut. *ἀέρω* a Grammaticis fictum esse iudicat. — *σε ὕβρις θυμὸν ἀέρση*, ne insolentia, intemperantia animum tuum efferat, excitet, corripiat. De constructione quae dicitur *σχῆμα καθ' ὅλον καὶ μέρος* vid. Kuehner. Gr. §. 564.
- v. 14. Sic lenissima mutatione scripsi: metuo enim, si tertia mellei vini cratera bibitur, ne insolentia animum tuum in honestis lautius sive epulis hospitalibus excitet: malum autem ponit sive facit exitum. De ratione enuntiatorum nihil dicendum est. Hic usus apud Graecos, epicis potissimum poetas, satis frequens est. Libri habent: *ἐσθλοῖς ἐν ξενίοισι κακὴν δ'* [deest. ap. Schweigh.] *ἐπιθήσει τελετήν*. Schweigh. edidit *κακὴν θήσει*, quem secutus est Gaisfordius. Iacobsius coniecit ad Anth. Palat. III. p. 667. *ἐσθλοῖσιν ξενίοισι κακὴν ἐπιθεῖσα τελετήν*, quem secutus est Dindorf. *ἐσθλοῖσι ξ. κτλ.* probante Osannio, cui tamen magis placet *ἐσθλοῖσι ξενίοισι*. Alteram Dindorfius hanc proposuit coniecturam: *ἐσθλοῖσιν δὲ (s. τε) κακὴν ἐπιθή (s. ἐπιθήσει) ξενίοισι τελετήν*. Funckius scribendum censet: *ἐσθλοῖς τε ξενίοισι κακὴν ἐπιθήσει τελ.* quod recepit Duentzerus. Duebnerus mira emendatione utens edidit: *ἐσθλοῖσι ξενίοισι κακὴν δ' ἐπιθήσει τελετήν*.
- v. 15. Sic libri. Bene. Nam repetitur adhortatio abeundi v. 11. Neque in metro (Od. XII, 209. *ἐπὶ κατόν* cf. Nitsch. ad l.), neque in hystero-logia (Nitsch. Annot. ad IV, 208.) quidquam inesse videtur, quod offendant. Prius sine dubio Meinekium movit, ut nescio quo loco proponeret: *ἀλλὰ πιθού*, quam coniecturam Dindorfius recepit et Funckius et Duebnerus. Osannus non necessariam iudicat. Scripturam librorum pro Meinekiana coniectura habuit Duentzerus. — Cod. Par. *ποτόν* ap. Duebn.
- v. 16. Hic versus corruptus esse videtur: nam *ἐκ* quid sibi velit non intelligo. Hiatus non offendor. Vid. Spitzn. Vers. heroic. p. 147. qui praeter cetera exempla hoc habet: II, XVII, 196. *παυδί ὄπασσεν*, ubi in eadem versus sede hiatus invenitur ante verbum eiusdem radicis. Funckium video secutum coniecturam Naekii, qui mutavit *ἐκ* in *καί* et *αἶσα* in *αἶσ'* *ἄμ'*. Utrumque recepit Duentzerus. Probat Duebnerus p. II. Ad ipsum locum notaverat

haec: Postremo versu non exputo quid sibi velit praepositio ἐκ: nam Ἄρης καὶ Ὑβριος cum αἶσα iungenda sunt, ut v. 8., et ἐξοπηδεῖν vereor ut formari unquam potuerit. Etiam hiatus αἶσα δπηδεῖ valde displicet.

Restat unus ex iussis laboribus, ad quem per ambages trahi possunt tria, quae sequuntur, fragmenta.

Fr. XXII.

Apollod. Bibl. I, 5, 2.

Τριπτόλεμῳ δὲ πρεσβυτέρῳ τῶν Μεταναίρας παίδων δίδρον ... ἔδωκεν [ἢ Ἀημήτηρ] ... Πανύασις δὲ Τριπτόλεμον Ἐλευσίνος λέγει. φησὶ γὰρ Ἀημητραν πρὸς αὐτὸν ἐλθεῖν. Φερεκίδης δὲ φησιν αὐτὸν υἱὸν Ὠκεανοῦ καὶ Γῆς.

De Triptolemi parentibus cf. Paus. I, 14, 2. (2. 3.), qui de Eleusine patre tacet; Funckii Lexic. Real. v. Triptolemos. Conditor Eleusinis urbis ab Hygin. fab. 275. Eleusinus appellatur, eodem nomine fab. 147. Triptolemi pater, ad quem Cererem devenisse Hyginus ait. Urbis conditor apud Gracos Ἐλευσίς (Ἐλευσίν) vocatur, ut ap. Paus. I, 38, 7. qui habet genitivum Ἐλευσίνος. Haec genealogia sine dubio apud Panyasim primum invenitur.

Hoc fragmentum ad antecedentia annexum volui propter Apollodorum, qui II, 5, 12. dicit: μέλλων οὖν (ὁ Ἡρακλῆς) ἐπὶ τοῦτον (Κέρβερον) ἀπιέναι ἤλθε πρὸς Εὐμόλιον πρὸς Ἐλευσίνα βουλόμενος μνηθῆναι. Si utrumque Panyasis coniunxisset, origines Eleusinis attigisset. Sed res admodum dubia est, cum Hercules mysteriis initiatus ante Euripid. Herc. fur. 613. apud neminem invenitur. Vid. Vogel. in Encycl. n. 182.

Fr. XXIII.

Pausan. X, 29, 4. (9.) Polygnoti pictura Orci in Lesche Delphica describitur.

Κατωτέρῳ δὲ τοῦ Ὀδυσσεὺς ἐπὶ θρόνων καθεζόμενοι, Θησεὺς μὲν τὰ ξίφη, τό τε Πειρίθου καὶ τὸ ἑαυτοῦ, ταῖς χερσὶν ἀμφοτέραις ἔχει, ὁ δὲ ἐς τὰ ξίφη βλέπων ἔστιν ὁ Πειρίθους. εἰκάσαις ἂν ἄχθεσθαι τοῖς ξίφεσιν αὐτὸν ὡς ἀχρεῖοις καὶ ὄφελός σφισιν οὐ γεγενημένοις ἐς τὰ τολμήματα. Πανύασις δὲ ἐποίησεν, ὡς Θησεὺς καὶ Πειρίθους ἐπὶ τῶν θρόνων παράσχοινο σχῆμα οὐ κατὰ δεσμώτας, προσφυῆς δὲ ἀπὸ τοῦ χρωτὸς ἀντὶ δεσμῶν σφισιν ἔφη τὴν πέτραν.

Theseus et Pirithous poenas luebant in Orco, quod Proserpinam abducturi fuerant. Secundum vulgarem fabulam devincti erant. Cf. Apoll. l. a. 5, 12. Hoc fortasse referri potest ad Minyadem carmen apud Paus. X, 28, 1. (2.), quam poesim etiam hoc loco Polygnotum sequi credi potest. Longius progressus est Panyasis, qui eos non alligatos ad solia fecit, sed saxum corporibus quasi agnatum pro vinculis adhaesisse dicit. Iam quaeri potest, qua occasione Panyasis in carmine suo Orcum descripserit. De Necyia quadam ampliore non videtur cogitari posse propter eiusdem Pausaniae verba c. 28, 4 (7.). ἢ δὲ Ὀμήρου ποιήσις ἐς Ὀδυσσεῖα καὶ ἡ Μινιάς τε καλονμένη καὶ οἱ Νόστοι (μνήμη γὰρ δὴ ἐν ταύταις καὶ Αἰδὸν καὶ τῶν ἐκεῖ δαιμόνων ἔστιν) ἴσασιν οὐδένα Εὐρύνομον δαίμονα. Heracleas carmina non numerat in iis carminibus, in quibus sit Orcus uberius descriptus. Funckius quidem p. 70. singularem

Necyam in Panyasidis carmine fuisse opinatur. Debemus igitur aliam occasionem quaerere. Secundum vulgarem fabulam apud Apollodorum l. a. Hercules Theseum et Pirithoum in Orco invenit, cum, ut Cerberum arcesseret, illuc descendisset. Cerberum protahere iam apud Homerum Il. VIII, 367 sq. Od. XI, 623. Hercules iussus est: qui labor unus est, quem Homerus nominatim profert.

Fr. XXIV.

Prob. ad Virg. Eclog. II, 24.

Amphionem et Zethum Euripides et apud nos Pacuvius Iovis ex Antiopa, Nyctei filia, ait natos cantando potuisse (coluisse Schneidew.) armenta vocare. Testantur id Thebae, quas Apollonius in Argonauticis a fratribus antedictis muro esse clausas ait: sed Zethus humeris saxa contulit operi, Amphion cantu vocavit, si quidem sensus animalium facilius quam saxa vincuntur. Panniasis (Pannyasis, Pamnyasis, Panocus) et Alexander lyram a Mercurio muneri datam dicit, quod primus Cynaram (sic) liberaverit.

In his id quod Probus de Panyaside dicit, mihi quidem inexplicabile est. Amphionem lyra donatum esse a Mercurio iam Eumelus, poeta Europiae, auctor est. Paus. IX, 5, 4 (8.) ὁ δὲ τὰ ἔπη ἐς Εὐρώπην ποιήσας φησὶν Ἀμφίωνα χρῆσασθαι λύρα πρῶτον Ἐρμοῦ διδάξαντος. Cf. Apollod. III, 5, 5. Deinde ad Moeroneum Byzantium provocat, quae causam muneris significaverit. Μυρῶ δὲ Βυζαντία ποιήσασα ἔπη καὶ ἔλεγεια Ἐρμῆ βωμόν φησιν ἰδρύσασθαι πρῶτον Ἀμφίωνα καὶ ἐπὶ τούτῳ λύραν παρ' αὐτοῦ λαβεῖν. Mythographus Vatic. alter c. 74. p. 100, 6. ed. Bod. ap. Duebn.: Quorum Zethus rusticus, Amphion vero, lyra a Mercurio promerita, musicae exstitit peritus. Mirum videri debet, quod Pausanias, qui Panyasidis carmen sine ulla dubitatione ipse legerit, non hoc potius teste, quam Moerone uti voluit, praesertim cum consulto causam muneris videatur quaesivisse. Non temere credere possumus, Pausaniam id ignorasse, quod Probo erat natum. At Probus duo habet auctores, praeter Panyasim Alexandrum nescio quem. Intricatior etiam causa est, quod (Amphion) primus Cynaram liberaverit. Quid est Cynara, homo an urbs? Facile de Antiopa Euripidea cogites, quam fratres ex Dircae manibus eripuerint. Cf. Hygin. fab. 8. Schol. Apoll. Rh. IV, 1090. Propert. IV, 14 (III, 15). — Suid. v. Ἀντιόπη. Sed nihil consequare, sive immutes nomen, sive mutationem nominis a poeta profectam esse opinere: nam apud omnes duo fratres matrem liberant. Schneidewinus, qui Coniect. crit. p. 157. sq. hoc fragmentum tractat, ad Propertium l. a. provocat et ex vv. 29. 30.

Et durum Zethum et lacrimis Amphiona mollem

Experta est stabulis mater abacta suis,

sibi persuadet, probare se posse, Amphionem prius servasse matrem. Sed neque verum illum bene intellexisse videtur, neque totam elegiam perlegisse. Idem Schneidewinus iniiit viam explicandi satis spinosam. An forte, inquit, quod liberandi verbum ex Panyasidis narratione duxit Probus, arguit, Panyasidem τὴν λύραν a Mercurio acceptam dictam narrare ab eo q. e. λύσασθαι? Vide quae dixi in

Eustathii Pindarica p. 26. Euripides certe in Antiopa illud veriloquium exhibuerat, v. supra p. 107. [*Ἄρα βοῶν γὰρ ῥύσι' ἐξελύσατο* sc. *Ἐρμῆς.*] Tumne Probus easdem argutias in Alexandrum, quem Schneidewinus Aetolum illum esse putat, transtulit? Quoties ipse de hoc loco cogitavi, semper mihi in mentem venit Hyria, patria gentis Amphioneae. Ibi Antiopa educata est. Vid. O. Mueller. Orchom. p. 99. 227. sqq. Nycteus, Amphionis pater, postea Thebis regnabat. Cogitari potest, Hyriam amissam esse et Amphionem primum sedem gentilicium ab hostibus liberasse. Illud quod primus conferri potest cum Homericis Od. XI, 263. *Ἀμφιόνα τε Ζηῆδόν τε, Οἱ πρῶτοι Θήβης ἔδος ἐπιπέλοιο.* Tum Panyasis Amphioni posthabuisset Zethum, quod etiam Iphiclo accidit prae Hercule, Castori prae Polluce. Sed desunt testimonia. Confitendum est igitur, nescire nos, quid a Proba significetur. Item incertum est, qua occasione Panyasis Amphionem commemoraverit. Fortasse etiam in nominando Amphione in iis, quos apud inferos Hercules luentes invenit, Panyasis cum Prodicis, poeta Minyadis, consentit. Certe in illo carmino apud Paus. IX, 5, 4. (8.) Amphion in Orco poenas solvit: *Λέγει δὲ καὶ ὡς ἐν Ἄιδου δίκην δίδωσιν ὁ Ἀμφίων ὢν ἐς Ἀητῶ καὶ τοὺς παῖδας καὶ αὐτὸς ἀπέλθῃσε κατὰ δὲ τὴν τιμωρίαν τοῦ Ἀμφίωνος ἔστι ποιήσεως Μινιάδος, ἔχει δὲ ἐς Ἀμφιόνα κοινῶς καὶ ἐς τὸν Θοῤῃα Θάμνην.* Negari quidem non potest, Probi verbis rem potius laude quam poena dignum iudicari. Ex loco, ubi posuit hoc fragmentum Duebnerus, colligi potest, illum malle id referre ad Ionica, quam ad Heracleam. Posuit enim fragmenta omnia deinceps, quae aut ab aliis aut ab ipso partes Ionicorum esse creduntur Fr. XXII. XIII. XIV. XII: quibus ultimo loco totius collectionis hoc ipsum XXIV. adiunxit.

Ex Orco reversus Hercules fit insanus, cuius insaniae tragicos poetas esse auctores affirmat Vogelius p. 63. Herculis funesta, inquit, et exitiosa vesania omnino a tragicis poetis inventa res est, et ab iis post reditorem ex inferis posita. Sed tragicis una vesania satis erat. Iam vero, cum liberorum interfectio iuxta atque Iphiti caedes maximam immanitatem ostenderet, postea hanc utramque rem a vesania repetere historicis placuit, ex quibus Herodorus facile primus est, qui duplicem vesaniam statuerit, in quo secutus est Apollodorus, II, 4, 12. 6, 2. De insaniam nihil directis verbis ex Panyasidis carmine affertur. Sed, ut fragmentum, in quo de caede liberorum agatur, huc inseramus, hoc loco tragicorum rationem sequamur.

Fr. XXV.

Paus. IX, 11, 1. (2.)

Ἐπαδεικνύουσι δὲ [οἱ Θηβαῖοι] Ἡρακλέους τῶν παίδων τῶν ἐκ Μεγάρων μνήμα, οὐδὲν τι ἄλλοίως [ὁμοίως Vulg.] τὰ ἐς τὸν θάνατον λέγοντες ἢ Σησίχορος ὁ Ἰμεραῖος καὶ Πανύσις ἐν τοῖς ἔπεσιν ἐποίησαν. Θηβαῖοι δὲ καὶ τὰδε ἐπιλέγουσιν, ὡς Ἡρακλῆς ὑπὸ τῆς μανίας καὶ Ἀμφιγυῖονα ἐμελλεν ἀποκινῆναι, πρότερον δὲ ἄρα ὕπνος ἐπέλαβεν αὐτὸν ὑπὸ τοῦ λίθου τῆς πληγῆς. Ἀθηναῖοι δὲ εἶναι τὴν ἐπαρεῖσάν οἱ τὸν λίθον τοῦτον ὄντινα Σωφρονιστῆρα ὀνομάζουσιν.

Pausanias his verbis nihil dicit nisi famam de caede liberorum apud Thebanos ex parte non diversam esse ab ea, quam Stesichorus et Panyasis carminibus tradiderint. Sed ex verbis *ἐπιλέγουσιν καὶ* concludi potest, Stesichorum et Panyasim Herculis scelus non ex insania deduxisse. Uterque fortasse antiquiorem fabulam secutus est, in qua Hercules nonnunquam dirus et immanis apparet, velut apud Homerum Od. XXI, 25 sqq., ubi Homerus summa cum indignatione Iphitum refert ab hospite Hercule contra ius fasque trucidatum esse. Huius nefasti sceleris causam posteriores in Herculis insania invenerunt. Eodem modo excusarunt caedem liberorum. Rationem qua occiderit liberos alii aliter produnt. Locos indicavit Vogel. in Encycl. n. 64. 199.

Propter immanitatem animi Hercules nondum erat dignus, qui libertate uteretur. In posteriore fabula ob caedem in Iphito editam Hercules iussu Apollinis Delphici Omphalae, reginae Lydiae, venditur. Caremus quidem certis testimoniis vel de causa servitutis vel de servitute apud Omphalen lata: sed quinque, quae sequuntur fragmenta fieri potest ut cum altera Herculis servitute coniungi possint.

Fr. XXVI.

Paus. X, 8, 5. (9.)

Ἔστιν ἐν δεξιῇ τῆς ὁδοῦ τὸ ὕδωρ τῆς Κασταλίας ... δοῦναι δὲ τὸ ὄνομα τῇ πηγῇ γυναῖκα λέγουσιν ἐπιχωρίαν, οἱ δὲ ἄνδρα Καστάλιον. Πανύασις δὲ Πολυάρχον πεποιτηγὸς ἐς Ἡρακλέα ἔπη θυγατέρα Ἀχελώου τὴν Κασταλίαν φησὶν εἶναι. λέγει γὰρ δὴ περὶ τοῦ Ἡρακλέους

*Παρηησσὸν νεφέοντα θεοῖς διὰ ποσσὶ περήσας
ἵκετο Κασταλίας Ἀχελωΐδος ἄμβροτον ὕδωρ.*

v. 1. *πάρηησσον* Cod. Vindeb. alter. (Vb). *πάρηησον* cod. Neapol. Lugdun. alt. (NLb); in hoc alterum σ supra vers. *πάρηασον* Lugdun. pr. (La); notandus est accentus; geminant σ reliqui. WALZ. Restitui *Παρηησσόν*. cf. quae supra p. 6. de his formis disputavi. — *νεφέοντα* Vindeb. alt. (Vb.) *νεφέοντα* cod. Ald. (A.) *νηφέοντα* Lugd. pr. (La.) — *θεοῖς* Vindeb. alt. (Vb.) — *ποσσὶ* Vindeb. pr. Lugd. pr. (VaLa.)

v. 2. *κασταλλίης* Lugd. pr. (La.) — *ἄμβροτον* Lugd. alt. (Lb.).

Panyasis singularem famam hoc quoque loco secutus videtur esse, cum Castaliam dicit filiam Acheloi. Ut intelligatur, quomodo fieri potuerit, ut Castalia, fons templo Delphico vicinus, Acheloi filia crederetur, id cogitari potest, quod Scholl. II. XXIV, 616. de Acheloo dicunt: *ἄπὸ τοῦ Ἀχελώου ποταμοῦ τοῦ ἐν Αἰτολίᾳ, ὃς ὀνόμασται ἀπὸ τοῦ ἄγχι λίειν*. Apud alios Acheloi filiae aut ex Melpomene aut ex Sterope sunt Sirenes. Cf. Apollod. I, 3, 4, 7, 11. Hygin. fab. 141. Apoll. Rhod. IV, 896. Tzetz. in Lycoph. 611. sqq. Alteram Acheloiden Herm. Opusc. II, 301. mutans *Ἀπολλωνίδα*, unam de tribus Musis iisdemque sororibus Apollinis apud Eumelum in Tzetz. Proleg. Hes. p. 23. Gaisf. in *Ἀχελωΐδα* Eumelo tribuit. Cum Muellero Dor. I, p. 436. n. 4. hoc fragmentum refero ad Herculem expiandi alicuius sceleris causa Delphos petentem, quamquam non de insania cum Muellero cogitandum videtur. Funckius posuit in initio primi libri.

Fr. XXVII.

Clem. Alex. Protr. II, 35. Kl. p. 10. Sylb. p. 30. Pott.

Εικότως ἄρα οἱ τοιοῦτε ὑμῶν θεοὶ δοῦλοι παθῶν γεγονότες, ἀλλὰ καὶ πρὸς τῶν Εἰλωτῶν καλουμένων τῶν παρὰ Λακεδαιμονίους δουλείων ὑπεισῆλθε ζυγὸν Ἀπόλλων Ἀδμήτω ἐν Φεραῖς, Ἡρακλῆς ἐν Σάρδεσιν Ὀμφάλῃ, Λαομέδοντι δ' ἐθήτετε Ποσειδῶν καὶ Ἀπόλλων, καθάπερ ἀχρεῖος οἰκέτης, μηδὲ ἐλευθερίας δῆπουθεν δυνηθεὶς τυχεῖν παρὰ τοῦ προτέρου δεσπότην· τότε καὶ τὰ Πίον τεύχη ἀνομοδομησάτην τῷ Φρυγί... Πανύασσις γὰρ πρὸς τούτοις καὶ ἄλλους παμπόλους ἀνθρώποις λατρεῦσαι θεοὺς ἰστορεῖ, ὡδὲ πως γράφων·

Τλῆ μὲν Ἀδμήτηρ, τλῆ δὲ κλυτὸς Ἀμφιγυήεις,
 τλῆ δὲ Ποσειδάων, τλῆ δ' ἀργυρότοξος Ἀπόλλων
 ἀνδρὶ παρὰ θνητῷ θητευέμεν εἰς ἐνιαυτόν
 τλῆ δὲ καὶ ὄμβριμόθυμος Ἄρης ὑπὸ πάτρως ἀνάγκῃ.

καὶ τὰ ἐπὶ τούτοις.

v. 3. apud Clementem legitur θητευσέμεν, de quo Sylburgius dicit: accipiendum pro aor. θητεῦσαι, aut praesenti tempore θητευέμεν. Muellerus Dor. I, p. 437. n. perperam ex II. XXI, 444. legi vult θητεῦσαμεν. Legendum est θητευέμεν, quod iam Sylburgius in animo habuit. Secuti sunt reliqui. De forma conferri potest Od. XVIII, 357. ἐθέλοις θητευέμεν, de significatione Schol. Od. IV, 644: θῆτες λέγονται οἱ ἐλεύθεροι μὲν, μισθῷ δὲ δουλεύοντες. De toto loco cf. II. V, 382. sqq. qui quidem locus potuit Panyasidi obversari animo, non, ut Barnesius ad Eur. Alc. init. putat, petitus est ab Panyaside. Quid sit θητεῦειν εἰς ἐνιαυτόν docet Mueller. Orchom. p. 218. sqq. cl. Prolegg. ad Myth. p. 304.

v. 4. ἀνάγκῃ ex coniectura Duentzeri in Jahn. Annal. Suppl. V, 2, p. 205. et Duebneri p. 18a. cl. p. II. Libri exhibent ἀνάγκης. — ὄμβριμόθυμος scripsi pro ὄβριμόθυμος, quod vulgo legitur. Cf. Goettling. ad Her. Th. 140. et ad eundem locum Herm. Op. VI, 2. p. 163.

Clemens ut Graecorum deos demonstraret miseros esse, eos divinitate amissa serviles conditiones passos esse ait. Ipse exempla Apollinis, Herculis, Neptuni affert, deinde ad Panyasim provocat, qui plura commemorat. Ceres aliquamdiu nutrix erat, cf. Apollod. I, 5, 1. Hygin. fab. 147. alii. Vulcanus vivebat inter agrestes Sinties, cf. II. I, 594. aut apud Eury-nomen et Thetidem novem annos II. XVIII, 400. sqq. Quamquam in neutro loco de iusto servitio sermo est, tamen Vulcanus invitus sive apud homines sive apud nymphas commorabatur. De Neptuno atque Apolline Laomedonti servientibus cf. II. VII, 452. sq. XXI, 441. sqq. Mars per tredecim menses vitam in carcere trahebat miserrimam ab Oto et Ephialta victus. Cf. II. V, 385. sqq.

Ex Clementis verbis apparet, hos versus non facile potuisse alio loco legi, nisi quo Hercules serviturus erat Omphalae. Itaque prorsus cum Muellero Dor. I, p. 437. facio, qui solatii causa iudicat eos ad heroem directos fuisse. Fortasse sunt Mercurii, qui Herculem vendit: cf. Schol. II. XXI, 22., Hyg. fab. 32; aut Minervae, deae tutelaris Herculis, cf. Hom. II. VIII, 365. De utroque Od. XI, 626. Funckius p. 66. sq. vix id quod Clemens vult

diligenter perpenderit, cum hoc fragmentum annectit ei, quo Iuno ab Hercule sautiata Fr. XXXIII. XXXIV. memoratur et cum Heynio ad Apoll. II, 7, 3. ita interpretatur, ut solatio sit Iunoni, quod, ut Funckius vult, a Iove sit profectum. Ecksteinus et Duebnerus consentiunt Muellero. Bodius in initio carminis ponendum esse opinatur.

Fr. XXVIII.

Schol. Apoll. Rhod. IV, 1149. Well.

Αγαῖος, ποταμὸς περὶ Κερκίραν. Τοῦτον θυγάτηρ Μελίτη· ἣς καὶ Ἡρακλέους Ὑλλος. Ἄφ' οὗ ἔθνος Ὑλλεῖς· καὶ Ὑλλικὸς λιμὴν παρὰ Φαίαξι. Πανύασις (Πανιάσσις Vulg. Πάντασις Par.) δὲ φησιν, ἐν Ἀυδίᾳ νοσήσαντα (νοστήσαντα Vulg.) Ἡρακλέα τυχεῖν ἰάσεως (σοτηρίας Par.) ὑπὸ Ὑλλον τοῦ ποταμοῦ, ὃς ἔστι τῆς Ἀυδίας. διὸ καὶ τοὺς δύο υἱοὺς αὐτοῦ Ὑλλους ὀνομασθήναι.

Fr. XXIX.

Schol. Vict. Hom. XXIV, 616.

Νυμφάων, αἰτ' ἄμφ' Ἀχελώϊον] τινὲς ἄμφ' Ἀχελήσιον· ποταμὸς δὲ Ἀυδίας, ἐξ οὗ πληροῦται Ὑλλος, καὶ Ἡρακλέος νοσήσαντος ἐπὶ τῶν τόπων, ἀναδόντων αὐτῷ θερμὰ λουτρά τῶν ποταμῶν, τοὺς παῖδας Ὑλλον ἐκάλεσε καὶ τὸν ἐξ Ὀμφάλης Ἀχέλητα, ὃς Ἀυδῶν ἐβασίλευεν. εἰσὶ δὲ καὶ

νύμφαι Ἀχελήτιδες

ὡς φησι Πανύασις (scriptura Codd. est Ἀχελήτιδες).

Coniunximus haec duo fragmenta, quia eodem spectant. Quod in iis traditur, aliunde non satis scimus. Vulgaris fabula est, Herculem ob Iphiti necem gravi morbo correptum Pythiam de fine morbi consuluisse responsumque tulisse, illum post novam servitutem finitum esse. Cf. Apoll. II, 6, 2. extr. 4. init. Hanc famam Panyasis non est secutus: nam Hercules apud eum ab Hyllō, fluvio Lydiae, sanatur. De hoc fluvio vid. Spitzner. ad II. XX, 392. In Schol. Hom. ratio sanandi commemoratur, quae res non videtur ad Panyasim referenda esse. Neque de duobus filiis Hyllis ab Hyllō fluvio nominatis aliunde comperti quid habemus. Hercules permultos habuit filios, in quibus etiam Hylli numerantur. Notissimus idemque clarissimus est Deianirae filius Hyllus, praeter quem Schol. Apoll. eodem nomine filium Melites nominat. Priorem commemorat Apollodorus II, 7, 8. in catalogo filiorum Herculis, ubi idem Herculis filio ex Omphale genito nomen Archelao imponit, quem eundem Schol. Vict. Acheletem vocat. Tertium Hyllum apud Ephorum (Steph. Byz. v. Ἀνμῶν) inveniri dicit Vogel. p. 65. Eundem, quem Schol. Hom., commemorat Paus. I, 35, 6. (S.) extr. οἱ τῶν Ἀυδῶν ἐξηγηταί... ἐδείκνον... ὡς... παῖς δὲ Ὑλλος εἶη Ἰῆς, ἀπὸ τούτου δὲ ὁ ποταμὸς ὀνομασθή. Ἡρακλέα δὲ διὰ τὴν παρ' Ὀμφάλη ποτὲ ἔφρασαν δίαταν Ὑλλον ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ καλεῖσαι τὸν παῖδα. Sine dubio hic Hyllus idem est, atque is qui commemoratur in Schol. Hom. idemque alter de duobus, quorum mentionem facit Schol. Apoll. Sed nullus neque Schol. Hom. neque Schol. Apoll.

neque Pausan. matrem significavit. Ex Pausaniae verbis potius concludas, Omphalen non fuisse matrem alicuius Hylli. De Herculis filiis cf. Galii nott. ad Apoll. p. 58. Heyn. Observ. p. 198. sqq. Munck. Hygin. fab. 162. Vogel. in Encycl. n. 218.

Pro nomine Ἀχαλῆτιδες scribendum est Ἀχελῆτιδες aut fortasse Ἀκέλῆτιδες. Vid. Steph. Byz.: Ἀκέλη, πόλις Ἀκίας. Οἱ πολῖται Ἀκελῆτες, τὸ θηλυκὸν Ἀκελῆτις. Ἔοικε δὲ λέγεσθαι ἀπὸ Ἀέλου τοῦ Ἡρακλέους καὶ Μαλίδος παιδός, δούλης τῆς Ὀμφαλίδος. Formam Ἀχελῆτιδες agnoscit Duebnerus in Indice. Ad hunc ille locum post Stephani verba addit: De fluvio Ἀκέλης loci grammaticorum in HSt. Thes. Paris. p. 1181, A. Funckius ex Acheletidibus balneatrices facit. Idem se putat matres Hyllorum detexisse: alterius matrem esse Omphalen, alterius servam Iardani. Bodius et Ecksteinus prorsus falsa produnt.

Ceterum inter scriptores, qui Herculem apud Omphalen commorantem fecerunt sine dubio Panyasis primus est: nam Aeschyli Orestia et Sophoclis Trachiniae post Panyasidis carmen editum agebantur.

Fr. XXXa.

Schol. II. I, 591. Bachm.

ἀπὸ βηλοῦ βηλός ἐστιν ὁ ἀνωτάτω τόπος τοῦ οὐρανοῦ. ἀπὸ γὰρ τοῦ βεβηκέναι τοὺς θεοὺς ἐν αὐτῷ καὶ τοὺς ἀστέρας κείθι βαίνειν εἴρηται. ... κοινῶς δὲ σημαίνει ὁ βηλός τὸν οὐδὸν τῆς θύρας, ἦτοι τὴν γλιάν... εἴρηται δὲ βηλά ἀπὸ τοῦ βαίνεσθαι, ὡς καὶ ὁδὸς ἀπὸ τοῦ ὀδεύεσθαι. καὶ Πανύασις δὲ τὰ πέδιλα βηλά (sic) λέγει. Id. Bekk. βῆλα Villos. Apud Wassenberghium Πανύασις... βίολα cod. Leid., Πανύασιος... βίολα Amstel. Paris., Πανύασις... βῆλα Ven. Lips.

Fr. XXXb.

Etymol. M. v. βηλός 196, 34.

Βηλός, βαθυὸς θύρας... καὶ ὁ Πανύασις δὲ τὰ πέδιλα (corr. πέδιλα) βαιολα λέγει. Suidas, Zonaras, Grammaticus in Bachmann. Anecd. Vol. I. p. 179, 27. v. βίολα dicunt sed sine nomine Panyasidis: Βίολα, πέδιλα, ὑποδήματα.

Tres sunt formae eius vocabuli traditae, quo Panyasis pro vocabulo πέδιλα usus esse dicitur: βαιολα, βίολα, βῆλα sive βηλά. Mediam formam probarunt Hemsterhusius ad Suid. Barker. ad Etym. M. p. 788. et Schol. MS. ap. Valcken. Dissert. de Schol. Hom. ined. p. 122. Βῆλα pro vero acceperunt Heynius ad Hom. Vol. IV. p. 169. et qui Thesaurum Stephanianum Londini ediderunt, et Mueller. Dor. II. p. 472. et Funckius p. 22. sq. Βηλά praeferunt Passovius et Iacobitzius in Lexicis, Duentz. Duebn. G. Dindorf in H. Steph. Thes. Par. I. Bekkerus dubium reliquit, quomodo scribi malit βῆλα an βηλά. Posuit in Indice βῆλός, βῆλά. Originatio si respicitur non potest nisi BHAA probari: nam nomina derivativa in ὀλος non exstant. Cadunt enim substantiva derivativa in λος aut in λος aut in ἄλος aut in ἔλος. BHAA autem et πέδιλα eandem sequuntur rationem. Solet eiusmodi vocabulorum, quae non ad-

sciscunt coniunctionis vocalem, syllaba antepenultima aut propter vocalem aut propter consonantes produci, ut *πέδιλον*, *εἶδωλον*, *θέρμεθλον*; *ΒΗΛΑ*, ut *κᾶλον*, *κῆλον*, *καῦλον*, *φῦλον*; *θύσθλον*, *χῦτλον*. Neutra autem secundae declinationis non admittunt in ultima syllaba accentum, paucis exceptis. Itaque scribi necesse esset *βῆλα*. Sed hoc duceret ad numerum singularem *βῆλον*, qui non est*). Pertinet vox sine dubio ad pluralia heterogenea, quae accentum in eadem syllaba servant, qua singularia, et conferri potest cum his vocibus: (*θρίος*) *θρία*; *κέλευθος* *κέλευθα*; *κόρυμβος* *κόρυμβα*; *κύκλος* *κύκλα*; *λίχνος* *λίχνα*; *πέλανος* *πέλινα*; *πέπλος* *πέπλα*. Propius ad ipsum vocabulum accedunt: *δεσμός* *δεσμά*; *δρυμός* *δρυμά*; *θρεσμός* *θρεσμά*; *ίος* *ιά*; *πλοῖός* *πλοιά*; *σταθμός* *σταθμά*. Non puto quemquam oppositum *μῆρα*. Substantiva in *ίος* et *ίον* exeuntia plerumque rem indicant, quam solemus concretam appellare. Si *βῆλος* locus est, in quo quis incedit: *βηλά*, si sunt *πέδιλα*, significant instrumenta, cum quibus quis incedit, i. e. soleas. De significatione optime conferri possunt *κύκλος* et *κύκλα*: ille est gyrus, haec sunt quibus gyrus conficitur i. e. rotae. Hoc si est, scribendum censeo apud Panyasim *βηλά*.

Hoc fragmentum propterea in hunc locum transtuli, quia quo in alio loco ponam nescio. *Βηλά* pro *πέδιλοις* sunt singularia, quae si ad Herculem pertinent, sine dubio ad singularem conditionem spectant. Neque enim veri simile est, Panyasim ubiubi *πέδιλα* nominanda essent, semper *βηλά* dixisse. Posteriores poetae Herculis commorationem apud Omphalen valde exornarunt, maxime quod attinet ad eius vestimentum. Fortasse apud priores huius rei levia quaedam vestigia animadverterunt, quae suo more graviter imprimebant. Certe ad solitum vestitum, h. e. ad pellem leoninam et clavam, non bene videtur quadrare calceamentum. Funckius p. 20 sqq. cum pelle leonina et clava coniungit sandalia.

Servitute liberatus Hercules in Graeciam revertit et non amplius contra bestias immanes et monstra, sed contra heroes et daemones et ipsos deos pugnavit.

Fr. XXXI.

Steph. Byzant. v. "Ἀσπις. Westerm.

"Ἀσπις, πόλις... ἀκρωτήριον... νῆσος... ἔστι καὶ πέραν Πίσσης, ὡς Πανύασις ἐν Ἡρακλείας ἐνδεκάτη.

Pisa fuit urbs Elidis, ab Eleis ita diruta, ut postea nunquam restitueretur. Prope Olympiam fuisse creditur. Vicina fuit Aspis. Quia Herculem Olympia ludos Elide eversa instituisse vel restaurasse ferunt cf. Paus. VIII, 28, 1. cl. V, 8, 2. (3.), Apollod. II, 7, 2. extr. Muellerus Dor. II, p. 474. non est remotus ab opinione, has urbes a Panyaside memoratas esse, ubi ludos Olympicos ab Hercule institutos poeta describeret. Sed neque hic locus neque ille Stesichoreus ap. Strab. VIII. p. 356. *Στησίχορος δὲ καλεῖ πόλιν τὴν γύρω Πίσσαν λεγομένην*, quem Muellerus eodem modo interpretatur, eam opinionem potest reddere probabilem.

*) Phav. Lex. 1438, 9. Bas. agnoscit formam: *Παραπέτασμα, παρακάλυμμα, παράπλωμα, τὸ λεγόμενον βῆλον. Παραπέτασμασι, ταῖς σκηραῖς, τοῖς περισκοῖς βῆλοις ἢ βηλοθύροις.*

Fr. XXXII.

Clem. Alexand. Protr. II, 36. Kl. p. 10. Sylb. p. 31. Pott.

Τούτοις οὖν εἰκότως ἔπεται τοὺς ἐρωτικὸς ἡμῶν καὶ παιδικὸς τούτους θεοὺς ἀνθρωπαθεῖς ἐκ παντὸς εἰσάγειν τρόπον. καὶ γὰρ ἔην κείνοις θνητὸς χρῶς. τεκμηριοὶ δὲ Ὅμηρος μάλα ἀκριβῶς Ἀφροδίτην ἐπὶ τῷ τραύματι παρεισάγων ὄξυ καὶ μέγα ἴχουσαν, αὐτὸν τε τὸν πολεμικώτατον Ἄρη ὑπὸ Διομήδους κατὰ τοῦ κενεῶνος οὐτασμένον διηγούμενος. Πολέμων δὲ καὶ τὴν Ἀθηνᾶν ὑπὸ Ὀρνύτου τραυθῆναι λέγει· καὶ μὴν καὶ τὸν Ἄιδωνα ἐπὶ Ἡρακλέους τοξενθῆναι Ὅμηρος λέγει καὶ τὸν Ἥλειον Ἀύγεαν Πανύασσις ἱστορεῖ.

Hunc locum plerique sunt ita interpretati, ut iam a Panyaside id tractatum fuisse putent, quod de Hercule Erythiam tendente Apollodorus prodit II, 5, 10. Θεραπεινόμενος δὲ ὑπὸ ἡλίου κατὰ τὴν πορείαν, τὸ τόξον ἐπὶ τὸν θεὸν ἐπέτεινε. ὁ δὲ τὴν ἀνδρείαν αὐτοῦ θανάσιμα χρῦσον ἔδωκε δέπας, ἐν ᾧ τὸν ὤκεανὸν διεπέρασε καὶ παραγενόμενος εἰς Ἐρύθειαν ἐν ὄρει Ἀρβαντι ἀλλήζεται et Pherecydes ap. Ath. XI. p. 470 C.: Ὁ δὲ Ἡρακλῆς ἔλκεται ἐπ' αὐτὸν τὸ τόξον ὡς βαλῶν, καὶ ὁ Ἥλιος παύσασθαι κελεύει, ὁ δὲ δέπας πᾶνεται. Ἥλιος δὲ ἀντὶ τούτου δίδωσιν αὐτῷ τὸ δέπας τὸ χρῦσον... ἔπειτα πορεύεται ὁ Ἡρακλῆς ἐν τῷ δέπαι τούτῳ εἰς τὴν Ἐρύθειαν. Sed ei interpretationi verba prorsus resistunt. Primum enim apud Pherecydem Apollodorumque Hercules in Solem arcum tantummodo intendit, quasi telis petiturus esset: contra apud Panyasim Solem, si est Sol, non modo telis petiturus erat, sed etiam, ut Clementis verba docent, re vera vulneravit. Deinde quod maximum est, a Clemente Sol non commemoratur. Sed cum semel putaretur, oportere de Sole dici, renitentia verba in se admittere emendationes cogebantur. Potterus dicit: τὸν Ἥλειον Ἀύγεαν] τὸν ἡλίου Ἀύγεαν Nov. [i. e. omnium optimus codex Bibl. Novi ap. Oxon. Colleg.]. Utrumque tolerari potest. Erat enim Augeas Eleus et Solis filius. Sed cur Augeam inter Deos memoret, ratio non liquet. Legendum potius τὰς ἡλίου ἀύγας. Herculem enim iratum ferunt sagittis suis solem ipsum percussisse (!) Apoll. Bibl. 2, c. 10. Quod ignorans scriptor aliquis in poeticis fabulis minus versatus τὸν Ἥλιον vel Ἥλειον Ἀύγεαν substituisse videtur. Heynius ad Apoll. emendavit τὸν Ἥλιον αὐτόν, quod Muellero Dor. I. p. 425. n. 4. probatur. Funckius p. 26. consentit, sed invitus quidem. Duentzer. eiecto Augea scribit τὸν Ἥλιον. Schneidewinus usus est coniectura τὸν Ἥλειον, ut sit Solis filius. De sententia consentit Duebnerus Pottero. Sed abstinendum est ulla coniectura, cum iam dixi, nihil esse, immo multum abesse, quin cum Pherecyde Panyasis propter diversitatem sententiarum consocietur. Restituendum est ex Cod. Nov. Colleg. τὸν Ἥλιον Ἀύγεαν. Augeas igitur Solis filius appellatur et ob eum ortum eodem iure in deorum societate a Clemente memorari poterat, quo idem Clemens Iovis filium Herculem supra Fr. XXVII. cum Apolline et Neptuno coniunxit. Sed verior Clementis ratio elucebit, si eius scholiastam (Vol. IV. p. 107. Klotz.) audiveris, qui dicit: Δαίμων τις οὗτος Ἥλειος Ἀύγας, ἐναντίος Πλούτωνι. Augeam autem Solis filium esse etiam alii dicunt: Apoll. Rhod. I, 172:

Βῆ δὲ καὶ Ἀργείης, ὃν δὴ φάτις Ἡελίοιο

ἔμμεναι Ἡλείοισι δ' ὄγ' ἀνδράσιν ἐμβασίλευεν.

Schol. ad locum illum: Οὗτος λόγος μὲν ἦν Ἡλίου, τῆ δὲ ἀληθείᾳ Φόρβαντος... Ἐδόκουν δὲ ἀκτίνες ἀπολάμπειν αὐτοῦ τῶν ὀφθαλμῶν. Apoll. II, 5, 5. ἦν δὲ Ἀργείας βασιλεὺς Ἡλίδος, ὡς μὲν τινες εἶπον, παῖς Ἡλίου, ὡς δὲ τινες, Ποσειδῶνος, ὡς δὲ ἔτιοι, Φόρβαντος. Paus. V, 1, 7. (9.) Ἡλείου δὲ ἦν Ἀργείας· οἱ δὲ ἀποσεμνύνοντες τὰ ἐς αὐτὸν παραστρέψαντες τοῦ Ἡλείου τὸ ὄνομα Ἡλίου φασὶν Ἀργεῖαν παῖδα εἶναι. Ex his diversis testimoniis apparet, de Augea magnam multitudinem fabularum ore propagatam fuisse, quas postea poetae alii aliter carminibus celebrabant. Omnia autem testimonia in unum redeunt, Augeam habitasse in Elide, cum ab Elidis rege ascendat ad Solis filium. Panyasis sine dubio famam simpliciorum eamque antiquiorem sequitur, quae regem ignorat, deum quendam agnoscit, qui quidem in posteriore fabula ita in Elidis regem transformatus est, ut Pausanias suam opinionem venditare possit. Sed quod Clemens et Schol. produnt, non potest ad rem aliunde notam annecti. Secundum vulgarem fabulam Hercules ab Omphale reversus ulciscetur Augeam propter mercedem pro stabulis purgatis denegatam. Sed id pertinet ad regem, non ad daemoneum. Eum Herculis laborem Panyasis vix noverit. Nam poenas ab Augea repetitas Pindarus et Hecataeus primi memorant. Mercedis retentae Augeam reum facit Pindarus, sed cuius operis mercedem Herculi debuerit, neque apud hunc, neque apud Hecataeum additur. Vid. Vogel. p. 30. qui addit: Ni omnia me fallunt, stabulorum purgatio res est in poetarum bucolicorum tempora reservata. Nihil igitur aliud ex hoc fragmento colligi potest, nisi Herculem cum Augea daemone ita congressum esse, ut eum telis vulneraret. Veri simile videri potest, hoc post Herculis servitium Asiaticum factum esse in Elide. Quid causae fuerit nescio. Item nihil habeo, quid de inimicitis dicam, quae inter Plutonem et Augeam intercessisse feruntur.

Tractatum est nuperrime hoc fragmentum a Schneidewino Coniect. crit. p. 156 sq., qui cum locos ipsos non satis inspexisse videatur, sed Funckium sequatur, ipse quoque id ad Solis poculum refert. Sed novam et prorsus inauditam excogitavit explicationem. Dicit: Panyasis Soli ministrum quendam eundemque filium affinerat: audi Scholia... Apparet scribendum esse vel τὸν Ἡλίου Ἀργεῖαν vel τὸν Ἡλιεῖον Ἀργεῖαν, ut Augeam Panyasis tanquam ταμίαν quendam poculi Solis finxisse videatur. Qui quidem Augreas indolem patris optime refert vel nomine: ut qui ab ἀργαῖς ἡλίου nomen acceperit. Nec hic solis filius et minister a rege Elidendi diversus fuerit... Cum eo rege plura (!) certamina iniit Hercules... Eundem esse igitur τὸν Ἡλιεῖον Ἀργεῖαν Panyasidis et regem Ἡλιεῖον vel id coarguit, quod Hercules cum Augea Elidensi saepius congressus est idemque ex mente Panyasidis telis suis adortus est Heliacum Augeam. Ceterum cum Nereus Herculi poculum cessisse dicatur, Panyasis rem ita exornasse videtur, ut vulnerato ab Hercule Augea deus marinus intercederet et poculum a Sole expetitur pacisceretur. Vellem Schneidewinus dixisset quomodo et quem ad finem in Elide Hercules Solis poculum nancisci posset, qui quidem Erythiam vehere vellet.

Fr. XXXIII.

Clem. Alexand. Protrept. II, 36. Kl. p. 10. Sylb. p. 31. Pott. Cf. Fr. XXXII.

Ἦδη δὲ τὴν Ἥραν τὴν ζῳγίαν ἱστορεῖ [τοξευθῆναι] ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Ἡρακλέους ὁ αὐτὸς οὗτος Πανύασσις
 ἐν Πύλῳ ἠμαθόντι.

Fr. XXXIV.

Arnob. Disputt. adv. Gentes IV, 29. p. 142. Cant.

Nonne ille vester est vates, qui Martem fecit et Venerem mortalium manibus vulneratos? Non ex vobis Panyassis unus est, qui ab Hercule Ditem patrem et reginam memorat sauciatam esse Iunonem?

Fr. XXXV.

Schol. Clem. Alex. Protr. II, 36. (Vol. IV. p. 107. Klotz.).

Δαίμων τις οὗτος Ἡλείος Ἀγέας, ἐναντίος τῷ Πλούτωνι, ὃν καὶ τοξευόμενον ὑπὸ Ἡρακλέους Πανύασσις εἰσάγει.

Haec tria fragmenta pertinent ad praeclarissimam illam apud Pylum pugnam, quam Hercules Elide expugnata secundum fabulam vulgarem contra Neleum eiusque filios edidit. Pyliis succurrit Pluto. Cf. Apollod. II, 7, 3., Paus. VI, 25, 3. (2.), contra quem vid. Spitzner. ad II, V, 397. Pro Pyliis Mars stetit apud Hes. Sc. 360. Neptunum, Apollinem, Plutonem nominat Pindar. Ol. IX, 45 sqq. Plutonem et Iunonem coniunxit Panyasis, quam posteriore unus et solus habet.

Fr. XXXVIa.

Apoll. Bibl. III, 10, 3. extr.

Καὶ γενόμενος [Ἀσκληπιὸς] χειρουργικὸς καὶ τὴν τέχνην ἀσκήσας ἐπὶ πολὺ οὐ μόνον ἐκόλλετινας ἀποθνήσκειν, ἀλλ' ἀνήγειρε καὶ τοὺς ἀποθανόντας ... εὖρον δὲ τινὰς λεγομένους ἀναστῆναι ὑπ' αὐτοῦ Καπανέα καὶ Λυκοῦργον· ὡς δὲ Σησίχορος φησιν, Ἐριφύλην· Ἰππόλυτον, ὡς ὁ τὰ Ναυπακτικὰ συγγράψας λέγει· Τυνδάρεων, ὡς φησι Πανύασσις (codd. Heyn.).

Fr. XXXVIb.

Schol. Eurip. Alc. I.

Ἀπολλόδορος δὲ φησι κεραινωθῆναι τὸν Ἀσκληπιὸν ἐπὶ τῷ τὸν Ἰππόλυτον ἀναστῆσαι, Ἀμελισταγόρας δὲ, ὅτι Γλαῦκον Πανύασσις, ὅτι Τυνδάρεων.

De Tyndareo in vitam revocato vid. Schol. Pind. Pyth. III, 96. Zenob. Cent. 1, 47. Leutsch in Paroem. I. p. 18. Heyn. Obs. ad Apoll. Quo spectet hoc fragmentum nescio. Huc transtuli propterea quod Apoll. II, 7, 3. Herculem refert eversa Pylo aggressum esse

Lacedaemonii Hippocoontis filios et Hippocoonte occiso eiusque filiis in servitum redactis urbem regnumque Tyndareo tradidisse. Iam praeivit Muellerus Dor. II. p. 474., secuti sunt reliqui.

Ultima expeditio, quam Hercules ante apotheosim suam susceperat, ab Apollodoro ea recensetur, qua id agebat, ut in Eurytum, Oechaliae regem, animadverteret. Eam a Panyaside quoque tractatam esse pro certo habemus.

Fr. XXXVII.

Clem. Alex. Strom. VI, 2, 25. Kl. 266. Sylb. 751. Pott.

Αἱ μὲν οὖν ἰδέαι τῆς κατὰ διάνοιαν Ἑλληνικῆς κλοπῆς εἰς ὑπόδειγμα ἐναγῆς τῶ διορᾶν δυναμένην τοῖσδε οὕσαι ἄλλες ἔστισαν, ἤδη δὲ οὐ τὰς διανοίας μόνον καὶ λέξεις ὑφελόμενοι καὶ παραγράφαντες ἐφωράθησαν, ὡς δεικνύσεται, ἀλλὰ γὰρ καὶ τὰ φωρία ἄντικρυς ὀλόκληρα ἔχοντες διελεγχθήσονται· αὐτοτελῶς γὰρ τὰ ἑτέρων ὑφελόμενοι, ὡς ἴδια ἐξήνεγκαν, καθάπερ Ἐδάμων ὁ Κυρηναῖος ἐκ Μουσαίου τὸ περὶ Θεσπρωτῶν βιβλίον ὀλόκληρον καὶ Πείσανδρος Καμειρεὺς Πισίνου τοῦ Ἀνδίου τὴν Ἡράκλειαν, Πανύσις τε ὁ Ἀλικαρνασσεὺς παρὰ Κλεοφύλου τοῦ Σαμίου τὴν Οἰγαλίαν ἄλωσιν.

Desunt nobis, quibus aut probare Clementis iudicium possimus aut refutare. A. Weichertus l. a. p. 196. n. 249. de Eumeli exemplo demonstravit, Clementis accusationibus non multum esse tribuendum, et p. 245. iniuriam Panyasidi illatam significavit. Idem iudicat Dübnerus p. 14 a. Longius processit in Clemente reiiciendo G. Mueller. Ep. Cycl. p. 63., ubi eum docta imprudentia aspersit. Sed vereor, ne hoc non sit recte actum. Nam etiam si Clemens nimis auxerit, tantum manet, ut Panyasim in hac parte carminis totum et dispositione et exornatione dependisse ex Creophyli carmine statuamus. Ita etiam O. Muellerus Dor. II, 474. et Funckius p. 10. Clementis verba intelligi volunt. De argumento Halosis vid. Welcker. Ep. Cycl. p. 229—237., qui apotheosim herois fuisse in carmine suspicatur.

Fragmenta per errorem Panyasidi tributa.

1. 2. 5.

Theocriti idyllia XXIV. XXV. Moschi Megara IV. Vid. supra p. 41.

4.

Telamon ab Hercule ἀριστεῖον τῆς ἐπὶ Πίον στρατείας accepit ἄλεισον, ut docet Panyasis apud Athen. MS. Casaub. p. 783. l. 34. VALCKEN. Pisandrum, non Panyasim nominat Athenaeus lib. XI. p. 220. ed. Schweigh. HERMANN. ad Soph. Ai. 430.

5.

Etym. M. 266, 16. Sylb. ... ἐνθα καὶ πᾶσι.

Ἀηρὸν βουλεύειν, ἢν ἔχη καὶ πολλὸν ἄμεινον.

Etym. Gud. 142, 23. ... ἐνθεν καὶ παροιμία δηρὸν βουλεύειν, ἵνα ἔχη καὶ πολλῶν ἄμεινον. Eustath. ad Il. 1, 417. p. 127, 19. Rom. 96, 21. Bas. I, p. 105. Bekk. διὸ καὶ παροιμία κεῖται Ἀηρὸν κτλ. Ad Eym. M. Sylburgius haec annotat: πᾶσι si vitio caret extrinsecus postulat εἴρηται aut simile quid, aut φασί legendum: nisi forte aliquis existimet, pro auctoris nomine surrepsisse: ut legendum sit Πανύασις. Sed lubricae istae coniecturae. Manifestum est, ex Etym. Gud. et Eustath. corrigendum esse ἐνθεν καὶ παροιμία. Hoc verum esse apparet ex iis, quae Gaisfordius Poet. Min. Vol. II. p. 110 sqq. ad Hes. Th. 709. de MS. Dorvill. Etym. M. tradit, cuius notam, ut error removeatur, quantum opus est, huc adscribam: Etym. M. p. 636. pen. Ἡσίοδος ἐνθα·

ὄτοβος δ' ἄτλητος ὀρώρει, ubi recte MS. Dorvill. ἐν i. e. ἐν Θεογονίᾳ. Prope infinita istius modi menda, quae ex scribendi compendiis male intellectis ortum habent, egregii codicis Dorvilliani ope, Etymologo M. detergeri possunt. Specimen unum atque alterum, ne quid temere effutire arguar,

deinceps protraham. Ac primum litteris ἐν, quibus supra ἐν Θεογονίᾳ significari manifestum est, saepissime utebantur librarii, si quando vel ἐνθα vel ἐνθεν exprimere volebant. Proinde istarum vocum constans in veterum scriptis confusio. Etymolog. M. p. 266, 15. ἐνθα καὶ πᾶσι MS. ἐν

καὶ π/. Praeclare igitur Sylburgius ἐνθεν καὶ Πανύασις. Eadem forma post nomen Νίκανδρος non ἐνθα, ut acceperunt Etymologi editores, sed ἐν Θεογονίᾳ designat. Sylburgius non videtur ἐνθεν coniecisse, ut Gaisfordius opinatur. Sed fac illum ita voluisse scribi: vides, utra Sylburgiana coniectura codice Dorvilliano probetur. Gaisfordius alteram festinanter adiecit, quam verisimile est ab eo non probari,

cum illud compendium π/, si respicimus Etym. Gud. et Eustath., nihil aliud esse possit, nisi παροιμία. Deceptus est Barkerus, qui Diar. Class. fasc. 24—28. 30. 32. 34. fragmenta epica tractavit et hunc versum Panyasidi tribuit. Recepit versum Dindorfius ed. Lips. p. 270. X, tractavit Funckius p. 34 sq.; secutus est Duentzerus; cautius egit Duebnerus, qui idem verum vidit p. 20 a.

6.

„Θείαντος τοῦ Βήλον· Thoantem illum appellat apud Apollod. L. III. [14, 4.] Panyasis, ex quo male Πανύασιν in Clem. Alex. Admonitione ad Gentes fecerunt librarii.“ Munckerus ad Antonini Lib. Fab. XXIV. p. 222. ed. Verkeyk. BARKER. Nimis indiligenter Barkerus id quod in lemmate positum est pro fragmento Panyasidis habuit. Sunt verba Antonini. Quid dixerit apud Apollodorum Panyasis disci potest ex Fr. XIII. Debat Dindorfius p. 271. XII. errorem corrigere.

Schul-Nachrichten.

A. Chronik des Gymnasiums.

Das Schuljahr begann am 19. April. — Am 15. October feierte das Gymnasium den Geburtstag Sr. Majestät des Königs durch eine Festrede, welche der Rector vor sämtlichen Schülern und Lehrern hielt. Ein Chor von Händel, von den geübtesten Schülern vorgetragen, eröffnete die Feier, ein *Salvum fac regem* von E. Richter beschloss sie. Die Anwesenheit von Mitgliedern des Hochlöblichen Magistrats und der Wohlloblichen Stadtverordneten-Versammlung und von zahlreichen Gönnern der Anstalt trug zur Erhöhung der Feierlichkeit wesentlich bei.

Um dem ersten Collegen Schilling nach sechs und vierzigjähriger Dienstzeit einige Erleichterung zu Theil werden zu lassen, bewilligten der Hochlöbliche Magistrat und die Wohllobliche Stadtverordneten-Versammlung mit gewohnter Liberalität zu Anfang des Schuljahres eine angemessene Summe für einen Schulamtscandidate, der den Collegen Schilling wöchentlich in 8 Stunden vertreten soll. Diesen Unterricht übernahm der schon längere Zeit am Gymnasium beschäftigte Schulamtscandidate Dr. Marckscheffel, und ertheilte ihn bis zu den Hundstagen, wo er einem Rufe an das Gymnasium in Hirschberg folgte, und der Schulamtscandidate Dr. Friedrich Wilhelm Beisert an seine Stelle trat. Ausser diesen beiden Mitgliedern des Königlichen pädagogischen Seminars haben noch Dr. Jacobi, Hänel und Dr. Winkler, gleichfalls Mitglieder des Königlichen pädagogischen Seminars, die Schulamtscandidate Platen, Dr. Carl Friedrich Moritz Elsner, welcher seit Ostern v. J. sein Probejahr am Gymnasium besteht, und seit Michaelis Dr. Gustav Wilhelm Körber mit Genehmigung des Königlichen Hochpreislichen Provinzialschulcollegiums einige Stunden ertheilt. Dr. Heinrich Gottlieb Hartmann ging Ostern 1841 nach Beendigung seines Probejahrs an das Gymnasium in Schweidnitz über.

Zur Wiederherstellung ihrer Gesundheit erhielten im verflossenen Schuljahre Professor Dr. v. Glocker ausser den ihm zustehenden fünföchentlichen Herbstferien einen Urlaub von 14 Tagen, Colleague Dr. Bartsch ausser den Hundstagsferien einen Urlaub von 5 Wochen, der Lehrer Carl Seltzsam einen eben so langen einschliesslich der Hundstagsferien. Allen haben die von ihnen besuchten Heilquellen sehr gute Dienste geleistet.

**B. Uebersicht des in dem Schuljahre von Ostern 1841 bis Ostern 1842
ertheilten Unterrichts.**

(S. bezeichnet das Sommerhalbjahr, W. das Wintersemester.)

Prima.

Ordinarius: Rector Dr. Schönborn.

Religion: Kurze Einleitung in die Bücher der Bibel, dann christliche Sittenlehre. 2 St. Rector Schönborn. — Psychologie 1 St. Prof. Dr. v. Glocker. — Geschichte des Mittelalters und der neuern Zeit bis 1815. 2 St. College Dr. Tzschirner. — Mathematik: Körperliche Geometrie, ebene Trigonometrie, ebene analytische Trigonometrie, Wiederholung der Planimetrie und der Algebra, nach den eignen Lehrbüchern; Uebung im Lösen angemessner Aufgaben. 4 St. Prof. Dr. Köcher. — Physik: die Erscheinungen der Schwere, Statik, Hydrostatik, Aräometrie, Cohäsion, Adhäsion. 2 St. Prof. Dr. v. Glocker. — Naturgeschichte: die natürlichen Familien der Pflanzen durch Demonstrationen lebender Pflanzen erläutert; Wiederholung des künstlichen Systems, Anatomie und Physiologie der Pflanzen. 1 St. Prof. Dr. v. Glocker. — Deutsche Sprache: Geschichte der deutschen Nationallitteratur nach Koberstein 4te bis 6te Periode, erläutert durch Beispiele, Correctur der Aufsätze und der metrischen Versuche. 2 St. Rector Schönborn. — Lateinische Sprache 8 St.: Correctur der freien Aufsätze und Disputirübungen. 1 St.; *Terentii Heautontimorumenos*, dann *Horatii Carm.* II, 10. — III, 7. 2 St., und *Ciceronis Tusculan. lib.* V. (privatim sind das erste und vierte Buch gelesen worden), dann *Taciti anal.* I. 1—32., in latein. Sprache erklärt. 3 St. Rector Schönborn. — Stylübungen (wöchentlich ein Scriptum) und metrische Versuche. 2 St. Prorector Dr. Klossmann. — Griechische Sprache 6 St.: Syntax und Correctur der zweiwöchentlich gemachten Scripta. 2 St.; *Herodot. lib.* VIII., dann *Platon, Criton, Luciani Charon.* 2 St. Prorector Dr. Klossmann.; *Homeri Iliad.* VI—IX., dann *Sophocl. Philoctet.* 2 St. lateinisch erklärt vom Rector Dr. Schönborn. — Französische Sprache: Stylübungen, Auszüge aus französischen Schriftstellern des 19ten Jahrhunderts in Ideler's Handbuch Th. III. 1ste Aufl. p. 83—301. 2 St. Prof. Dr. Rüdiger. — Hebräische Sprache: Wiederholung der Formenlehre, Syntax nach Gesenius, mündlich und schriftlich eingeübt; Genesis XII bis XXXVII.; dann 9 ausgewählte Psalmen. 2 St. Prorector Dr. Klossmann. — Singen für diejenigen, welche Theil nehmen wollen. 1 St. Cantor Kahl.

Secunda.

Ordinarius: College Dr. Tzschirner.

Religion: S. Einleitung in die Bücher des alten Testaments nach Schmieder, verbunden mit Lesen grösserer Abschnitte; W. Erklärung des Evangeliums Matthäi aus dem Grundtexte. 2 St. College Dr. Tzschirner. — Geschichte des Mittelalters und der neuern Zeit bis 1830, nebst den nöthigen Wiederholungen aus der Geographie. 3 St. Prof. Nösselt. — Mathematik: Wiederholung der Kettenbrüche und der Gleichungen des ersten Grades, Potenzen-, Wur-

zel-, Logarithmen-Rechnung, Gleichungen des zweiten Grades, arithmetische Progressionen nach Köcher's Lehrbuch; vom Flächenraume gradliniger Figuren, vom Kreise nach Sadebeck's Elementen der Planimetrie; ebene Trigonometrie; Uebung im Lösen angemessener Aufgaben. 4 St. Prof. Dr. Köcher. — Naturgeschichte: Elemente der Botanik. 1 St. Prof. Dr. v. Glocker. — Deutsche Sprache: die wichtigsten Abschnitte aus der Satzlehre und Styllehre, Uebung im Disponiren; Correctur der theils prosaischen, theils metrischen Arbeiten; Uebungen im freien Vortrage, angeknüpft an Göthe's Hermann und Dorothea und an Schiller's Dramen. 2 St. College Dr. Tzschirner. — Lateinische Sprache 10 St.: Wiederholung der *Syntaxis verbi*, verbunden mit Uebungen im mündlichen Uebersetzen aus August's Anleitung; die Lehre von der Wortbildung, die Adverbien und Präpositionen nach Zumpt's grosser Grammatik; Correctur der Exercitien und Extemporalien, Memorirübungen aus *Ciceron. orat. pro Deiotaro cap. I—VI.* 3 St.; *Livii historiae lib. XXX.*, dann *Cicer. orat. pro Marcello, pro Deiotaro, Philipp. I.* 4 St. College Dr. Tzschirner. Metrische Uebungen 1 St.; *Virgil. Aeneis XII—I.* 401. 2 St. Prof. Dr. Rüdiger. — Griechische Sprache 6 St.: Wiederholung und Vervollständigung der Formenlehre; aus der Syntax die Lehren über die Casus, Tempora und Modi; Correctur der Exercitien; Memorirübungen aus *Homeri Odyss. XI. I—100.* 2 St.; *Xenoph. Cyrop. IV. c. 2—V. c. 2.* 2 St. und *Homeri Odyssea V—XVI. incl.*, wovon V—VIII. privatim gelesen worden sind, 2 St. College Dr. Tzschirner. — Französische Sprache: Correctur der Exercitien; Auszüge aus Schriftstellern der neuern Zeit in Menzel's Handbuch 2te Ausgabe p. 338—419 und p. 1—95. 2 St. Prof. Dr. Rüdiger. — Hebräische Sprache: Formenlehre nach Gesenius, mündlich und schriftlich eingeübt; grammatische Erklärung ausgewählter Abschnitte der Genesis. 2 St. Prorector Dr. Klossmann. — Für diejenigen, welche Theil nehmen wollen, Zeichnen 2 St. Prof. Hermann; Singen 1 St. Cantor Kahl.

Ober-Tertia.

Ordinarius: College Dr. Lilie.

Religion: Erweckliche Erklärung des Evangelium Johannis, dann Wiederholung des Lutherischen Katechismus und der dazu gehörigen Bibelstellen. 2 St. College Dr. Lilie. — Geschichte Deutschlands und Preussens seit Karl dem Grossen bis 1830. 2 St. Prof. Nöselt. — Geographie: Mathematische Geographie, dann Beschreibung der Erdoberfläche in topographischer, physischer und statistischer Hinsicht nach von Roön; angefangen wurde von Europa und darauf die Beschreibung der anderen Welttheile bezogen. 2 St. College Dr. Sadebeck. — Mathematik: in jedem Halbjahre aus der Algebra die Rechnungsarten mit entgegengesetzten und allgemeinen Grössen, die Kettenbrüche, die einfachen Gleichungen, die Potenzen und Wurzeln des 2ten und 3ten Grades nach Köcher's Lehrbuch Cap. 8—11; aus der Geometrie die Lehren von der Proportionalität grader Linien, von der Aehnlichkeit und der Berechnung des Flächenraums gradliniger Figuren nach Sadebeck's Elementen § 113—162 und die Aufgaben No. 16—31; Uebung im Lösen angemessener Aufgaben. 3 St. College Dr. Sadebeck. — Naturgeschichte: allgemeine systematische Uebersicht aller

drei Reiche. 2 St. College Dr. Sadebeck. — Deutsche Sprache: Wiederholung der Grammatik nach Becker; Correctur der Aufsätze; Erklärung von Schiller's Jungfrau von Orleans und Maria Stuart; Uebung im freien Vortrage und im Declamiren. 2 St. College Dr. Lilie. — Lateinische Sprache 10 St.: Wiederholung der Syntax nach Zumpt's grosser Grammatik und August's Anleitung mit Ausschluss der Syntaxis ornata, eingeübt durch mündliches Uebersetzen aus August's Anleitung, durch Extemporalia und Scripta. 3 St.; *Cicero's orationes in Catilinam* I, II, III, IV; Memorirübungen. 4 St. College Dr. Lilie.; Prosodie und Uebung im Versbau 1 St., und Pinzger *Eclogae poetarum latinorum* p. 71. — p. 113., Auszüge aus dem 2ten bis 7ten Buche der Metamorphosen enthaltend. 2 St. Prof. Dr. Rüdiger. — Griechische Sprache 6 St.: in jedem Halbjahre Wiederholung der wichtigsten Abschnitte aus der Formenlehre mit Ausschluss der Wortbildung; Einübung der unregelmässigen Zeitwörter und der Formen ionischen Dialects nach Buttman; Correctur der Scripta 2 St.; *Xenoph. Anabasis* I. c. 2—9. incl. 2 St., und *Homeri Odyssea* I. v. 150—III. 300. 2 St. College Dr. Lilie. — Französische Sprache: Formenlehre und aus der Syntax die Lehre über den Gebrauch der Zeiten und Modi, Correctur der Exercitien; *Voltaire histoire de Charles XII.* livre III. (p. 78. ed. Thibaut) — VI. incl. 2 St. S. Schulamts Candidat Dr. Winkler, W. Schulamts Candidat Dr. Körber. — Singen 1 St. Cantor Kahl. — Zeichnen für die, welche Neigung dazu haben, 2 St. Prof. Hermann.

Unter-Tertia.

Ordinarius: Professor Dr. Köcher.

Religion: Erklärung des lutherischen Katechismus und der wichtigsten dazu gehörigen Bibelstellen, welche so wie die Hauptstücke selbst auswendig gelernt wurden. 2 St. College Dr. Bartsch. — Geschichte der wichtigsten Völker der alten Welt, Geschichte des Mittelalters, besonders deutsche Geschichte bis zu den Kreuzzügen. 3 St. Prof. Nösselt. — Naturgeschichte: Beschreibung der innern und äussern Organe der Pflanzen mit steter Beziehung auf die Hauptclassen des natürlichen Systems, dann systematische Uebersicht nach Linné und Anleitung eine Pflanze darnach zu bestimmen; systematische Uebersicht der Hauptordnungen des Mineralreiches mit Berücksichtigung ihrer technischen Anwendung. 2 St. Schulamts Candidat Dr. Elsner. — Mathematik: in jedem Halbjahre nach der Wiederholung der gewöhnlichen Brüche und der Decimalbrüche die Proportionen und ihre Anwendung und die vier Rechnungsarten mit entgegengesetzten und allgemeinen Grössen nach Köcher's Lehrbuch Cap. 4—8.; nach Wiederholung der Anfangsgründe der Planimetrie die Lehre von den ebenen Figuren, von der Congruenz der Dreiecke, von den Polygonen und Parallelogrammen nach Sadebeck's Elementen § 1—113; Uebung im Lösen angemessener Aufgaben. 3 St. Prof. Dr. Köcher. — Deutsche Sprache: die Satzlehre nach Wurst's Sprachdenklehre; Correctur der Ausarbeitungen, bisweilen Uebung im Lesen und im Declamiren und Erzählen. 2 St. Prof. Nösselt. — Lateinische Sprache 10 St.: Extemporalien und wöchentliche Exercitien zur Einübung der Syntax der Casus und des Verbuns nach Zumpt's grosser Grammatik und August's Anleitung. 3 St.; Wiederholung der Formenlehre, einschliesslich der Wortbildung 1 St.

Caesar. de bello Gallico lib. V. VI. 1—20., Memorirübungen aus *loci memoriales Vratisl.* 1840. 3 St. Prof. Dr. Köcher. *Justin. histor. lib. VII—XXII. 3.* 3 St. Schulamts-candidat Dr. Elsner. — Griechische Sprache 6 St: in jedem Halbjahre Wiederholung und Vervollständigung der Formenlehre, Verba auf λ , μ , ν , ρ , Verba auf μ , die gewöhnlichsten unregelmässigen Verba nebst schriftlichen Uebungen nach Buttmann, 2 St.; Schneider's Lesebuch Seite 30—102 mit Auswahl; am Ende jedes Semesters ungefähr 50—60 Verse aus der Odyssee zur Einführung in den jonischen Dialekt. 4 St. College Dr. Bartsch. — Französische Sprache: Formenlehre, einschliesslich der gewöhnlichsten unregelmässigen Zeitwörter, Anfangsgründe der Syntax, Uebungen im Uebersetzen in das Französische und aus dem Französischen (*Anecdot. 1—25.*) nach Hirzel's Sprachlehre. 2 St. Prof. Dr. Köcher. — Zeichnen 1 St. Prof. Hermann. — Singen 1 St. Cantor Kahl.

Quarta.

Ordinarius: College Dr. Sadebeck.

Religion: Wiederholung und Vervollständigung der ganzen biblischen Geschichte, sich anschliessend an die einzelnen Schriften der Bibel. 2 St. College Dr. Lilie. — Geographie: das Wichtigste aus der mathematischen Geographie, dann topographische, physische und statistische Beschreibung Europa's, specielle Geographie von Deutschland, dann eine kurze Uebersicht der anderen Erdtheile nach Volger und von Roon. 2 St. College Dr. Sadebeck. — Systematische Uebersicht des Thierreichs nach Classen, Ordnungen und Familien, begonnen wurde mit den wirbellosen Thieren; zuletzt eine kurze Anthropologie. 2 St. College Dr. Sadebeck. — Mathematik: in jedem Halbjahre Begründung der vier Rechnungsarten in ganzen und gebrochenen Zahlen, die Decimalbrüche, die Verhältnisse und Proportionen nebst den darauf gegründeten Rechnungen, nach Köcher's Lehrbuche Cap. 1—7; Anfangsgründe der Planimetrie nach Sadebeck's Elementen § 1—48. 3 St. College Dr. Sadebeck. — Deutsche Sprache: das Wichtigste der Satzlehre und der Formenlehre nach Wurst's Sprachdenklehre; Correctur der wöchentlich gelieferten Ausarbeitungen, Uebungen im Erzählen und im Sommerhalbjahre im Declamiren. 2 St. College Dr. Sadebeck. — Lateinische Sprache 10 St.: in jedem Halbjahre fortgesetzte Einübung der ganzen Syntax nach Zumpt's kleiner Grammatik und Gröbel's Anleitung, Correctur der wöchentlich gelieferten Exercitien, Memorirübungen grossentheils an die *loci memoriales Vratisl. 1840* sich anschliessend 3 St. Jacobs lateinisches Lesebuch Bd. II. Curs. 1. pag. 35—77 Auszüge aus Justin, Cornel, Cicero enthaltend. 3 St. College Dr. Bartsch. Fortgesetzte Einübung und Erweiterung der Formenlehre. 1 St.; *Eutropii breviar. lib. VIII—X. I. II. III—7.* 3 St. Schulamts-candidat Platen. — Griechische Sprache: in jedem Halbjahre Formenlehre, einschliesslich der *verba contracta*, ausschliesslich der *verba* auf λ , μ , ν , ρ nach Buttmann mündlich und schriftlich eingeübt; Schneider's Lesebuch pag. 1—40 mit Auswahl. 6 St. Schulamts-candidat Hänel. — Zeichnen 2 St. Prof. Hermann. — Schönschreiben 2 St. Schreiblehrer Jung. — Singen 1 St. Cantor Kahl.

Quinta.

Ordinarius: College Klopsch.

Religion: S. nach Wiederholung des ersten und dritten Hauptstücks Erklärung des zweiten und vierten Hauptstücks aus Luther's Katechismus und dazu gehörender Bibelstellen und passender Liedverse; W. Geschichte des neuen Bundes und Erklärung einzelner Abschnitte des neuen Testaments. 2 St. College Klopsch. — Geographie und Geschichte: nach kurzer Wiederholung der Hauptsachen des geographischen Cursus der Sexta in jedem Halbjahre geographische Uebersicht des preussischen Staats 1 St.; Uebersicht der wichtigsten Begebenheiten aus der allgemeinen Geschichte bis 1815, angeknüpft an hervorragende Persönlichkeiten nach Volger's Leitfaden. 2 St. Collaborator John. — Naturgeschichte: S. Kenntniss der äusseren Organe der Pflanzen und Beschreibung der Pflanzen an lebendigen Exemplaren der verschiedenen Classen geübt; W. Uebung im Beschreiben einzelner charakteristischer Mineralien aus den verschiedenen Classen und Ordnungen. 2 St. Schulamts Candidat Dr. Elsner. — Rechnen: in jedem Halbjahre Wiederholung der Bruchrechnungen, dann einfache und zusammengesetzte Regula de tri und verwandte Rechnungen, verbunden mit Uebungen im Kopfrechnen. 4 St. Collaborator John. — Deutsche Sprache 4 St.: orthographische Uebungen 1 St.; in jedem Halbjahre das Wesentlichste der ganzen Satzlehre und der Wortlehre nach Wurst's Sprachdenklehre; Correctur der wöchentlich angefertigten Ausarbeitungen; Uebungen im Vorlesen und Erzählen; 3 St. College Klopsch. — Lateinische Sprache 10 St.: in jedem Halbjahre Wiederholung und Erweiterung der Formenlehre nach Zumpt's Auszug 2 St. S. Schulamts Candidat Dr. Winkler, W. College Klopsch; in jedem Halbjahre die Hauptregeln der Syntax über den Gebrauch der Casus, des Accusativus mit dem Infinitiv, des Conjunctivus nach den Conjunctionen *ut ne* und der *ablativi absoluti* nach Zumpt's Auszug eingeübt durch mündliches Uebersetzen aus Gröbel's Anleitung und durch wöchentlich angefertigte Scripta. 3 St.; Jacobs lat. Lesebuch, 1stes Bändchen p. 6 — 18 und p. 60 — 106, Memorirübungen grossentheils nach *loci memoriales Vratisl.* 1840. 5 St. College Klopsch. — Zeichnen 2 St. Prof. Hermann. — Schönschreiben 3 St. Schreiblehrer Jung. — Singen 2 St. Cantor Kahl.

Sexta.

Ordinarius: Collaborator John.

Religion: S. Geschichte des alten Bundes und Erklärung einzelner Abschnitte des alten Testaments; W. Erklärung des ersten und dritten Hauptstückes aus Luther's Katechismus und dazu gehörender Bibelstellen und passender Liedverse. 2 St. Collaborator John. — Geographie und Geschichte 3 St.: S. Uebersicht der Erdoberfläche nach Volger's Leitfaden 3 St., W. Wiederholung des Cursus des Sommersemesters 1 St.; Uebersicht der preussisch-brandenburgischen Geschichte nach Vormbaum's lehrreichen und anmuthigen Erzählungen, mit Berücksichtigung der schlesischen Geschichte, angeknüpft an hervorragende Persönlichkeiten. 2 St. Collaborator John. — Naturgeschichte: Betrachtung einzelner, besonders einheimischer

Thiere aus allen Classen und Ordnungen, und Anleitung, sie nach ihren Hauptkennzeichen zu beschreiben. 2 St. S. College Klopsch, W. Schulamtscandidate Dr. Körber. — Rechnen: in jedem Halbjahre mündliche und schriftliche Einübung der 4 Species mit Brüchen und der einfachen Regula de tri. 4 St. Collaborator John. — Deutsche Sprache: orthographische Uebungen; der einfache Satz und das Hauptsächlichste aus der Wortlehre nach Wurst's Sprachdenklehre; Correctur der wöchentlich angefertigten Ausarbeitungen; Uebungen im Vorlesen und Erzählen. 4 St. Collaborator John. — Lateinische Sprache: in jedem Halbjahre Formenlehre einschliesslich der gewöhnlichsten unregelmässigen Zeitwörter nach Zumpt's Auszug; Uebung im Uebersetzen in das Lateinische und aus demselben nach dem Lesebuche für die Vorbereitungsclassen des Friedrich-Wilhelms-Gymnasium zu Posen. 10 St. Bis zu den Hundstagen Schulamtscandidate Dr. Marckscheffel, seitdem Schulamtscandidate Dr. Beisert. — Zeichnen 2 St. Prof. Hermann. — Schönschreiben 3 St. Schreiblehrer Jung. — Singen 2 St. Cantor Kahl.

1. Besonderer Unterricht der Schüler, welche die griechische Sprache nicht erlernen.

A. Für Secundaner, Ober- und Unter-Tertianer:

Physik nach Brettner. 2 St. College Dr. Sadebeck. — Chemie: anorganische Verbindungen und das Wichtigste aus der organischen Chemie nach dem eigenen Lehrbuche. 2 St. College Dr. Sadebeck. — Uebung im Uebersetzen aus dem Französischen und in dasselbe nach Hirzel's Lesebuche. 2 St. Prof. Nösselt.

B. Für Quartaner:

Uebung in den bürgerlichen und kaufmännischen Rechnungen. 2 St. College Schilling. — Französische Sprache: Formenlehre einschliesslich der unregelmässigen Zeitwörter, nebst Uebung im Uebersetzen aus dem Französischen und in dasselbe nach Hirzel in halbjährigem Cursus. 4 St. Schulamtscandidate Dr. Jacobi.

2. Besonderer Unterricht für die Schüler, welche wegen Stimmenwechsels an den Singstunden keinen Theil nehmen.

A. Mit den Ober- und Unter-Tertianern

das Schiller's Wilhelm Tell und Wallenstein's Tod College Dr. Lilie. 1 St.

B. Für die Quartaner:

Lateinische Extemporalia. 1 St. Schulamtscandidate Platen.

C. Verordnungen der vorgesetzten Behörden.

- 1) 7. April 1841. Der Lectionsplan für das Schuljahr von Ostern 1841 bis Ostern 1842 wird genehmigt.
- 2) 14. April. Dem Schulamtscandidaten Dr. Elsner wird gestattet, sein Probejahr am Magdalenen-Gymnasium zu bestehen.
- 3) 27. April. Sollte das von A. H. Niemeyer für die obern Classen verfasste Lehrbuch der Religion noch im Gebrauch sein, so ist dasselbe mit einem der später erschienenen zu vertauschen. Es wird daher Bericht erfordert, welches Lehrbuch bei dem Religions-Unterrichte der oberen Classen gebraucht werde, und ob dessen Beibehaltung wünschenswerth sei.
- 4) 12. Mai. Den Schülern soll das Verbot, sich auf der Promenade allen Unfugs und aller Beschädigung der Anlagen zu enthalten, wiederholt in Erinnerung gebracht werden.
- 5) 17. Mai und 25. Januar 1842. Da dem gegenseitigen Austausch der Programme auch die beiden Gymnasien des Fürstenthums Lippe beigetreten sind, auch noch mehrere Exemplare für einige Anstalten des Königreichs Württemberg und des Herzogthums Nassau und für die Bibliotheken der Preussischen Universitäten gebraucht werden, so sind in Zukunft von jedem Programme und jeder sonstigen Schulschrift 208 Exemplare einzureichen; diese Zahl ist noch um 2 zu erhöhen, wenn der Inhalt sich auf die Naturwissenschaften bezieht.
- 6) 14. Juni. Es werden vierwöchentliche Hundstagsferien bewilligt.
- 7) 17. Juni. Ueber die statistischen Verhältnisse des Gymnasiums wird Bericht gefordert.
- 8) 29. Juni. Es wird mitgetheilt, dass der Verleger der *Monumenta Germaniae historica* sich erboten hat, bei direkter Bestellung dieses wichtige Werk den Gymnasialbibliotheken zu einem niedrigeren Preise zu überlassen.
- 9) 13. Juli 1841 und 1. Februar 1842. Die Urtheile der Königlichen wissenschaftlichen Prüfungs-Commission über die Abiturientenprüfungen zu Ostern und zu Michaelis 1841 werden mitgetheilt.
- 10) 16. Juli 1841 und 31. Januar 1842. Das Königliche Hochpreisliche Provinzial-Schulcollegium eröffnet, welche Aufgaben für die schriftliche Prüfung der Abiturienten zu Michaelis 1841 und zu Ostern 1842 gewählt worden sind.
- 11) 25. Juli. Der Rechenschaftsbericht der Preussischen Renten- und Versicherungsanstalt zu Berlin für 1840 wird mitgetheilt.
- 12) 27. Juli. Um die vielfachen Verschiedenheiten und zum Theil auffallenden Mängel der Titel der Gymnasialprogramme zu beseitigen und ihre Katalogisirung zu erleichtern, wird die Einrichtung der Titelblätter genauer bestimmt.

13) 3. August. Da sich nach der bisherigen Erfahrung auch die besseren Schüler selten überzeugen lassen, dass es zum Bestehen der Abiturientenprüfung nur eines regelmässigen Fleisses bedarf, und da sie deswegen das letzte Jahr in Prima, wo sie ihre Schulbildung durch verständiges Fortarbeiten vollenden sollten, entweder in übermässigen Anstrengungen hinführen, oder nur zur Wiederholung des früher Erlernten anwenden, so soll, um dem störenden Einflusse zu begegnen, den diese verkehrte Ansicht von den Anforderungen des Prüfungs-Reglements auf die wissenschaftliche Ausbildung der Schüler zu äussern droht, bei den Abiturientenprüfungen folgendes Verfahren beobachtet werden: 1) Es ist von der Voraussetzung auszugehen, dass jeder Schüler, der mit den nöthigen Vorkenntnissen in Prima eingetreten ist, und während seines zweijährigen Aufenthalts in dieser Classe in allen Lehrgegenständen regelmässigen Fleiss gezeigt hat, sich dadurch die zum Uebergange auf die Universität erforderliche Schulbildung erworben habe; 2) dem Königlichen Commissarius sind mit den schriftlichen Prüfungsarbeiten sämmtliche von den Abiturienten in Prima angefertigten schriftlichen Arbeiten und ihre Censuren seit ihrer Versetzung aus Secunda vorzulegen; 3) denjenigen Abiturienten, welche nach dem Ausweis der Censuren und ihrer Arbeiten mit den nöthigen Vorkenntnissen in Prima eingetreten sind, und während ihres Aufenthaltes in dieser Classe in allen Gegenständen einen regelmässigen Fleiss bewiesen haben, kann der Königliche Commissarius, wenn ihre schriftlichen Prüfungsarbeiten genügend ausgefallen sind, auf den einstimmigen Antrag der übrigen Mitglieder der Prüfungscommission und auf Grund der Bestimmung in § 24. des Reglements vom 4. Juni 1834 die mündliche Prüfung in den Fächern erlassen, in welchen sie während ihres Aufenthalts in Prima stets vollständig befriedigt haben; 4) ist dies in irgend einem Fache geschehen, so ist dies in dem Abgangszeugnisse ausdrücklich zu bemerken, und der Grad der erlangten Kenntnisse genau zu bezeichnen. Die Lehrer werden verpflichtet, auf alle zweckdienliche Weise dahin zu wirken, dass eine lebendige und regelmässige Theilnahme der Schüler an den Unterrichtsgegenständen immer mehr erweckt und der tumultuarischen Vorbereitung zu der Abiturientenprüfung und der Furcht vor dieser ein Ziel gesetzt werde.

14) 6. September. Es wird eine Einladung des Consistorialraths Romberg in Bromberg, auf eine Sammlung ausgewählter Gedächtniss-Predigten auf des Hochseligen Königs Majestät zu subscribiren, mitgetheilt.

15) 4. October. Den Schulamtsandidaten Dr. Körber am Magdalenen-Gymnasium zu beschäftigen wird genehmigt.

16) 19. October. Es wird Bericht gefordert über die Einrichtung der Neben-Lectionen für diejenigen Schüler, welche nicht für die Facultätsstudien bestimmt sind.

17) 25. October. In den Abgangszeugnissen der Abiturienten soll genau angegeben werden, in welchem Verhältnisse ihr Fleiss zu ihren Anlagen gestanden hat. Ergeben bei den von auswärts zutretenden Abiturienten ihre Zeugnisse hierüber nichts, so ist dies in den Prüfungs-Zeugnissen ausdrücklich zu bemerken.

18) 26. October. Das Rescript der Königlichen Ministerien des Königlichen Hauses, des Innern, der Finanzen und der geistlichen etc. Angelegenheiten vom 11. September über das zu den Gehaltsquittungen über neue Besoldungen und Gehaltszulagen, so wie zu den

Quittungen der Hinterbliebenen verstorbener Beamten zu verwendende Stempelpapier wird in Abschrift mitgetheilt.

19) 16. December. Das gedruckte Protokoll der neunten Versammlung der Directoren der westphälischen Gymnasien wird mit der Aufforderung mitgetheilt, auf das darin über den Plan einer neuen Methode des lateinischen Sprach-Unterrichts Gesagte bei dem demnächst darüber zu erstattenden Berichte Rücksicht zu nehmen.

20) 24. December. Nach einem Rescript des Königlichen Hohen Ministeriums der geistlichen und Unterrichts-Angelegenheiten ist die Einführung eines bestimmten Lehrbuchs für den evangelischen Religionsunterricht nicht nothwendig, sondern es genügt, wenn der als kirchliche Bekenntnisschrift sanctionirte kleine Katechismus Luther's zum Grunde gelegt wird. Zur Einführung eines neuen Lehrbuches für den Religions-Unterricht ist jedes Mal die Genehmigung in gehöriger Weise nachzusuchen. Rücksichtlich des von Niemeyer herausgegebenen Lehrbuches wird die Verfügung vom 27. April 1841 in Erinnerung gebracht. Zur Berücksichtigung bei Anordnung des Religions-Unterrichtes wird ein Lehrplan des Gymnasiallehrers Deinhard in Wittenberg mitgetheilt.

21) 3. Januar 1842. In Folge eines Erlasses des Königlichen Hohen Ministeriums der geistlichen und Unterrichts-Angelegenheiten an die Königlichen wissenschaftlichen Prüfungs-Commissionen vom 21. December 1841 sollen diejenigen Candidaten der Theologie, welche die Prüfung in der Theologie und im Hebräischen bereits bei einer theologischen Prüfungs-Commission bestanden und dabei ein vorzügliches Prädicat erhalten haben, wenn sie sich zur Prüfung *pro facultate docendi* wegen Uebernahme eines höhern Schulamts melden, in den genannten beiden Gegenständen keine Prüfung zu bestehen haben, sondern es soll nur durch ein Colloquium und durch Probelectionen ihre Lehrgabe und Methode erforscht und darnach bestimmt werden, ob ihnen für diese Gegenstände die *facultas docendi* nur für die untern und mittlern Classen, oder auch für die obern zuzusprechen ist. Dagegen gelten in Betreff der von einer Königlichen wissenschaftlichen Prüfungs-Commission abzuhaltenden Prüfung *pro facultate docendi* für diese Candidaten nur die beiden alten Sprachen und die Muttersprache, oder die Mathematik und Naturwissenschaften, oder die Geschichte und Geographie als Hauptlehrgegenstände, und es ist ihnen die unbedingte oder bedingte *facultas docendi* in diesen Gegenständen ohne Rücksicht auf die *facultas docendi* in der Religion und in der hebräischen Sprache nach den für die Candidaten weltlichen Standes geltenden Vorschriften zu ertheilen oder zu verweigern.

22) 11. Januar. Der Orgelbauer und Instrumentenmacher Ferdinand Lange in Berlin wird durch das vorgedachte Hohe Ministerium zur Anfertigung akustischer Apparate für den physikalischen Unterricht empfohlen.

23) 15. Januar und 4. Februar. Es wird festgesetzt, wie es wegen der Uebernahme von Nebenämtern durch die Gymnasiallehrer in Zukunft gehalten werden soll.

24) 25. Januar und 9. Februar. Im Auftrage des Hohen Ministeriums der Geistlichen und Unterrichts-Angelegenheiten werden „Dr. Schultz lateinische Synonymik“ und „Hiecke der deutsche Unterricht auf deutschen Gymnasien“ empfohlen.

D. Statistische Verhältnisse.

a. Anzahl der Schüler und Verzeichniss der Abiturienten.

Am 7. März 1841 befanden sich im Gymnasium und in den Elementarclassen 488 Schüler, nämlich:

	Gesammt- zahl.	Evangel. Bekennt- nisses.	Kathol. Bekennt- nisses.	Jüdischer Religion.	Auswär- tige.	Ganz oder zum Theil vom Schul- gelde frei.
- In Prima	33	30	—	3	9	15
- Secunda	47	40	3	4	12	8
- Ober-Tertia	36	32	—	4	12	5
- Unter-Tertia	57	49	2	6	14	17
- Quarta	63	51	2	10	13	9
- Quinta	70	60	5	5	12	15
- Sexta	71	63	—	8	4	9
- den Elementarclassen	111	94	5	12	—	6
	488	419	17	52	76	84

Seit Ostern 1841 sind 96 in das Gymnasium und 44 in die Elementarclassen aufgenommen worden, zusammen 140. Abgegangen sind aus dem Gymnasium 86 und aus den Elementarclassen 40, von denen 28 in das Gymnasium aufgenommen worden sind.

Durch den Tod haben wir drei Schüler verloren: der Sextaner Gustav Flögel wurde am 23. Juni von der häutigen Bräune dahin gerafft, der Ober-Tertianer Oscar Ernst erlag am 17. September einem gastrisch-nervösen Fieber, und der Elementarschüler Gustav Engels starb am 5. März d. J. an der häutigen Bräune.

Folgende unter dem Vorsitze des Königlichen Regierungs- und Schulrathes Herrn Dr. Vogel am 15. September *pro abitu* geprüften Primaner sind Michaelis als reif zur Universität entlassen worden:

Namen	Geburts- ort	Alter	Religion	Aufenthalt		studirt
				in der Schule	in Prima	
Friedrich Aug. Kern	Breslau	16½ J.	evang.	8½ J.	3½ J.	Jura u. Cameraia in Breslau und in Berlin
Friedr. Georg Ludw. Mosewius	Breslau	20 J.	evang.	11 J.	2½ J.	Jura in Breslau u. in Berlin
Ludwig London	Breslau	19¾ J.	jüdisch	5 J.	2½ J.	Medicin in Bresl. u. in Berlin
Ehrhart von Mutius	Posen	20 J.	evang.	6 J.	2½ J.	Jura in Breslau
Carl Felix Schneider	Breslau	18½ J.	evang.	2¼ J.	2¼ J.	Medicin in Breslau
Aug. Jul. Weingärtner	Breslau	20 J.	evang.	8½ J.	2 J.	Theologie in Breslau

Am 5ten März wurden unter dem Vorsitze des Königlichen Consistorial- und Regierungsraths Herrn Menzel folgende Primaner geprüft und reif zur Universität befunden:

Namen	Geburtsort	Alter	Religion	Aufenthalt		studirt
				in der Schule	in Prima	
Carl Friedr. Wilhelm Schmeidler	Breslau	20 $\frac{1}{2}$ J.	evang.	10 $\frac{1}{2}$ J.	2 $\frac{1}{2}$ J.	Philosophie in Breslau
Emil C. Aug. Hamann	Breslau	21 $\frac{1}{2}$ J.	evang.	8 $\frac{1}{2}$ J.	2 $\frac{1}{2}$ J.	Medicin in Breslau und in Berlin
Ed. Loth. Regenbrecht	Breslau	17 $\frac{1}{2}$ J.	evang.	6 $\frac{1}{2}$ J.	2 $\frac{1}{2}$ J.	Jura in Breslau und in Berlin
Friedrich Wilh. Paul	Breslau	19 $\frac{3}{4}$ J.	evang.	9 J.	2 J.	Theologie und Philologie in Breslau
Georg Friedrich Aug. Rudolph.	Breslau	18 J.	evang.	10 J.	2 J.	Forstwissenschaften in Breslau
Rudolph Adolph Otto Figulus	Breslau	19 $\frac{1}{2}$ J.	evang.	10 $\frac{1}{2}$ J.	2 J.	Theologie in Breslau
Herrmann v. Blumen	Pyritz in Pommern	18 J.	evang.	3 $\frac{3}{4}$ J.	2 J.	Jura und Cameralia in Berlin

b) Vermehrung des Lehrapparates.

Die Gymnasialbibliothek erhielt als Geschenke von dem Hohen Ministerium der geistlichen, Unterrichts- und Medicinal-Angelegenheiten: Alterthümer und Kunstdenkmale des erlauchten Hauses Hohenzollern herausg. vom Freih. v. Stillfried H. I u. II., v. Spruners histor. geograph. Handatlas Lief. IV., Dr. Köhne Zeitschrift für Münz-, Siegel- und Wappenkunde erster Jahrgang; von dem Königlichen Hochpreislichen Provincial-Schulcollegium: Agassiz Untersuchungen über die Gletscher nebst einem Atlas von Steindrucktafeln, Uhlemann Anleitung zum Uebersetzen aus dem Deutschen in das Hebräische Cursus I. u. II., Ohmann Schulkarten der östlichen und der westlichen Hemisphäre jede in 16 Blättern geschenkt von dem Verleger Herrn Kortmann, *Elementa logices Aristotelicae* ed. Trendelenburg ed. II., 123 Stück Programme, Ornamente aller classischen Kunstepochen von W. Zahn H. 6; von Sr. Magnificenz dem Rector und dem Senat der hiesigen Universität 2 *index lectionum in universitate literarum Vratislaviensi per hiemem anni MDCCCXLI instituendarum*; von dem Vorsteher-Amte der Haupt- und Pfarrkirche zu St. Elisabeth: die St. Elisabethkirche zu Breslau und ihre Denkmäler von Dr. J. G. Kunisch; vom Stadtrath Herrn Becker ein Prachtexemplar der Ihren Königlichen Majestäten am 13. September im Namen der Stadt Breslau überreichten Gedichte; von dem Elementarlehrer Herrn Carl Seltz am das von ihm verfasste Buch: *Jacotots Methode in ihrer Anwendung auf den ersten Leseunterricht* und die schriftlichen Uebungen Breslau 1841,

von dem Buchhändler Herrn Riegel in Potsdam: J. H. Müller Elemente der Arithmetik und Algebra Th. II., von einem ungenannten Secundaner *Homeri Odyssea* mit erklärenden Anmerkungen von Crusius Bd. I. u. II., von dem Secundaner Laur desselben Werkes ersten Band*).

Auch die naturwissenschaftlichen Sammlungen haben sich mancher sehr angenehmen Bereicherungen zu erfreuen gehabt. Wir verdanken dem Collegen Herrn Klopsch 48 Stück Schmetterlinge, dem Professor Herrn Dr. Göppert ausser einigen Mineralien eine grosse Anzahl Querschnitte von Hölzern, unter andern einen nah über der Wurzel genommenen Querschnitt der ungewöhnlich grossen Pappel, welche den Platz zwischen den beiden Theilen der grossen Oderbrücke zierte, dem Collegen Herrn Dr. Sadebeck ein Exemplar von *coluber natix* in Spiritus, dem Obertertianer Stenzel und dem Quartaner Stenzel ein ausgestopftes Exemplar von *coracias garrula*, dem Secundaner von Mauschwitz einige Mineralien.

Auch haben die sehr geehrten Eltern der Sextaner v. Bennigsen, Berner, Geiser, Odwin und Theodor Hoffmann, Jäkel, Krinis, Lewald, Masuch, Nösselt, v. Reibnitz, Ruthardt, Schmieder, Schönfeld, Weiss und Wosch diese ihre Söhne in den Stand gesetzt, die für die Sexta bestehende Classenbibliothek durch Geschenke zu vermehren. Die Primaner haben ihre Classenbibliothek mit der neuen Ausgabe von Lessing's Werken in 10 Bänden bereichert; von einem Ungenannten ist zu demselben Zwecke Göthe aus meinem Leben Bd. I. II. III. u. V. geschenkt worden.

Es ist mir eine äusserst angenehme Pflicht, für so viele und so angemessene Geschenke den lebhaftesten Dank auszusprechen.

Von den etatsmässigen Vermehrungen werden nur folgende erwähnt: ausser den Fortsetzungen von Zimmermann's Zeitschrift, Jahn's Jahrbüchern, Gehler's physikalischem Wörterbuche, Heeren und Ukert's Geschichte, Bötticher's Weltgeschichte, Sydow's Wandatlas, Meineke *fragmenta comicorum graecorum*, Graff's althochdeutschem Sprachschätze, dem Schluss von Oken's Naturgeschichte ist unter anderen gekauft worden: *Platonis dial. ed. Stallbaum* Vol. I—IV, *Aeschyli tragoed. ed. Schütz Halae* 1809—1821 Vol. I—V. (Wellauer's Handexemplar), *Hellanici Lesbii fragmenta collegit Sturz* 1826, *Thesaurus Graecae linguae ab H. Stephano constructus tertio ed. Hase etc. Paris. Didot.* Vol. I. P. I. Vol. II. III. IV. 1—7; *Ovid. Heroides ed. Loers, Ovidii metamorphoses ed. Gierig et Iahn; Ciceronis epistol. libri XVI ad Atticum ex rec. I. G. Graevii cum eiusdem animadvers. et notis integris etc.* T. I. II. *Amstel.* 1684, *Ciceronis de officiis ed. C. Beier*; Falkenstein Geschichte der Buchdruckerkunst, Wackernagel das deutsche Kirchenlied von Luther bis Nic. Hermann etc. etc.

Für den naturwissenschaftlichen Apparat ist unter Anderem erkaufte eine Handluftpumpe nebst einigen dazu gehörigen Apparaten, ein Apparat zur organischen Analyse nach J. Liebig.

*) Die beiden zuletzt erwähnten Geschenke gingen ein, als der Ordinarius der Secunda sich mit Recht dahin geäussert hatte, es sei eines Secundaners unwürdig, sich einer solchen Ausgabe des Homer zu bedienen.

Ordnung des Examins.

Donnerstag den 17. März.

Vormittag.

Prima. 9— $\frac{1}{2}$ 10 Gesang der geübtesten Schüler, dann Prüfung über christliche Sittenlehre (der Rector), $\frac{1}{2}$ 10—10 Horatius (derselbe), 10— $\frac{1}{2}$ 11 Lucian (Prorector Dr. Klossmann), $\frac{1}{2}$ 11—11 Physik (Professor Dr. v. Glocker), 11— $\frac{1}{2}$ 12 Mathematik (Professor Dr. Köcher), $\frac{1}{2}$ 12—12 Geschichte (College Dr. Tzschirner).

Nachmittag.

Secunda. 2— $\frac{1}{2}$ 3 Cicero (College Dr. Tzschirner), $\frac{1}{2}$ 3—3 Homer (derselbe), 3— $\frac{1}{2}$ 4 Geschichte (Professor Nösselt), $\frac{1}{2}$ 4—4 Französisch (Professor Dr. Rüdiger), 4— $\frac{1}{2}$ 5 Mathematik (Professor Dr. Köcher).

Parallelclassen zu Secunda und Tertia. $\frac{1}{2}$ 5—5 Chemie (College Dr. Sadebeck).

Freitag den 18. März.

Vormittag.

Ober-Tertia. 9— $\frac{1}{2}$ 10 Cicero (College Dr. Lilie), $\frac{1}{2}$ 10—10 Homer (derselbe), 10— $\frac{1}{2}$ 11 Geographie (College Dr. Sadebeck).

Unter-Tertia. $\frac{1}{2}$ 11—11 Caesar (Professor Dr. Köcher), 11— $\frac{1}{2}$ 12 Geschichte (Professor Nösselt), $\frac{1}{2}$ 12—12 Griechisch (College Dr. Bartsch).

Nachmittag.

Quarta. 2— $\frac{1}{2}$ 3 Jacobs latein. Lesebuch Bd. II. (College Dr. Bartsch), $\frac{1}{2}$ 3—3 Naturgeschichte (College Dr. Sadebeck).

Quinta. 3— $\frac{1}{2}$ 4 Latein (College Klopsch), $\frac{1}{2}$ 4—4 Rechnen (Collaborator John).

Sexta. 4— $\frac{1}{2}$ 5 Latein (Candidat Dr. Beisert), $\frac{1}{2}$ 5—5 Geographie und Geschichte (Collaborator John).

Sonnabend den 19. März.

Von 10 Uhr an werden folgende Abiturienten von ihnen selbst verfasste Vorträge halten:

Lothar Regenbrecht: *Quibus causis factum est, ut studia philosophiae apud Romanos jacerent?*

Carl Schmeidler: *Dulce et decorum est pro patria mori*, ein Versuch in lateinischen Distichen.

Friedrich Wilhelm Paul: Erinnerungen an die Schicksale Schlesiens in den Jahren 1642 und 1742.

Darauf werde ich die Abiturienten mit einer kurzen Anrede entlassen.

Am 21. März Vormittag um 8 Uhr werden in allen Classen die Censuren ausgetheilt, um 9 Uhr geschieht die Versetzung.

Der Nachmittag des 21sten und die Vormittage des 22sten und 23sten März sind vorzugsweis zu der Prüfung und Aufnahme der Neueintretenden bestimmt. Den 4. April früh um 7 Uhr beginnt das neue Schuljahr.

Zu den öffentlichen Prüfungen so wie zu der Redeübung habe ich die Ehre hochachtungsvoll und ehrerbietigst einzuladen: des Königl. Wirklichen Geheimen Raths und Ober-Präsidenten von Schlesien Herrn Dr. v. Merckel Excellenz, das Hochwürdige Consistorium, das Hochpreisliche Provinzial-Schulcollegium, den Hochlöblichen Magistrat hiesiger Haupt- und Residenz-Stadt, insonderheit die Herren Curatoren der Gymnasien, die Wohllobliche Stadtverordneten-Versammlung, die Eltern und Pfleger unserer Schüler, alle Gönner des Gymnasiums, so wie alle Freunde des öffentlichen Unterrichts.

Dr. C. Schönborn.

Tabellarische Uebersicht

der statistischen Verhältnisse des Magdalenen-Gymnasiums im Schuljahre 18⁴¹/₄₂.

Lehrer-Collegium.	Allgemeiner Lehrplan.							Schülerzahl.				Abiturienten.		
	Unterrichts-Gegenstände.	Anzahl der Stunden in							In Classe 1841.	Aufnahme.	Abgang.		Jetziger Bestand.	
		I	II	III	III	VI	V	VI						Summa
Director, Rector und Prof. Dr. Schönborn, Ordinarius von I.	2	2	2	2	2	4	4	18	I.	32	16	15	33	13
Prorector und Professor Dr. Klossmann.	8	10	10	10	10	10	10	68	II.	41	33	27	47	
Prof. Dr. Rüdiger.	6	6	6	6	6	6	6	30	III.a.	45	31	40	36	
Prof. Dr. v. Glocker.	2	2	2	2	2	2	2	4	III.b.	44	48	35	57	
College Schilling.	2	2	2	2	2	2	2	8	IV.	58	61	56	63	
College Prof. Nüsselt.	2	2	2	2	2	2	2	14	V.	67	59	56	70	
College Klopsch, Ordinarius in V.	1	1	1	1	1	1	1	1	VI.	80	55	64	71	
College Prof. Dr. Köcher, Ordinarius in III. b.	2	3	4	3	2	2	3	20	VII.	107	44	40	111	
College Dr. Lilie, Ordinarius in III. a.	1	1	2	2	2	2	2	12	Sa.	474	347	333	488	
College Dr. Sadebeck, Ordinarius in IV.	2	1	2	2	2	2	2	2	Bemerkungen.					
College Dr. Tzschirner, Ordinarius in II.	2	1	2	2	2	2	2	2	1. Es sind nur die Stunden erwähnt worden, zu deren Besuch die Schüler verpflichtet sind.					
College Dr. Bartsch, Collaborator John, Ordinarius in VI.	4	4	3	3	3	3	3	17	2. Unter der Zahl der Aufgenommenen sind auch die aus der nächst folgenden Classe Versetzten begriffen, so wie unter den Abgegangenen auch die aus der Classe Versetzten gezählt sind.					
Lehrer C. Seltzmann.	—	—	—	—	—	—	—	8	3. Am 10. Decbr. 1841 war die Zahl sämmtlicher Schüler 499, nämlich in I. 34, in II. 50, in III. a. 38, in III. b. 58, in IV. 63, in V. 72, in VI. 71, in VII. 113.					
Lehrer L. Seltzmann.	—	—	—	—	—	—	—	7						
Professor Hermann.	—	—	—	—	—	—	—	8						
Cantor Kahl.	—	—	—	—	—	—	—	6						
Schreiblehrer Jung.	—	—	—	—	—	—	—	6						
Summa	32	32	32	32	32	32	32	223						

